

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему «Роль аналітичних центрів у формуванні механізму
зовнішньополітичного курсу Великобританії у 2010-2019 рр.»**

Виконав: студент 2-го курсу, групи 8.2919
спеціальності: 291 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
освітньої програми: країнознавство
Матревич Катерина Костянтинівна
Керівник доц., к.і.н. Черкасов С.С.
Рецензент доц., к.і.н. Казакова О.М.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет історичний
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин
Освітній рівень другий (магістерський)
Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітня програма Країнознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин
Маклюк О.М.
« ___ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ
МАТРЕВИЧ КАТЕРИНИ КОСТЯНТИНІВНИ

1. Тема роботи (проекту): «Роль аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії у 2010-2019 рр.», керівник роботи доц., к.і.н. Черкасов Станіслав Сергійович, затверджені наказом ЗНУ від «30» квітня 2020 року № 505-с.
2. Строк подання студентом роботи: 11 грудня 2020 р.
3. Вихідні дані до роботи:
Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
Trustee Act 2000. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/29/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
Slay J. Impact: an enquiry into how think tanks create change. *Clore Social Leadership*. 2017. P. 18.
Lodge G., Paxton W. Innovation in Think Tanks. Policy influence and change in developing countries. *RSA*. 2017. P. 28.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): проаналізувати джерельну базу, стан наукової розробки проблеми та методи дослідження; охарактеризувати структуру, функції та напрямки діяльності урядових аналітичних центрів Великобританії; проаналізувати структуру, функції та напрямки діяльності партійних аналітичних центрів Великобританії; дослідити структуру, функції та напрямки діяльності незалежних аналітичних центрів Великобританії; з'ясувати роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої

політики уряду Девіда Кемерона (2010-2016 рр.); визначити роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Терези Мей (2016-2019 рр.); дослідити роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Бориса Джонсона (з 2019 р.); з'ясувати інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії; висвітити участь професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів; проаналізувати впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняла
Розділ 1	Черкасов С.С., доц., к.і.н.	10.01.2020	20.03.2020
Розділ 2	Черкасов С.С., доц., к.і.н.	10.01.2020	25.05.2020
Розділ 3	Черкасов С.С., доц., к.і.н.	10.01.2020	10.07.2020
Розділ 4	Черкасов С.С., доц., к.і.н.	10.01.2020	27.09.2020

6. Дата видачі завдання 13 грудня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка теми магістерської роботи	жовтень 2019	<i>виконано</i>
2.	Складання змісту дипломної роботи	грудень 2019	<i>виконано</i>
3.	Пошук необхідних джерел та літератури	січень 2020	<i>виконано</i>
4.	Написання вступу	лютий 2020	<i>виконано</i>
5.	Написання першого розділу	лютий-березень 2020	<i>виконано</i>
6.	Написання другого розділу	квітень-травень 2020	<i>виконано</i>
7.	Написання третього розділу	червень-липень 2020	<i>виконано</i>
8.	Написання четвертого розділу	серпень-вересень 2020	<i>виконано</i>
9.	Оформлення висновків	вересень 2020	<i>виконано</i>
10.	Оформлення списку використаних джерел та літератури	жовтень 2020	<i>виконано</i>
11.	Написання рефератів іноземними мовами	жовтень 2020	<i>виконано</i>

12.	Написання аналітичної довідки	листопад 2020	<i>виконано</i>
13.	Оформлення технічного завдання	листопад 2020	<i>виконано</i>
14.	Кінцеве оформлення магістерської роботи	листопад 2020	<i>виконано</i>

Студент _____ Матревич К.К.
(підпис)

Керівник роботи (проекту) _____ Черкасов С.С.
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Черкасов С.С.
(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається зі 166 сторінок, містить 249 джерел, 118 монографій і статей.

У роботі найчастіше зустрічаються такі категорії та поняття як дослідницький центр, аналітичний центр, Великобританія, зовнішня політика, письмова рекомендація, уряд Великобританії, Міністерство зовнішніх справ, Консервативна партія Великобританії.

Об'єктом дослідження є аналітичні центри Великобританії.

Предметом дослідження є роль аналітичних центрів Великобританії у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу держави у період з 2010 по 2019 рр.

Мета дослідження – проаналізувати та визначити роль британських аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена недостатнім висвітленням цієї проблематики в українських та закордонних політологічних та аналітичних роботах. Через необхідність її наукової розробки та детального вивчення, було удосконалено та узагальнено знання як про аналітичні центри Великобританії та сучасну зовнішню політику Великобританії, так і про вплив представлених британських аналітичних центрів на проведення політики, зокрема зовнішньої, владою Великобританії.

Основні висновки, до яких дійшов автор такі:

Розглянувши структуру, функції та ключові напрямки діяльності аналітичних центрів Великобританії у сфері зовнішніх відносин, було розглянуто основні типи аналітичних центрів Великобританії як урядові, партійні та незалежні аналітичні центри. Було визначено головні завдання даних аналітичних центрів та напрямки їх дослідницької діяльності. Аналітичні центри співпрацюють з британськими та закордонними органами влади, а також приватними особами та установами, які також є фінансовими

донорами центрів. За чисельністю, аналітичні центри є відносно невеликими формуваннями, але є виключення. За видами державної реєстрації, аналітичні центри в основному є благодійними організаціями, але також можуть бути неінкорпорованими членськими асоціаціями чи компаніями з обмеженою відповідальністю.

Проаналізувавши роль британських аналітичних центрів у формуванні зовнішньополітичних пріоритетів урядів Великобританії у 2010-2019 р. було досліджено зовнішню політику Консервативного уряду за прем'єрства Д. Кемерона, Т. Мей та Б. Джонсона, і те, яким чином аналітичні центри Великобританії реагували на зовнішньополітичну діяльність. Розглянуті в дослідженні аналітичні центри активно висвітлювали та аналізували політику Прем'єр-міністра Д. Кемерона. Відносно зовнішньої політики уряду Терези Мей, аналітичні центри були більш прихильними до аналізу її політики через складне політичне становище держави після попереднього уряду. Щодо політики уряду Б. Джонсона, ми дійшли висновків, що за рік діяльності його на посту прем'єр-міністра, більшість дослідників вважають, що він недостатньо приділяв уваги зовнішньополітичним питанням.

Щодо співпраці британських аналітичних центрів з органами державної влади та управління, було досліджено інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії, зокрема через такі Закони як «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2011), «Про довірче управління» (2000), «Про компанії» (2006). Фактор участі професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів є ознакою авторитетності та впливовості центру, прямим фактом взаємодії з владою Великобританії. Досліджуючи аспект впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії, було доведено, що вплив аналітичних центрів Великобританії на політику влади здійснюється шляхом надання рекомендацій та необхідних документів, які згодом використовуються у офіційних документах уряду.

З М І С Т

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У СФЕРІ ЗОВНІШНІХ ВІДНОСИН	21
2.1. Урядові аналітичні центри Великобританії.....	21
2.2. Партиїні аналітичні центри Великобританії.....	26
2.3. Незалежні аналітичні центри Великобританії.....	36
РОЗДІЛ 3. РОЛЬ БРИТАНСЬКИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ У ФОРМУВАННІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРІТЕТІВ УРЯДІВ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У 2010-2019 РР.	43
3.1. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Девіда Кемерона (2010-2016 рр.).....	43
3.2. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Терези Мей (2016-2019 рр.).....	51
3.3. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Бориса Джонсона (з 2019 р.).....	61
РОЗДІЛ 4. СПІВПРАЦЯ БРИТАНСЬКИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ	71
4.1. Інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії.....	71
4.2. Участь професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів.....	81

4.3. Впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії..... 90

ВИСНОВКИ 99

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ..... 105

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА..... 141

Аналітична довідка та практичні рекомендації..... 141

Реферати іноземною мовою..... 146

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день, у світі відбуваються процеси ускладнення політичних процесів, появи нових тенденцій в суспільстві, що вимагає експертно-аналітичної підтримки політичних лідерів з боку спеціальних організацій. Так, у сучасному світі аналітичні центри виконують роль інформаційного забезпечення політики держави та впливають на прийняття рішень владою, адже вони надають якісну аналітику шляхом проведення досліджень провідними експертами аналітичних центрів. Аналітичні центри представляють собою альтернативну платформу для вирішення зовнішньополітичних проблем та питань. Більшість аналітичних центрів існують та функціонують незалежно від керівних структур держави, що підвищує рівень довіри до результатів їх діяльності, наданих рекомендацій. Діяльність аналітичних центрів допомагає взаємодіяти з суспільством держави та просувати інтереси як населення, так і держави, обґрунтовуючи їх важливість та необхідність.

Перелік аналітичних центрів Великобританії є одним з найбільших у Європі та світі, а їх статусність та впливовість підтверджується світовими рейтингами аналітичних центрів. За останні роки аналітичні центри Великобританії тільки покращують власні показники та рухаються у напрямку збільшення їх присутності на політичній арені держави. Як наслідок, збільшується вплив аналітичних центрів на зовнішню політику Великобританії, а також простежується їх інтеграція до органів влади. Цілеспрямоване просування рекомендацій, розроблених дослідниками аналітичних центрів, означає їх дієвість та затребуваність серед політиків Великобританії. Саме тому, роль британських аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії є актуальним напрямком дослідження.

Актуальність даної теми для України зумовлена наявністю великої кількості українських аналітичних центрів, серед яких є ті, що посідають

провідні місця у світових рейтингах. Тому українські представники влади та аналітичні центри можуть перейняти досвід Великобританії задля об'єднання зусиль на шляху до проведення ефективної політики України.

Об'єктом дослідження є аналітичні центри Великобританії.

Предметом дослідження є роль аналітичних центрів Великобританії у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу держави у період з 2010 по 2019 рр.

Мета дослідження – проаналізувати та визначити роль британських аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії.

Для реалізації поставленої мети визначені наступні **науково-дослідницькі завдання**:

- проаналізувати джерельну базу, стан наукової розробки проблеми та методи дослідження;
- охарактеризувати структуру, функції та напрямки діяльності урядових аналітичних центрів Великобританії;
- проаналізувати структуру, функції та напрямки діяльності партійних аналітичних центрів Великобританії;
- дослідити структуру, функції та напрямки діяльності незалежних аналітичних центрів Великобританії;
- з'ясувати роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Девіда Кемерона (2010-2016 рр.);
- визначити роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Терези Мей (2016-2019 рр.);
- дослідити роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Бориса Джонсона (з 2019 р.);
- з'ясувати інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії;
- висвітити участь професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів;

– проаналізувати впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії.

Географічні межі дослідження – охоплюють переважно територію Великобританії, але автор залишає за собою право звертатись до інших країн з метою виконання мети та завдань дослідження.

Хронологічні межі дослідження – охоплюють період з 2010 по 2019 рр., тобто з приходом до влади консервативного кабінету Кемерона та зміною пріоритетів у проведенні зовнішньої політики після тривалого перебування при владі Лейбористської партії. Проте, з метою логічної побудови викладу матеріалу, дослідження може виходити за рамки встановлених хронологічних меж.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена недостатнім висвітленням цієї проблематики в українських та закордонних політологічних та аналітичних роботах. Через необхідність її наукової розробки та детального вивчення, було удосконалено та узагальнено знання як про аналітичні центри Великобританії та сучасну зовнішню політику Великобританії, так і про вплив представлених британських аналітичних центрів на проведення політики, зокрема зовнішньої, владою Великобританії.

Теоретичне значення даного дослідження полягає у багатосторонньому висвітленні аспектів кваліфікаційної роботи та цілісності викладеного матеріалу. Результати даного дослідження можуть використовуватися для вдосконалення загальнотеоретичного рівня досліджень у галузі міжнародних відносин, а також для оптимізації вивчення напрямку ролі аналітичних центрів у формуванні зовнішньополітичного курсу держави, на прикладі Великобританії.

Прикладне значення дослідження та його результатів полягає у можливому використанні їх для викладання студентам вищих навчальних закладів, представниками аналітичних центрів задля покращення діяльності їх організацій та розширення напрямків впливу на державні структури та їх

політику, а також державними службовцями задля розгляду аналітичних центрів як джерела нових та альтернативних ідей проведення політики. Кваліфікаційна робота пройшла апробацію на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Наука та сьогодення», яка проходила 29-30 вересня 2020 р., м. Київ, з публікацією тез доповіді на тему «Британські партійні аналітичні центри та їх вплив на зовнішню політику Великобританії», та на Всеукраїнській науковій онлайн-конференції «Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права», яка проходила 29 жовтня 2020 р., м. Київ, з публікацією тез доповіді на тему «Роль аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії 2010-2019».

Структура дипломної роботи підпорядкована меті та завданням дослідження. Кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів (дванадцяти підрозділів), висновків, списку використаних джерел та літератури (367 найменувань). Обсяг основної частини роботи складає 102 сторінки машинописного тексту, загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 166 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ

ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Джерельна база

З огляду на новизну дослідницької роботи, вона була проведена на основі великого масиву джерел. Джерельна база дослідження містить офіційні носії інформації щодо теми магістерської роботи, які знаходяться у вільному та доступному користуванні. Усі джерела знаходяться в електронному доступі у мережі Інтернет. Джерельна база стосовно даної теми охоплює загалом документальні джерела, такі як декларації, меморандуми, договори, закони Великобританії, аналітичні записки, які представлені на офіційних веб-сайтах парламенту та уряду Великобританії, аналітичних центрів, міжнародних організацій та інших установ. Критерієм класифікації джерел був відібраний принцип функціонального призначення та характеру інформації.

До першої групи джерел відносяться законодавчі джерела Великобританії, які регулюють діяльність аналітичних центрів Великобританії. Вони є основою для дослідження функціонування аналітичних центрів та їх місця у політичній та суспільній сфері даної держави. Прикладами такого виду джерел є Закон «Про благодійну діяльність та благодійні організації» Великобританії від 2011 р. чи Закон «Про компанії» Великобританії від 2006 р. Обидва документи є масивними та інформативно наповненими задля чіткої та врегульованої діяльності. У 2016 р. був прийнятий Закон «Про захист та соціальні інвестиції» як доповнення до Закону 2011 р., який розширив можливості владних структур Великобританії контролювати діяльність аналітичних центрів.

До другої групи джерел відносяться діловодні джерела. По-перше, це транскрипти промов державних діячів стосовно різних подій у зовнішньополітичному житті Великобританії та на міжнародній арені.

Наприклад, виступ Д. Кемерона, транскрипт якого був опублікований 5 вересня 2011 р., щодо політичної ситуації в Лівії, засвідчував наміри Прем'єр-міністра допомагати лівійському народу на шляху до демократичного режиму та вільної та суверенної держави. Тому, він підтримував військові дії міжнародної спільноти проти режиму Каддафі, діяльність Національної перехідної ради Лівії, реконструкцію країни та надання гуманітарної допомоги.

По-друге, це звіти Палат парламенту Великобританії. Наприклад, звіт Комітету з зовнішніх справ Палат Громад Великобританії 2016-2017 рр. щодо ситуації в Лівії, вивчення наслідків інтервенції до даної країни, а також варіанти майбутньої політики Великобританії по відношенню до Лівії. У документі описується та аналізується повний перебіг дій військової інтервенції та законного підґрунтя її проведення, вивчення проблемних питань, які виникли у ході проведення інтервенції, надаються варіанти та рекомендації щодо майбутньої зовнішньої політики Великобританії.

По-третє, зразки складання статутів та документів аналітичними центрами розміщені на офіційних веб-сайтах уряду Великобританії, та керівництва з коректної діяльності аналітичних центрів наданих урядом держави. Наприклад, Керівництво з проведення кампаній та політичної діяльності для благодійних організацій, де наданні відповіді на часті питання при створенні аналітичного центру типу благодійної організації, а також рекомендації зі створення плідних відносин з владою Великобританії.

До третьої групи джерел відносяться дипломатичні актові джерела. По-перше, це меморандуми, двосторонні та багатосторонні угоди та договори між державами, що засвідчують взаємодію Великобританії з зовнішнім світом або наміри держави. Наприклад, Меморандум Міністерства зовнішніх справ Великобританії 2018 р., у якому розкрита ідея «Глобальної Британії», тобто бути глобальним зовнішньополітичним актором та протистояти будь-якому виклику, мати теплі відносини з великими державами світу. Угода про вихід Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії з

Європейського Союзу та Європейського Співтовариства з атомної енергії, ухвалена 12 листопада 2019 р., є основним документом, який регулює процес «брекзиту» та створення нових якісних відносин двох сторін.

По-друге, це офіційні спільні заяви та декларації урядовців або політичних лідерів Великобританії з іншими державами. Наприклад, Об'єднана китайсько-британська декларація з питання передачі Гонконгу від 1984 р. Дана декларація була підписана прем'єр-міністрами двох країн 19 грудня 1984 р. у Пекіні, Китай. Документ передбачав остаточну відмову Великобританії від здійснення влади в окрузі Гонконг, та передачу його під суверенітет Китаю до кінця 1997 р. Проголошувалась ідея здійснення політики «однієї держави з подвійною політичною системою», яка означала капіталістичний розвиток Гонконгу осторонь від комуністичної системи Китаю до 2047-го р. Проте, за останні роки, влада Китаю почала порушувати даний принцип.

До четвертої групи джерел відносяться документи громадських об'єднань та політичних партій, які дають змогу визначити можливий напрямок розвитку держави чи організації, та вивчити історію, цілі, пріоритети певної партії у певний період влади. Наприклад, у Заяві про дотримання етичних норм аналітичний центр Royal United Services Institute перераховує принципи діяльності, серед яких отримання незалежних та якісних результатів досліджень, конфіденційність приватної інформації замовників та добровільна участь у дослідженнях. Маніфести Консервативної, Лейбористської та Ліберал-демократичної партій Великобританії висвітлювали їх наміри щодо проведення внутрішньої та зовнішньої політики владою Великобританії у разі їх обрання. Дані маніфести створюються на основі всеохоплюючого аналізу становища країни, визначають слабкі сторони опонентів та використовують їх у якості засобів маніпуляції у ході передвиборчої кампанії.

До п'ятої групи джерел відносяться статистичні джерела, які містять кількісні показники. Наприклад, результати проведених парламентських

виборів Великобританії у 2015 р., 2017 р. та 2019 р., розміщені на офіційній сторінці теле- та радіо порталу BBC. Статистичні данні охоплюють такі напрямки як загальні результати, порівняння з попередніми виборами, кількість населення, яке брало участь у виборах, а також результати голосування земель Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії окремо від загальних показників.

До шостої групи джерел відносяться матеріали соціологічних досліджень, які за характеристиками наближаються до статистичних джерел, проте їх результати отримані у ході цілеспрямованого проведення фахівцями тематичних соціологічних опитувань. Соціологічні дослідження у вигляді опитування є джерелом інформації про відношення суспільства до певної проблеми чи події. Наприклад, проведенні екзит-поли перед парламентськими виборами Великобританії надають оперативні прогнози та можливі результати проведених виборів. Під час парламентських виборів Великобританії у 2015 р., екзит-пол засвідчив можливе збільшення голосів для Партії ліберал-демократів, яке могло призвести до вирішальної ролі даної партії у процесі створення уряду. Згодом, у Великобританії був створений коаліційний уряд між Консервативною та Ліберал-демократичною партіями.

До сьомої групи джерел відносяться джерела особового походження, серед яких є листування, біографії, особисті нотатки та інше. Дані джерела дозволяють дослідити життя певної особи, відношення автора до певної події. Наприклад, у дослідницькій роботі вивчалися біографії наукових співробітників аналітичних центрів, серед яких Дж. Рейн, досвідчений працівник у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії, від аналітичного International Institute for Strategic Studies, їх професійні досягнення та напрямки наукових досліджень. Прикладом також є листування Д. Кемерона з Д. Туском, президентом Європейської Ради Європейського Союзу. Зокрема, у своєму листі від листопада 2015 р. Д. Кемерон подякував Д. Туска за його роботу у сфері підтримки цілісності Європейського Союзу, описав проблеми гнучкості Великобританії під вимоги Європейського Союзу, серед яких

проблема приєднання до єврозони, проблема стимулювання конкурентоспроможності в рамках Європейського Союзу, проблема суверенітету держави будучи у складі Європейського Союзу та проблема відкритої економіки та імміграції.

До восьмої групи джерел відносяться публічні матеріали, серед яких новини ЗМІ, які хронологічно співпадають з досліджуваним періодом, наукові та аналітичні записки аналітичних центрів щодо політики Великобританії, а також рекомендації аналітичних центрів, які були надані на замовлення влади або на добровільній основі, та були розміщені на офіційному веб-сайті Парламенту Великобританії. Такі джерела є важливим інформативним ресурсом, які дозволяють дослідити взаємодію аналітичних центрів з владою Великобританії, їх вплив на політику держави. Наприклад, рекомендації Дж. де Ваала, наукового співробітника аналітичного центру Chatham House, які були надані на замовлення уряду у 2016 р. щодо проблем стратегічної безпеки та оборони Великобританії, зокрема необхідності серйозного підходу до ядерного потенціалу держави.

Використані дані групи джерел надають можливість повністю охопити аспекти даного дослідження, розглянути політику Великобританії в період з 2010 по 2019 рр., позиції політичних партій, функціонування британських аналітичних центрів, їх взаємодія з владою та, безпосередньо, дослідити вплив аналітичних центрів на владу Великобританії.

1.2. Стан наукової розробки проблеми

Новизна даного дослідження, яке ґрунтується на великій кількості джерел, пояснює брак наукових робіт та дослідників, які вивчають природу аналітичних центрів в британському суспільстві, їх діяльність та вплив на владу Великобританії.

Серед дослідників, які вивчають природу аналітичних центрів загалом є П. Боатенг. Вона працює в напрямку міжнародного розвитку, а у своїй роботі розглядає поняття «аналітичний центр», можливі види аналітичних центрів в залежності від ступеня залежності від влади, поширення аналітичних центрів у світі та їх вплив на суспільство, кожного регіону, країни чи по всьому світі. Дослідниця також навела короткі тези щодо можливих викликів та складнощів для аналітичних центрів, серед яких брак фінансування, збереження статусу «незалежного» і одночасно інтегрованого аналітичного центру, залежність взаємодії з владою від політичних пріоритетів влади та спеціалізації аналітичного центру, та пошук кваліфікованих працівників. Серед можливостей для ефективної діяльності аналітичних центрів, вона перераховує стабільне фінансування, співробітництво з представниками влади для просування власного аналітичного центру, опублікування результатів власних досліджень у вільному доступі, чи створення мереж та колаборацій аналітичних центрів певного регіону з наявної проблеми [268].

Дослідженням саме британських аналітичних центрів, їх діяльності та фінансування займалися І. Медіна-Іборра, Е. Копеланд, Н. Мутебі та Д. Стоун [278, 301, 303, 346].

І. Медіна-Іборра, іспанський науковець, який активно вивчав іспансько-британські відносини, а також аналітичні центри Великобританії у сфері зовнішньої політики. У своїй роботі, він розглянув історію, мету існування та діяльність таких аналітичних центрів як Chatham House, International Institute for Strategic Studies та Royal United Services Institute. Особливу увагу та особисту прихильність він виражає до першого

аналітичного центру, вважаючи його дійсно ефективним та незалежним аналітичним центром з яким можна порівнювати інші аналітичні центри та співвідносити ефективність останніх [301].

Е. Копелан, британський дослідник, який працює у сферах політики, технологій, освіти та державного сектору. У своїй роботі він розглядає британські аналітичні центри, географію їх походження, перераховує основні функції центрів, а також наводить їх відмінності від науковців, які працюють в освітніх установах. Серед таких відмінностей є те, що аналітичні центри націлені на зміну політики, тому оцінюють власну ефективність не за кількістю «цитат» їх доповідей, а по тому, чи приймаються їхні ідеї і чи реалізуються вони політичною партією або урядом. Аналітичні центри можуть мати ідеологічний ухил. В той час, коли вчені поза аналітичними центрами прагнуть бути об'єктивними в своєму аналізі, рекомендаціях, більшість аналітичних центрів відкрито формують своє повідомлення, засноване на ідеології, філософії або світогляді. Також, аналітичні центри публікують свої роботи вільно і відкрито, на відмінну від робіт вчених освітніх закладів, побоюючись плагіату власних думок [278].

У своєму короткому звіті, Н. Мутебі, член Палати Громад Великобританії, навела можливі способи фінансування аналітичних центрів, надала дієві посилання на офіційні веб-сайти, обґрунтувала ефективність використання саме зазначених варіантів, серед яких фінансування від Комісії з благодійності Великобританії, брати участь у Національній лотереї, створити запит до Асоціації благодійних фондів, та зазначила певні складнощі з якими можуть зіткнутися аналітичні центри на шляху до стабільного фінансування [303].

Питання впливу аналітичних центрів, зокрема у Великобританії, на владу та суспільство держави, розглядали такі дослідники як Г. Лодж, В. Пакстон, Х. Паутц та Дж. Слей [298, 322, 343].

Г. Лодж, дослідник та асоційований директор аналітичного центру Institute for Public Policy Research в минулому, та В. Пакстон, дослідник та

старший радник з питань політики в уряді Великобританії, у своїй роботі розглянули процес становлення аналітичних центрів Великобританії саме з точки зору їх впливу на владу держави, який може бути прямим (розробка пропозиції, яка згодом буде прийнята урядом), непрямим (часткове провадження пропозиції аналітичного центру з доповненнями від самого уряду), вплив через суспільство (проведення відкритих політичних дебатів з переосмисленням ідей), інформування населення про головні питання в політиці через пропаганду та різні джерела інформації, а також притягнення влади до відповідальності (проводячи моніторинг, надання необхідних доказів) [298].

Х. Паутц, викладач в Університеті Західної Шотландії, у своїй роботі 2019-го р. дослідив ліві аналітичні центри та їх вплив на владу, яку очолює Консервативна партія. Він розглянув впливові та нові аналітичні центри пов'язані з Лейбористською партією, та зазначив, що на даний момент представники влади, які є прихильниками лівої ідеології, не використовують можливості впливу аналітичних центрів на суспільство та владу на повну, та радить почати з їх підтримки у проведенні політичних дебатів, дослідженні громадської думки та створенні нових політичних ідей, які б якісно відрізнялися від політики Консервативної партії [322].

Дж. Слей, дослідниця з досвідом роботи в уряді, аналітичних центрах та громадських організаціях, у своїй роботі вивчала як аналітичні центри створюють на проваджують зміни через суспільство та владу Великобританії. Вона навела приклади реального впровадження пропозицій аналітичного центру владою Великобританії, як наприклад ідея «великого суспільства» від аналітичного центру ResPublica. До переліку способів впливу аналітичних центрів на владу, вона включила пропонування нових ідей, зміну базових принципів влади держави та надання рекомендацій, розширення співробітництва з представниками влади задля просування власних ідей, відкритість та прозорість для суспільства та взаємодія з його позицією, та

об'єднання аналітичних центрів навколо певної ідеї задля збільшення шансів бути почутими та впливовими [343].

Дослідженням аналітичних центрів Великобританії та їх законодавчого забезпечення займалися такі британські дослідники як К. Люк, А. Піпер та П. Рід [299, 324].

К. Люк, співробітник Манчестерського університету, у своїй роботі вивчала забезпечення неурядових організацій, один із варіантів державної реєстрації для аналітичних центрів, відповідним законодавством відповідної держави, адже вона розглядала такі держави як Танзанія, Уганда, Руанда, Кенія, Ефіопія та Великобританія. Стосовно Великобританії, вона розглянула визначення «неурядові організації» відповідно до британського законодавства, та виділила два типи неурядових організацій благодійного та некомерційного типу. К. Люк систематизувала у вигляді таблиці усі підвиди даної державної реєстрації за такими критеріями як хто очолює організацію, чим регулюється діяльність організації, хто займається моніторингом діяльності організації, чи обмежена відповідальність, тип розподілу прибутків та можливість отримання благодійного статусу [299].

А. Піпер, провідний експерт Великобританії в області права з благодійності, та П. Рід, спеціалізований юрист Великобританії з благодійності, у своїй спільній роботі розглянули діяльність благодійних організацій, один із варіантів державної реєстрації для аналітичних центрів, та їх законодавче забезпечення. Вони відповіли на основні питання, такі як базис права з благодійності та благодійних організацій крізь історичне минуле, поширеність та значення благодійних організацій, основні тенденції для благодійних організацій, види благодійних організацій, основні вимоги до реєстрації та діяльності благодійної організації, а також хто регулює діяльність благодійних організацій [324].

Окрім представників аналітичних центрів, оглядом питань, що стосуються внутрішньої та зовнішньої політики Великобританії, ефективності діяльності політиків при владі, а також становища суспільства

держави в певний період, розглядалися такими дослідниками як Н. Волкер та Р. Вітмен [362, 366].

Н Волкер, дослідник та член Палати Громад Великобританії, у своїй роботі детально розглядав хронологію виходу Великобританії зі складу Європейського Союзу та події, що призвели до такого кінцевого результату, зокрема проблемі питання між двома сторонами, внутрішні перемоги та поразки уряду Великобританії [362].

Р. Вітмен, дослідник, який спеціалізується на ролі Європейського Союзу на міжнародній арені та зовнішній політиці Великобританії, розглядав чим ризикує Великобританія у сфері зовнішньої політики та політики безпеки після проведення референдуму у 2016 р. Він зазначав, що після референдуму, який засвідчить бажання населення держави залишити членство у Європейському Союзі, Великобританія повинна буде будувати двосторонні відносини між власне Великобританією та Європейським Союзом, які будуть відмінні від тих, що були до цього моменту, а проведення незалежної зовнішньої політики змінить відношення США до Великобританії, яка вже не буде прикордонними воротами до Європейського Союзу для США [366].

Отже, недостатня кількість наукових робіт та дослідників, які вивчають британські аналітичні центри, їх діяльність та вплив на владу Великобританії, спонукають до дослідження даних питань. Тому, я, в свою чергу, спробую надати детальний аналіз даного дослідження, врахувати усі його особливості та отримати в кінцевому результаті комплексний огляд щодо теми магістерської роботи.

1.3. Методи дослідження

Методи дослідження дипломної роботи були зумовлені метою і завданням дипломної роботи. Беручи до уваги загальнонаукові методи дослідження, то важливо зазначити використання методу вивчення документів. Аналізуючи документи, що свідчать про створення європейських структур, вихід Великобританії з Європейського Союзу, а також документи, які регулюють діяльність аналітичних центрів, можна дослідити аспекти, які вплинули на рішення Великобританії покинути членство у Європейському Союзі, передбачити наслідки «брекзиту» для двох сторін, та вивчити особливості функціонування аналітичних центрів залежно від типу державної реєстрації.

У дослідженні використовуються переважно політологічні методи, адже дослідження виконується у сфері міжнародних відносин.

Досліджуючи відмінності аналітичних центрів Великобританії, їх вплив на політику Великобританії та інтегрованість у систему, було використано компаративний метод. Даний підхід передбачає зіставлення найвідоміших та впливових аналітичних центрів держави з метою виявлення їх загальних і специфічних рис в зазначених напрямках. Використання даного методу дозволило порівняти активність та ініціативність аналітичних центрів у політичній та суспільній сферах Великобританії, ступінь взаємодії та залежності від владних структур Великобританії. Метод порівняння дає змогу робити прогнозування певних змін та трансформацій як зсередини аналітичного центру, так і в державному секторі на підставі історичного минулого та особливостей об'єктів, що порівнюються.

Задля вивчення структури аналітичних центрів Великобританії був використаний метод структурно-функціонального аналізу. В рамках даного методу цілісна система окремого аналітичного центру представляється як система зі складною організацією, що має певну кількість структурних елементів. Визначивши структури аналітичного центру, було визначено, що кожна структура має певне призначення, організацію та закономірності

функціонування для ефективної діяльності організації. Так, на прикладі Виконавчих комітетів чи Комітетів довірених осіб різних аналітичних центрів, ми спостерігаємо, що це здебільшого головні органи аналітичного центру, а їх призначення керувати та регулювати діяльність аналітичного центру. За допомогою даного методу також було вивчено взаємозалежність структур аналітичних центрів, їх цілісність та ефективність у ході реалізації поставленої мети.

Метод контент-аналізу допоміг визначити актуальність вибраної мною теми з огляду на частоту пошукових звернень щодо даного дослідження до мережі Інтернет, виявлення частоти окремих тем або слів, що стосуються дослідження, у мережі Інтернет, у наукових роботах, у відповідних документах. Також, використання методів аналізу та синтезу дозволило простежити взаємозв'язки між предметом дослідження та факторами впливу на предмет.

Наявність різних комітетів та підрозділів в аналітичних центрах, де кожен з них має своє функціональне призначення, було досліджено через функціональний підхід. Діяльність аналітичних центрів та його структур вбачає розподіл обов'язків і повноважень при їх неодмінному узгодженні. Так, наприклад, в аналітичних центрах є процедура обрання директора, голови аналітичного центру, яка передбачає участь усіх підрозділів аналітичного центру, проте, що стосується питань фінансування, то за це відповідають та вирішують проблемні питання лише керівні структури.

З огляду на те, що міжнародні відносини, політика держави та діяльність аналітичних центрів знаходяться у тісному зв'язку з історичним контекстом та поступовими змінами як всередині держави, так і на європейському континенті в цілому, необхідним стає використання історико-генетичного методу. Розгляд подій, що відбувалися у період з 2010 по 2019 рр., реалізація політики різними урядами Великобританії в даний період як окремо від подій на політичній арені, так і в залежності від обставин, а також реакція аналітичних центрів на виклики того часу та висвітлення

політики держави, фіксуються у послідовному часовому розвитку. Даний метод дозволив вивчити розвиток політичних, економічних та суспільних процесів на теренах Великобританії та геополітичних інтересах держави в контексті історичних реалій, в яких вони виникають і розвиваються.

Соціологічний підхід був використаний в основному для аналізу політичної системи суспільства Великобританії. Проаналізувавши залежність політичних процесів від розвитку британського суспільства, його прагнень та політичної культури суспільства, та звернувши увагу на реакцію аналітичних центрів відносно перерахованих аспектів, ми дійшли висновків, що зовнішня політика Великобританії зумовлена прагненнями більшості народу до незалежності від Європейського Союзу, перехід влади до Консервативної партії був наслідком негативного ставлення населення до політики Лейбористської партії, яка тривалий час перебувала при владі, тому зовнішня політика політиків також змінювалась відповідно до прагнень консервативної ідеології. Так, соціологічний підхід надає можливість виявити чим зумовлене бажання до проведення певної політики Великобританією, а також чим зумовлена риторика аналітичного центру у своїх аналітичних записках, рекомендаціях та дослідженнях. Досліджуючи даний напрямок можна зробити певні прогнози щодо подальшого розвитку держави, розстановку політичних сил та ролі британських аналітичних центрів у різних сферах діяльності держави.

Діяльнісний підхід надає динамічну картину політики. В рамках даного дослідження, можна простежити динаміку діяльності урядів за прем'єрства Д. Кемерона, Т. Мей та Б. Джонсона, яка виражається через визначення цілей урядів, специфіку прийняття рішень, ефективність та процентне співвідношення виконаних передвиборчих обіцянок, та інше. Даний метод є важливим, адже за допомогою його досліджується саме той вид політичної діяльності, який впливає на розвиток держави, її іміджу на політичній міжнародній арені та забезпечення мирного існування суспільства.

Так як тема даного дослідження безпосередньо стосується ролі аналітичних центрів Великобританії у формуванні зовнішньої політики держави, постає необхідність використання нормативно-ціннісного методу. За допомогою даного методу можна з'ясувати значення діяльності аналітичних центрів щодо впливу їх на політику та владу Великобританії. Оцінка їх ефективності, користі для суспільства, надання професійних послуг для влади держави, та розгляд їх як способу просування ідей свободи суспільства та дієвої політики, поглядів населення держави, орієнтує на розробку ідеалу в межах даних організацій та його практичного втілення.

Кінцевим результатом мого дослідження було об'єднання різних складових дослідження в єдине ціле. Так, для досягнення даної мети були використанні загальнонаукові методи як системно-структурний метод та прийом узагальнення. Дані методи забезпечили комплексність всього дослідження, а не тільки фактичного матеріалу, дозволили простежити структурні особливості аналітичних центрів Великобританії, зовнішню політику держави в період з 2010 по 2019 рр., діяльність та значення британських аналітичних центрів, зокрема впровадження їх рекомендацій владою Великобританії.

Як результат, всі використанні методи дозволили сформувати цілісну теоретичну картину об'єкту та предмету наукового дослідження.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У СФЕРІ ЗОВНІШНІХ ВІДНОСИН

2.1. Урядові аналітичні центри Великобританії

Початок відліку створення аналітичних центрів у Великобританії почався з XVIII ст. та діяльності «філософських радикалів». Після руйнівних наслідків Першої світової війни, відбулось активне створення аналітичних центрів у Великобританії, які займалися розглядом загроз відновлення війни. Під час правління М. Тетчер характерним було створення та перетворення декілька аналітичних центрів задля пропаганди політики Консервативної партії та привернення уваги незацікавленого населення країни. У порівнянні з аналітичними центрами США, сучасним аналітичним центрам Великобританії притаманні такі риси як відносно невелике фінансування, менша кількість співробітників та помірний вплив на ініціативи уряду [268, 5-12; 298, 20-25].

Згідно з 2019 Global Go To Think Tank Index Report, в усьому світі нараховують більше 8 тисяч аналітичних центрів, з них 2219 – європейські аналітичні центри, що становить 26,9% від усього обсягу та є найбільшим показником. Зокрема, частка британських аналітичних центрів серед європейських становить 14,4% або 321 аналітичний центр, більшість з яких є незалежними. В рейтингу країн з найбільшою кількістю аналітичних центрів Великобританія посідає 4-е місце [139].

Урядові аналітичні центри, зазвичай, це ті аналітичні центри, які вважаються частиною урядового органу. У Великобританії таким аналітичним центром є Royal United Services Institute. Сам центр наголошує, що він є незалежним, проте його діяльність та королівський захист (патронат) фактично робить його частиною уряду країни. У рейтингу найкращих саме урядових аналітичних центрів у світі, 2019 р., він посів 6-

є місце, а також, 44-е місце серед найкращих аналітичних центрів у світі, 43-є місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері зовнішньої політики та міжнародних відносин [139].

Аналітичний центр був заснований герцогом Веллінгтоном у 1831 р., Лондон, Великобританія. Це найперший, а тому найстаріший, аналітичний центр в області безпеки та оборони в усьому світі [255]. У 1860 р. аналітичний центр отримав королівський захист через зростаючий його вплив та значення для країни. Керівництво мало на меті створити професійну наукову установу з залученням до науки військових фахівців. На початку свого існування, інститут займався військовими і військово-морськими питаннями, поступово розширюючи їх коло, зокрема у напрямку фінансової та організованої злочинності, тероризму та проблеми поширення відповідних ідеологій, викликів, що загрожують людству. Представники центру активно розробляли політику Великобританії від початку його існування, розглядали трансформацію Британської імперії, події Першої та Другої світових воєн, перебіг «холодної війни» та проблеми сучасності [290].

Співробітниками центру є військові офіцери, дипломати та політичні діячі, які разом нараховують більше ніж 1500 осіб. Рада довірених осіб аналітичного центру є головним органом його управління та очолюється Президентом, Віце-президентом, Генеральним директором, Головою Ради та іншими. Рада збирається щонайменше чотири рази на рік, а термін повноважень інших співробітників верхньої ланки варіюється від 4 до 5 років. Рада несе юридичну відповідальність за управління аналітичним центром та його фінансами, відповідно до законодавства Великобританії та Статуту установи [338]. Royal United Services Institute співпрацює з такими офіційними установами як Міністерства оборони Великобританії та США, Міністерство закордонних Великобританії, Державний департамент США, Європейський Союз та інші міжнародні компанії, що забезпечує надходження фінансів через виконання дослідницьких робіт на замовлення [337].

Нині публікації аналітичного центру користуються високим визнанням серед професіоналів і вчених в області міжнародних відносин. Зокрема, журнал видавництва Royal United Services Institute, заснований в 1857 р., є одним з провідних журналів за тематикою міжнародного співробітництва. Так, 2008 р. його було нагороджено премією від журналу «Prospect» у номінації «Аналітичний центр року», а в 2009 р. – у номінації «Найкращий аналітичний центр з дослідження зовнішньої політики року» [279, 287].

Згідно з аналітичним центром, основною формою його роботи є підтримка широкого спектру міждисциплінарних досліджень, особливо в областях військової діяльності, міжнародної та національної безпеки, поширення ядерної зброї. Кожен напрямок діяльності належить до відповідної дослідницької групи, які використовують власні дослідницькі бази. Своєю місією центр вважає інформування, вплив та активізація громадських дебатів про більш безпечний і стабільний світ. У свою чергу центр займається аналізом питань чи проблем на прохання замовників, а також самостійно, за власним бажанням, з актуальних питань [9]. Не менш важливими є монографії співробітників аналітичного центру, його стратегічні документи, доповіді та звіти, заходи високого рівня для впливових осіб, організація лекцій та конференції та інше [266, 285, 286]. Також, більшість відзначають книгу аналітичного центру автора О'Коннора Д. «Поміж миром та війною: оборона Великобританії та Royal United Services Institute, 1831-2010». У книзі висвітлюються зміни, які відбулись у Великобританії та у світі за даний період, які вираженні через діяльність центру [305].

Вплив та значення діяльності аналітичного центру можна простежити через виступи впливових осіб на організованих центром заходах: колишнього президента США Дж. Буша-молодшого у 2003 р., американських військових генералів, міністрів оборони та інших. Так, на одній з останніх зустрічей 6 вересня 2019 р. М. Еспер, Міністр армії США, виступив з промовою, в якій зазначив, що ландшафт міжнародних відносин продовжує ускладнюватися, а

такі держави як Росія та Китай і надалі порушують міжнародний порядок, накладаючи право «вето» на економічні, дипломатичні та силові рішення інших країн. Він наголосив на важливості підтримки НАТО, повернення інвестицій задля забезпечення необхідних силових ресурсів відповідно до викликів на міжнародній арені, а також зауважив, що американсько-британські відносини залишаються настільки ж важливими для усього світу як і в попередні роки [11].

Royal United Services Institute також розширює свій вплив відкриваючи власні офіси закордоном, як наприклад в Катарі та США, з метою розширення своєї дослідницької діяльності в галузі оборони і безпеки на ключові регіони світу. Сама королева Єлизавета II відзначила діяльність Royal United Services Institute, та зазначила, що центр виконує цінну роботу в інтересах миру і безпеки, співпрацюючи з представниками Збройних Сил Великобританії та тими, хто приймає важливі політичні та економічні рішення для країни [301].

Розглядаючи питання фінансування, аналітичний центр зареєстрований як благодійна організація, та відносить себе до списку некомерційних організацій. У 2017 р. Royal United Services Institute став більш відкритим з питань фінансування власного центру, отримавши 4 зірки з 5-ти у рейтингу прозорості аналітичних центрів Великобританії. Такий показник означає, що центр оприлюднює усіх донорів, які перераховують на рахунок центру вище 5000 тис. дол. США, а відсоток анонімних донорів не більше 15%. У своїй Заяві про дотримання етичних норм аналітичний центр заявив про відсутність впливу конкретного фінансування чи донора на проведення досліджень та розробки їх висновків, рекомендацій [170].

Основними статтями доходів є плата за членські підписки, продаж різних результатів своєї діяльності, а дослідницькі контракти, пожертвування та заходи, що фінансуються приватними та урядовими, британськими та міжнародними установами чи особами [339]. Зокрема, з 2018 по 2019 рр. Європейська Комісія пожертвувала понад 1 млн. фунтів стерлінгів; пожертви

у розмірі від 200 тис. до 499 тис. надходили від великої кількості установ, зокрема Міністерства закордонних справ Канади, Катару та Великобританії, компанії Google і т.д.; суми від 100 тис. до 199 тис. надходили переважно від Збройних Сил Великобританії, різних фондів, компанії Facebook і т.д.; фінансування від 50 тис. до 99 тис. було від різних Департаментів та Міністерств Великобританії, уряду Японії, компанії Microsoft і т.д.; пожертви у розмірі від 1 тис. до 49 тис. фунтів стерлінгів надходили з різних куточків світу, зокрема Посольств Великобританії, Міністерств інших країн, іноземних аналітичних центрів, приватних осіб та інші [347].

Висвітлення діяльності аналітичного центру ЗМІ часто відбувається в лейбористсько-направленій газеті «The Guardian», в той час як в газеті «The Independent», яка є ліберально-демократичного спрямування, притримується обмеженості щодо аналізу діяльності центру. У свою ж чергу, Д. Верінг, науковий співробітник з міжнародних відносин Лондонського університету, у своїй роботі також розглянув прихильність британської компанії BBC до аналітичного центру. Для BBC аналітичний центр є не тільки джерелом цитат для журналістів, але і часто надає контент для новин телерадіокомпанії. Д. Верінг, проаналізувавши матеріали BBC, зауважив, що компанія особливо підтримує діяльність аналітичного центру у напрямку Близького Сходу, наголошуючи на його об'єктивності [363].

2.2. Партиїні аналітичні центри Великобританії

Головною рисою партійних аналітичних центрів є офіційна приналежність до певної політичної партії. Окрім них, є ще так звані «квазі-незалежні» аналітичні центри, для яких характерна автономність від уряду та незалежність відповідно до їх Статутів, однак вони фактично контролюються зацікавленою групою, яка забезпечує основну частку фінансування та впливає на діяльність самого центру [139].

Розглядаючи прихильників лівої ідеології, то можна перерахувати партійні аналітичні центри, які виражають свою прихильність до Лейбористської партії, а саме: Fabian Society, New Economics Foundation, Centre for Labour and Social Studies та Institute for Public Policy Research.

Аналітичний центр Fabian Society у рейтингу найкращих партійних аналітичних центрів у світі, 2019 р., він посів 3-є місце, а також, 66-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи [139]. Метою даного аналітичного центру є просування принципів демократичного соціалізму, а саме рівність між владою та багатством, перевага колективних дій, терпима та активна демократія, захист свобод та прав людини, сталий розвиток суспільства та багатостороннє міжнародне співробітництво [169].

Аналітичний центр був заснований 4 січня 1884 р., Лондон, Великобританія. Фабіанські соціалісти виступали за реформування імперіалістичної зовнішньої політики Великобританії та створення капіталістичної держави загального добробуту. Протягом ХХ ст. аналітичний центр завжди мав вплив на діяльність Лейбористської партії [307]. Діяльність Fabian Society зосереджена на публікації інсайтів, аналізі подій чи проблем в пресі та мережі Інтернет, проведені досліджень та великих політичних розслідувань, організація конференцій, зустрічей та круглих столів [327].

За станом на 2019 р. центр налічує понад 7 тисяч співробітників. Аналітичний центр очолює Виконавчий комітет, який переобирається кожні 2 роки, а діяльність центру регулюється його Конституцією. Аналітичний центр зареєстрований як неінкорпорована членська асоціація, та має 4 зірки з

5-ти у рейтингу прозорості аналітичних центрів Великобританії, проте за останні роки висвітлення його фінансування, що характеризує фінансову прозорість центру, була зменшена [82]. Однак, у своєму річному звіті за 2018-2019 рр. аналітичний центр все одно доволі відкрито зазначив як свої прибутки так і витрати, зокрема надходження з боку представників ідеологічно лівих організацій та приватних осіб становили до 700 тис. фунтів стерлінгів, що становить більшість суми. Окрім цього центр фінансується його членами, передплатниками та шляхом продажу публікацій та квитків на заходи [80]. Відносно впливу аналітичного центру на політику лейбористів, то його можна простежити через просування ідей, які створюються та схвалюються представниками Fabian Society. Наприклад, у 2017 р. Е. Харроп, Генеральний секретар Fabian Society, у своєму звіті передбачав, що єдиним можливим шляхом повернення лейбористів до влади була б співпраця з ліберальними демократами і Шотландською національною партією, адже самостійно партія не очолить уряд [94].

Аналітичний центр New Economics Foundation був заснований у 1986 р., Лондон, Великобританія, під час економічного саміту, прихильниками лівої ідеології, та має на меті просування соціальної, економічної та екологічної справедливості. New Economics Foundation прагне створити нову економіку, яка до 2040 року буде працювати для людей, і одночасно не завдасть шкоди навколишньому середовищу [312]. Задля цього співробітники центру проводять різноманітні дослідження, розробляють політичні рішення, підтримують практичні проекти, які передають владу громадам і покращують добробут і стійкість, допомагають та консультують людей, громадські групи щодо економічних змін [320]. Серед видів діяльності можна виділити написання публікацій, видання прес-релізів, ведення блогів на різну тематику, розробка та втілення в життя проектів, а також організація заходів [267, 282, 330].

За станом на 2019 р. центр налічує понад 50 співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як благодійна організація, та має 5 зірок з

5-ти, що означає оприлюднення усіх донорів та суми надходжень. Хоч, New Economics Foundation розцінює себе як незалежний, у своєму річному звіті за 2018-2019 рр. аналітичний центр зазначив як свої прибутки так і витрати, зокрема надходження з боку представників ідеологічно лівих організацій та приватних осіб становили до 3,5 млн. фунтів стерлінгів, що становить найбільший відсоток відносно інших донорів та приблизно 90% від загальної суми [8]. Задля поширення власного впливу, центр створив цілий ряд нових організацій, серед яких Організація з моніторингу дотримання етичних торговельних вимог іншими, Організація, яка сприяє підзвітності та корпоративній відповідальності, Асоціація з фінансування суспільного розвитку та інші [323].

Аналітичний центр Centre for Labour and Social Studies це відносно молодий центр, створений у 2012 р., Лондон, Великобританія, через два роки після того як лейбористи втратили владу в уряді, для того, щоб виступати в якості платформи для дебатів і дискусій серед представників лівої ідеології. Беручи свій початок з лейбористських кіл, центр співпрацює з широкою коаліцією прихильників, вчених та експертів для розробки та просування альтернативної політики, на противагу консервативної політики [262]. В якості результатів діяльності Centre for Labour and Social Studies можна назвати проведення брифінгів, створення політичних документів та аналітичних матеріалів, що охоплюють широку сферу політики, зокрема зовнішню політику, а також організовує семінари та заходи по всій країні, щоб стимулювати обговорення нових політичних ідей, зокрема розвиток країни після «брекзиту» [281, 296, 304].

За станом на 2019 р. центр налічує до 80 співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як компанія з обмеженою відповідальністю, та має 5 зірок з 5-ти, що означає оприлюднення усіх донорів та суми надходжень. У своєму річному звіті за 2019 р. аналітичний центр зазначив як свої прибутки так і витрати, зокрема надходження з боку великої кількості профспілок Великобританії, а також представників ідеологічно лівих організацій та

приватних осіб, борючись за збереження своєї актуальності серед конкуренції поміж аналітичними центрами. Зокрема від лейбористів було переведено до 150 тис. фунтів стерлінгів [37]. Однак, очікуючи ефективну співпрацю з Лейбористською партією, даний аналітичний центр мало що зробив до цього часу, незважаючи на впливових представників у складі центру. Крім того, Centre for Labour and Social Studies рідко з'являється в ЗМІ засобах масової інформації країни, а його дослідження щодо «брекзиту» та подальших відносин з Європою не настільки об'ємні, як в інших аналітичних центрах. Можна зробити висновок, що, здебільшого, даний аналітичний центр просто надав платформу для лейбористів для обговорення позитивних і негативних наслідків «брекзиту» для населення та країни в цілому [79].

Аналітичний центр Institute for Public Policy Research був створений в 1988 р., Лондон, Великобританія, для того, щоб розмістити Лейбористську партію у центр виборчих подій, та знову прийти до влади після правління М. Тетчер [308]. У рейтингу найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., він посів 37-е місце, а також, 21-е місце серед найкращих аналітичних центрів у сфері соціальної політики у світі [139]. Завданнями аналітичного центру є сприяння науковим дослідженням та висвітлення їх результатів населенню країни з метою просвітництва, підвищення ефективності державних послуг, зменшення рівня бідності та безробіття, охорона навколишнього середовища та прагнення до сталого розвитку Великобританії. Інститут постійно публікує доповіді на різну тематику, зокрема зовнішня політика, економічна політика, міграція, інтеграція, і т.д., проводить дослідження, випускає власний журнал, в якому зосередженні коментарі та аналітика співробітників центру на певні події, політику чи проблему, річні звіти, а також організовує заходи [259].

За станом на 2019 р. центр налічує до 60-ти співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як благодійна організація, та має 4 зірки з 5-ти можливих, що означає часткове оприлюднення усіх донорів та сум надходжень. На сьогодні, аналітичний центр наголошує на своїй незалежності,

проте згідно з річним звітом за 2019 р., представники ідеологічно лівих організацій та приватних осіб надали рекордні 5,2 млн. фунтів стерлінгів, найбільше фінансування серед лівих аналітичних центрів[210]. Окрім них, аналітичний центр фінансують і інші компанії, серед яких Google, Siemens, Uber, Shell, а також європейські фонди й університети [291]. Розглядаючи вплив Institute for Public Policy Research на політику лейбористів, можна навести приклад передвиборчого маніфесту Лейбористської партії 2019 р., в якому вони використали роботи центру у сфері оподаткування, економічної справедливості, соціального забезпечення, а також зовнішня політика Великобританії після «брекзиту» [300].

По відношенню до Лейбористської партії, значення «лівих» аналітичних центрів дещо зменшилось у порівнянні з їх значенням для лейбористів наприкінці ХХ ст. Проте, лейбористи після зміни уряду в 2010 р., на чолі з Дж. Корбіном, почали використовувати діяльність «лівих» аналітичних центрів у напрямку підтримки громадських дебатів, перевірки громадської думки і т.д.

«Перехідним» аналітичним центром вважається Demos. Він офіційно затверджений як міжпартійний аналітичний центр. У рейтингу найкращих партійних аналітичних центрів у світі, 2019 р., він посів 10-е місце, 45-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, а також 29-е місце серед найкращих аналітичних центрів у сфері соціальної політики у світі [139]. Demos був заснований в 1993 р., Лондон, Великобританія, у відповідь на кризовий стан політики Великобританії та неспроможність політичних інститутів адаптуватися до великих соціальних змін. Діяльність даного центру зосереджена на соціальній політиці, проте іноді висвітлюється зовнішня політика. Загалом, центр досліджує такі напрямки як людський (повернення свобод населенню, демократії), управлінський (влада та інститути влади, їх діяльність), єдності (створення спільнот), економічний (економічне зростання та процвітання нації) та цифровий (вплив технологій на суспільство) [263]. Аналітичний центр співпрацює з низкою партнерів,

включаючи урядові відомства, Агентства державного сектору та благодійні організації, та відображає результати своєї діяльності в публікаціях, журналі *Demos Quarterly*, та проведенні різних заходів [319].

За станом на 2019 р. центр налічує до 20-ти співробітників [314]. Аналітичний центр зареєстрований як освітня благодійна організація, та має 4 зірки з 5-ти можливих, тобто проводить майже прозору фінансову політику. Хоч, *Demos* і називає себе незалежним-міжпартійним, проте згідно з річним звітом за 2018 р., більшу частину пожертвувань здійснили зацікавлені представники ідеологічно лівих організацій та приватних осіб, котрі надали 950 тис. фунтів стерлінгів [224]. Щодо впливу на політику держави, як приклад можна навести створення Центру аналізу соціальних медіа (CASM) аналітичний центром у 2012 р. CASM здійснює моніторинг цифрових медіа на парламентських виборах Великобританії 2015-2019 рр., та досліджує вплив цифрового світу на політику та прийняття рішень [272].

Стосовно правої ідеології та взаємодії аналітичних центрів з Консервативною партією, можна перерахувати основні з них: *Policy Exchange*, *ResPublica*, *Centre for Social Justice*, *Institute of Economic Affairs* та *Reform*.

Аналітичний центр *Policy Exchange* у рейтингу *Global Go To Think Tank Index Report* посів 150-е місце у списку найкращих аналітичних центрів в усьому світі, 2019 р., та 78-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р. [139]. Він був створений в 2002 р., Лондон, Великобританія. Своєю місією він вважає розробку та просування нових політичних ідей задля покращення якості державних послуг та зростання показників економіки. Центр проводить дослідження у сферах освіти та соціальних реформ, енергетики та навколишнього середовища, зовнішньої політики Великобританії та її місце у світі, імміграції та безпеки. Результатами діяльності *Policy Exchange* є публікації, видання книг, наприклад «Будуємо більше, будуємо прекрасне» 2018 р., розробка брошур та доповідей, особливо стосовно зовнішньої політики країни та британської

інтервенції в інші країни, створення політичних проектів, та проведення заходів та конференцій [54, 265, 283, 331].

За станом на 2019 р. центр налічує до 35-ти співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як благодійна організація, та взагалі не має оцінки щодо прозорості свого фінансування, 0 з 5-ти зірок, адже цю інформацію вони офіційно не оприлюднюють [325]. Policy Exchange проголошують себе незалежними, проте на офіційному веб-сайті «Who funds you?», котрий висвітлює надходження аналітичних центрів, зазначено фінансування центру у 2019 р. у розмірі 3,5 млн. фунтів стерлінгів представниками ідеологічно правих організацій та приватних осіб, а дана сума є серед найбільших капіталовкладень у аналітичні центри представниками правих [162]. Щодо впливу на політику держави, то центром були розроблені політичні ідеї, які були прийняті в якості державної політики, серед яких безкоштовні школи, захист Збройних сил від так званої «правовійни» (вид війни з використанням правової системи проти ворога) і т.д. У своїй статті, В. Бут, представник The Washington Post, писав, що даний центр є одним з головних інформаторів щодо політики уряду Великобританії [269]. А The Telegraph описував Policy Exchange як найвпливовіший аналітичний центр правого спрямування [352].

Аналітичний центр ResPublica заснований у 2009 р. Ф. Блондом, Лондон, Великобританія. У рейтингу найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., він посів 79-е місце [139]. Метою діяльності центру зазначено створення ефективних рішень для майбутніх неминущих соціальних та економічних проблем [316]. Такі рішення приймаються на основі трьох програм центру: суспільство (влада передається людям та місцевим органам влади, внесення змін до Конституції Великобританії, та пріоритет сім'ї як основи суспільного ладу), процвітання (підвищення професійності у своїй справі серед населення, відкритість ринків для більшості підприємців) та доброчесність (побудова бізнесу та економіки на чесності, впровадження етичних норм в економіці та бізнесі) [254].

Діяльність центру виражена через розробку політичних інновацій, звіти, публікації, коментарі, взаємодію зі ЗМІ та проведення заходів та конференцій [321].

За станом на 2019 р. центр налічує 10-15 співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як дослідницька організація, та має 4 з 5-ти зірок. За останні роки, ResPublica перестала опубліковувати свої фінансові звіти (останній в публічному доступі за 2016 р.), проте на веб-сайті «Who funds you?», зазначено фінансування центру у 2019 р. у розмірі до 1 млн. фунтів стерлінгів представниками ідеологічно правих організацій та приватних осіб [150]. Щодо впливу на політику держави, то окрім запропонування пропозицій представникам влади Великобританії, необхідно зазначити, що все почалося з виступу Д. Кемерона у 2009 р., який на той час був в опозиції уряду, на відкритті аналітичного центру. Представники The Telegraph зазначили, що це вплинуло на підтримку ResPublica консерваторами [342].

Аналітичний центр Centre for Social Justice був заснований у 2004 р., Лондон, Великобританія, представниками Консервативної партії, проголосивши формально незалежність, проте проводячи правочентристську діяльність. Метою центру є встановити соціальну справедливість в центр політики Великобританії [353]. Даний аналітичний центр був відзначений винагородами як найкращий аналітичний центр року в сфері соціальної політики у 2013 та 2019 рр. [326, 354]. Основною формою діяльності центру є створення та розвиток проектів, внаслідок чого співробітники центру часто змінюються відповідно до вимог проекту, а також різні публікації [297].

За станом на 2019 р. центр налічує близько 25 співробітників [345]. Аналітичний центр зареєстрований як неприбуткова компанія з обмеженою відповідальністю. Стосовно фінансових надходжень, центр має 3 з 5-ти зірок, адже Centre for Social Justice зазначає деяких спонсорів в окремих звітах, але ця інформація не збігається на його веб-сайті або в його річних звітах. Серед головних фінансових донорів є представниками ідеологічно правих організацій та приватних осіб, котрі надали центру майже 1,2 млн. фунтів

стерлінгів. Згідно з Conservative Home, центр був названий одним з найвпливовіших на Консервативну партію Великобританії під час головування Д. Кемерона. А також, Centre for Social Justice відіграла велику роль в реформах соціального забезпечення населення, виступала за введення сучасного закону про рабство 2015 р., опубліковувала дослідження щодо проблем наркоманії і т.д. [273].

Аналітичний центр Institute of Economic Affairs був заснований Е. Фішером у 1955 р., Лондон, Великобританія. Він посів 65-е місце у рейтингу найкращих аналітичних центрів у світі, 2019 р., 60-е місце серед найкращих центрів Західної Європи, 2019 р., 40-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері економіки, 2019 р. [139]. Метою центру є сприяння поширенню вільного ринкового мислення [260]. Він видає власний журнал, студентський журнал, книги та дискусійні матеріали, проводить дослідження та опубліковує аналітичні матеріали, а також регулярно проводить публічні заходи, лекції та робочі обіди [365]. Представники центру часто співпрацюють зі ЗМІ, газетами, іншими сайтами задля поширення власних ідей [328].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно до 20 співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як мозковий центр вільного ринку, освітня благодійна організація, та оцінюється у 0 з 5-ти зірок. Центр визнається вкрай непрозорою організацією, адже цю інформацію вони офіційно не оприлюднюють. Institute of Economic Affairs заявляє, що він повністю фінансується за рахунок добровільних пожертвувань приватних осіб, компаній і фондів, які хочуть підтримати її роботу. Згідно з «Who funds you?», більшість фінансових донорів є представниками ідеологічно правих організацій та приватних осіб, котрі надали центру майже 2 млн. фунтів стерлінгів [367]. Хоч, аналітичний центр стверджує, що він політично незалежний, аналітичний центр проводить заходи та публікує брошури для консервативних депутатів. Його часто обвинувачують у підробці результатів відповідно до побажань замовника. Наприклад, у 2018 р. розслідування

організації Greenpeace показало, що Institute of Economic Affairs отримував фінансування від британського нафтового гіганта British Petroleum Company, який в обмін на фінансування, мав доступ до екологічних стандартів і стандартів безпеки Великобританії [7].

Аналітичний центр Reform був заснований в 2001 р., Лондон, Великобританія, Н. Гербертом, який згодом став членом Консервативної партії [309]. Його місія полягає в тому, щоб визначити найкращий спосіб надання державних послуг та економічного процвітання, а мета: проведення якісних досліджень з питань економіки, права, владних повноважень уряду і т.д. [292, 310]. Серед форм діяльності центру можна зазначити розміщення власних публікацій, доповідей з цілого ряду різних питань, проведення досліджень, та організація заходів та дебатів. Центр також публікує статті авторів, котрі не є співробітниками центру, наприклад, Дж. Браун, колишній Міністр закордонних справ Великобританії при владі Консервативної партії (2010-2012 рр.). А на його заходах виступала Т. Мей, будучи Міністром внутрішніх справ (2013 р.) [284, 332].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно до 15 співробітників. Аналітичний центр зареєстрований як освітня благодійна організація, та оцінюється у 3 з 5-ти зірок. Аналітичний центр перераховує корпоративних спонсорів на своєму веб-сайті, проте не вказує який відсоток від загального числа донорів вони складають. Згідно з «Who funds you?», більшість фінансових донорів є представниками ідеологічно правих організацій та приватних осіб, котрі надали центру майже 1,5 млн. фунтів стерлінгів [348]. Засобами визначення впливовості на політику Великобританії, аналітичний центр вважає якісний склад відвідувачів його політичних заходів, частоту висвітлення інформації щодо діяльності центру у ЗМІ, а також запити від галузевих органів влади, благодійних організацій та політичних мереж щодо виступів співробітників центру на їх конференціях та політичних заходах [356].

2.3. Незалежні аналітичні центри Великобританії

Основний масив аналітичних центрів Великобританії є незалежними відповідно до їх Статуту, а також фактично не залежать від зацікавленої групи чи спонсора, та діють автономно від уряду Великобританії [139]. Серед найбільш відомих незалежних аналітичних центрів у сфері зовнішніх відносин Великобританії є Adam Smith Institute, Chatham House, International Institute for Strategic Studies та Cesran International.

Одним з найкращих незалежних аналітичних центрів у світі, 2019 р., відповідно до Global Go To Think Tank Index Report, є британський аналітичний центр Adam Smith Institute, який посів 2-е місце у списку. Також, він посів 11-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., 6-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері зовнішньоекономічної політики, 2019 р., 24-е місце серед найвпливовіших аналітичних центрів на державну політику країни, 2019 р., і т.д. [139].

Аналітичний центр був утворений у 1977 р., Лондон, Великобританія, М. Пірі, Е. Батлером та С. Батлером. Інститут виступає за вільний ринок і класичні ліберальні ідеї. Своєю місією вони називають висувати політичні ідеї, які є одночасно радикальними і розумними, діяти на межі реформ, але пропонувати рішення, які сміливий політик може реалізувати. За часів прем'єрства М. Тетчер, центр виступав за приватизацію державних галузей промисловості, та просував неоліберальний підхід до державної політики в галузі оподаткування, освіти та охорони здоров'я. Центр активно захищає імміграцію [257]. Свої ідеї центр поширює через публікації та поширення літератури, пропаганди тематичних днів (наприклад, дня свободи від податків), проведення лекційних заходів для різних верств населення, взаємодію зі ЗМІ та через написання блогів [333]. У довгостроковій перспективі співробітники Adam Smith Institute сподіваються на зміну інтелектуального клімату в середині населення Великобританії задля проведення ліберальних реформ. У 1992 р. аналітичний центр створив

консалтингову компанію задля здійснення міжнародної діяльності, спостереженням та реагуванням на зміни на міжнародній арені [264].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно 8 співробітників. Аналітичний центр відмовився від статусу благодійної організації, та приймає кошти на рахунок дослідницького фонду А. Сміта задля проведення досліджень [313]. Аналітичний інститут взагалі не висвітлює свої фінансові надходження та не коментує їх, тому не має жодної зірки з 5ти у рейтингу прозорості від «Who funds you?» [5]. Вже зазначалося, що центр має великий вплив на політику в Великобританії, як приклад можна навести прийняття урядом запропонованих стратегій центру, чи проведення консультацій членів уряду.

Аналітичний центр Chatham House був заснований у 1920 р. Лондон, Великобританія. Аналітичний центр зайняв 6-е місце серед найкращих незалежних аналітичних центрів світу, 2019 р., 5-е місце серед найкращих аналітичних центрів у світі, 2019 р, 4-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., 22-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері оборони та національної безпеки, 2019 р., 4-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері зовнішньої політики та міжнародних відносин, 2019 р., та 6-е місце серед найвпливовіших аналітичних центрів на державну політику країни, 2019 р. [139].

Місією центру є аналіз та сприяння розумінню основних міжнародних проблем, їх обговоренню. Результати досліджень центру покликані запропонувати тим, хто приймає рішення, нові ідеї щодо вирішення проблеми [311]. Діяльність Chatham House часто висвітлюється в ЗМІ в якості надійного джерела необхідної інформації у сфері міжнародної політики. Дослідження центру є структурованими як за тематикою (економіка, міжнародна політика), так і за регіональним аспектом (Африка, Європа і т.д.) [253]. Chatham House також проводить експертизи, друкує книги власного видання, організовує заходи, випускає власний політичний

журнал [334]. Аналітичний центр також відкрив Академію лідерства в міжнародних відносинах у 2014 р. [256].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно 135 співробітників. Серед представників центру також є представники міжнародного бізнесу, дипломатії та політики [344]. Аналітичний центр є некомерційною неурядовою організацією, та має 4 з 5-ти зірок у рейтингу прозорості від «Who funds you?» [46]. Згідно з річним звітом аналітичного центру, загальна сума надходжень у 2018-2019 рр. становила понад 16 млн. фунтів стерлінгів, а у відсотковому співвідношенні 22% з них перераховано приватними установами, 16% – корпораціями, по 12% від Міністерств уряду Великобританії та корпоративних представників, 10% – урядами іноземних держав та міжнародними організаціями і т.д. [10]. Щодо впливу на політику країни, то необхідно зазначити, що у 1926 р. центр отримав королівську Хартію від Його Величності короля Георга V [288]. Діяльність аналітичного центру постійно розширювалась у відповідь на процес ускладнення світу. Під час «холодної війни» Chatham House виступав платформою для проведення в 1975 р. англо-радянського круглого столу задля поліпшення відносин між Великобританією і Радянським Союзом. У сучасному світі Chatham House постійно надає доповіді до Парламенту Великобританії та впливає на прийняття рішень [306].

Аналітичний центр International Institute for Strategic Studies має велику кількість відзнак згідно з Global Go To Think Tank Index Report. Він посів 2-е місце серед найкращих аналітичних центрів у світі, 2019 р., 3-є місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., 78-е місце серед найкращих незалежних аналітичних центрів світу, 2019 р., 1-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері оборони та національної безпеки, 2019 р., 10-е місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері зовнішньої політики та міжнародних відносин, 2019 р., а також 22-е місце серед найвпливовіших аналітичних центрів на державну політику країни, 2019 р.[139].

Аналітичний центр був заснований у 1958 р., Лондон, Великобританія, та досліджував в основному проблему ядерної зброї, ядерного стримування та контролю за нерозповсюдженням ядерної зброї. Аналітичний центр представляє себе як надійне джерело об'єктивної інформації з проблемних питань у сфері міжнародної політики для представників політичних кіл, дипломатів, аналітиків, економістів, військових, вчених та пересічної людини [261]. Діяльність центру виражена через проведення тематичних наукових досліджень, наприклад, щодо збройних конфліктів, майбутніх конфліктів, енергетичної безпеки чи геополітики, так і регіональних досліджень, наприклад, регіон Близького Сходу, написання блогів та подкастів, публікацій, звітів та аналітики, проведення консультацій та заходів [317, 329].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно 110 співробітників, а також понад 3 тис. осіб зі 100 країн, які допомагають аналітичному центру отримувати оперативну інформацію. Серед представників центру були радник з національної безпеки та дипломати США, співробітники ООН, а сам International Institute for Strategic Studies співпрацює з урядами та міністерствами оборони інших країн, та глобальними організаціями [315]. Аналітичний центр поєднує в собі статус як приватної компанії з обмеженою відповідальністю, так і благодійної організації. Щодо прозорості фінансування, то центр отримав оцінку «оманливого аналітичного центру» та взагалі не оцінювався за шкалою до 5-ти зірок. Аналітичний центр на офіційному сайті опубліковує перелік донорів, проте не оголошує суми грошових переказів, а також приховує ключову донорську інформацію. Серед донорів можна зазначити, корпоративні компанії, військові організації, посольства великої кількості країн, іноземні аналітичні центри та інші [302]. Аналітичний центр наголошує на своїй незалежності, однак у 2016 р. ЗМІ звинуватили International Institute for Strategic Studies у таємному фінансуванні центру королівською сім'єю Бахрейну. Представники центру не заперечували даний факт, проте зауважили, що це не пливає на діяльність

самого центру, його неупередженості [78, 101]. Аналітичний центр допомагав формувати Порядок денний для урядів, ділових кіл та експертів по всьому світу. Він має власні офіси в різних куточках світу, наприклад у Вашингтоні та Колумбії (США), Сінгапурі (Азія) та Бахреїні (Близький Схід) [30].

Аналітичний центр Cesran International зайняв 81-е місце серед найкращих незалежних аналітичних центрів у світі, 2019 р., 141-е місце серед найкращих аналітичних центрів Західної Європи, 2019 р., 153-є місце серед найкращих аналітичних центрів світу у сфері зовнішньої політики та міжнародної політики, 2019 р. [139].

Аналітичний центр був заснований у 2008 р., Лондон, Великобританія, О. Тюфексі та групою вчених. Основною метою його діяльності є сприяння та поліпшення міждисциплінарних досліджень. Основний мотив центру полягає у зменшенні розриву між тими хто навчається на спеціалізації міжнародні відносини та самими практиками в даній сфері, зростанні професійного рівня серед початківців. Тому, центр зацікавлений у співпраці з різними представниками населення, підприємств чи установ, а саме вчених, експертів, політичних аналітиків, задля кращого розуміння подальшого здійснення ефективних досліджень у сфері міжнародних відносин, політології та економіки. Його місія полягає в тому, щоб стати провідним аналітичним центром зі стратегічних і дипломатичних досліджень, джерелом впливових ідей в сфері зовнішньої політики та міжнародних відносин [258]. Результати діяльності центру представлені у вигляді друкованої продукції (три ліцензовані журнали, брошури), аналітика та публікації з регіональним напрямком та ведення блогів [274, 293].

За станом на 2019 р. центр налічує офіційно 41 співробітники. Його діяльність керується Виконавчим офісом, Консультативною радою та Радою директорів [318]. Аналітичний центр є незалежною некомерційною міжнародною неурядовою організацією. Згідно з офіційним сайтом Cesran International, він фінансується за рахунок індивідуальних членських внесків

та добровільних внесків, однак фінансових звітів у публічному доступі не надають. Тому з цієї точки зору, аналітичний центр є непрозорою організацією [355]. Аналітичний центр надає доповіді та аналітику представникам, які приймають політичні рішення у Великобританії, забезпечує якісний навчальний процес задля покращення процесу керування країною політиками у майбутньому та проводить комплексні дослідження з урахуванням можливих особливостей [351].

Отже, загалом аналітичні центри Великобританії можна поділити на урядові, партійні та незалежні. Усі вони відрізняються за типом організації, фінансуванням та його прозорістю, кількістю співробітників, напрямками діяльності та впливом на політику Великобританії. Країна за кількістю аналітичних центрів посідає 4-е місце у світі, а за рейтингами не поступається провідним аналітичним центрам США.

Яскравим прикладом урядових аналітичних центрів є Royal United Services Institute, найстаріший аналітичний центр в області безпеки та оборони в усьому світі. Публікації аналітичного центру користуються визнанням серед професіоналів і вчених в області міжнародних відносин. Аналітичний центр має значний вплив на політику Великобританії, користується авторитетом серед впливових осіб, часто є джерелом інформації для ЗМІ, та має відносно прозору політику фінансування.

Партійні аналітичні центри характеризуються приналежністю до певної політичної партії, яка забезпечує основну частку фінансування та впливає на діяльність самого центру. Серед найвідоміших «лівих» аналітичних центрів є Fabian Society, який посів 3-є місце у рейтингу найкращих партійних аналітичних центрів у світі, 2019 р. Ліві аналітичним центрам притаманно привернення уваги до соціального аспекту, збільшення активності після оголення уряду консерваторами (2010 р.), а також вони проводять більш прозору політику фінансування. «Перехідним» аналітичним центром вважається Demos, який затверджений як міжпартійний аналітичний центр. А «праві» аналітичні центри, наприклад Policy Exchange, характеризуються

прихильністю до економічних та загальнодержавних досліджень, низьким рівнем прозорості фінансування, а також більшим впливом на політику в силу перебування у влади Консервативної партії.

Однак, основний масив аналітичних центрів Великобританії є незалежними, як наприклад Chatham House. Для незалежних аналітичних центрів характерно переважне приділення уваги питанням зовнішньої політики Великобританії та міжнародної політики, відносно відкритим списком фінансових донорів, та значним впливом на політику держави, зокрема через надання відповідних аналітичних документів, доповідей чи стратегій подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 3
РОЛЬ БРИТАНСЬКИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ У
ФОРМУВАННІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРІТЕТІВ УРЯДІВ
ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У 2010-2019 РР.

3.1. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Девіда Кемерона (2010-2016 рр.)

За результатами парламентських виборів 6 травня 2010 р. жодна партія не могла сформувати однопартійний уряд та полегшити процес прийняття подальших рішень. Хоч, Консервативна партія на чолі з Д. Кемероном перед виборами мала не високий рейтинг прихильників за результатами соціологічного опитування після проведення дебатів, її наздогнала партія Ліберальних демократів на чолі з Н. Клеггом, за підсумками самих виборів перша отримала 306 мандатів, Лейбористська партія – 258, а Ліберал-демократи – 57. У процентному співвідношенні Консервативна партія отримала 36,1%, Лейбористська партія – 29,0%, а партія Ліберальних демократів – 23,0% [68, 149]. Щоб уникнути стану «підвішеного парламенту» в країні, королева Єлизавета II доклала зусиль та запропонувала посаду Прем'єр-міністра Д. Кемерону [238]. Так, 11 травня 2010р. Д. Кемерон зайняв відповідну посаду та сформував коаліцію з партією Ліберальних демократів, отримавши можливість впливу на прийняття рішень [60, 61].

Д. Кемерон заявив, що буде правити країною дотримуючись національних інтересів. У сфері зовнішньої політики Консервативна партія у своїй передвиборчій програмі наголошувала на посиленні позицій Великобританії на міжнародній арені, активному захисті національних інтересів, відповідно до установлених ліберально-консервативних принципів: держава повинна бути відкритою і залученою у світові події, підтримувати права людини, демократичні зміни, верховенство закону, з точки зору ліберального напрямку, проте держава повинна проводити «тверезу» та

практичну політику, сприймаючи світ таким яким він є, з точки зору консервативного напрямку.

Така діяльність передбачала створення національної Ради Безпеки задля координування заходів з врегулювання загроз та конфліктів, розробки Стратегії національної безпеки. Загроза тероризму також зазначається як загроза країні, тому в програмі прописана заборона діяльності організацій, котрі пропагують насильство, зокрема «Хізб ут-Тахтір аль-Ісламі».

Задля просування британських інтересів, консерватори передбачають: співпрацю з Індією щодо встановлення «особливих» відносин; прагнення до більш тісної взаємодії з Китаєм, наголошуючи на важливості дотримання прав людини; розвиток співпраці з дружніми країнами Близького Сходу, Північної Африки, Південної Азії та Латинської Америки; сприяння розширенню Європейського Союзу, зокрема стосовно Туреччини, за умов виконання країнами жорстких критеріїв; фінансова та гуманітарна допомога бідним країнам відповідно до стандартів ООН; а також, підтримка відносин з європейськими країнами та США.

Для забезпечення глобальної безпеки Великобританія буде діяти також в напрямку зміцнення стабільності в Афганістані та Пакистані, підтримки нерозповсюдження ядерної зброї в Ірані, врегулювання мирного процесу на Близькому Сході за умов співіснування двох держав та інше [208, 211, 214].

Загалом, за правління уряду Д. Кемерона відбувались злети та падіння як в сфері внутрішньої, так і в сфері зовнішньої політики. Уряду вдалося зменшити дефіцит бюджету країни з 11% до 3%, однак це відобразилось на сфері освітнього процесу, відбулося підвищення податків. Д. Кемерон вибачався перед населенням за невдачі та провали у веденні політики держави відповідно до передвиборчих обіцянок.

У 2011 р. Д. Кемерон здійснив візит до «недемократичних» країн Перської затоки, в той час, коли Близький Схід переживав події «Арабської весни». Маючи на меті збільшити поставки зброї до даних країн, особливо до Кувейту та Саудівської Аравії, Д. Кемерон зіткнувся з різкою критикою

світової спільноти. Політика просування демократії зійшла нанівець, коли власні інтереси Великобританії в сфері оборонного виробництва та збуту продукції вийшли на перший план [231].

Засуджуючи насильство в Лівії, яке почалось після розв'язання Громадянської війни в країні, проти протестуючих, які виступали за повалення режиму М. Каддафі, Д. Кемерон підтримував дії ООН та НАТО по відношенню до даної країни [129]. Великобританія провела спеціально розроблену НАТО операцію задля воєнної інтервенції до Лівії, яка отримала назву «Елламі», яка передбачала створення безпольотної зони над територією Лівії, щоб захистити цивільне населення від військових погромів силами М. Каддафі [114]. 5 вересня 2011 р. Д. Кемерон заявив, що народ повернув собі країну (Лівію). У 2013 р. Д. Кемерон відвідав Лівію та пообіцяв підтримувати державу у кожному подальшому «кроці» до стабілізації. Загалом він вважав, що Великобританія зробила великий внесок у повалення режиму Каддафі [200]. Однак, Спеціальний комітет із закордонних справ Великобританії у 2016 р. провів власне розслідування і дійшов висновку, що загроза населенню Лівії була переоцінена, можливі наслідки дій держави не були передбаченні, а тому подальше загострення ситуації в Лівії є ознакою провалу британської зовнішньої політики Д. Кемерона. Обіщана підтримка не була впроваджена в дію [130].

Спостерігаючи за розв'язанням Громадянської війни в Сирії, уряд Великобританії підтримував повстанців та засуджував правління Б. Асада. Після проведення 2013 р. хімічної атаки в м. Гуті, Сирія, Д. Кемерон, підтримуючи настанови Б. Обама, наполягав провести військове втручання разом з США та іншими країнами. Проте, така ініціатива була заблокована парламентом Великобританії, а згодом була досягнута американсько-російська угода, яку прийняв уряд Сирії, яка стосувалась ліквідації сирійської хімічної зброї [87]. Наступним питанням, яке постало перед британським урядом – боротьба з міжнародним тероризмом. 2014 р. НАТО, за ініціативою США, сформувало Міжнародну коаліцію проти

терористичного угруповання «Ісламської держави», до якої приєдналася Великобританія [111]. Наступними кроками з боку Великобританії були – санкціонування у 2015 р. бомбардування позицій угруповання в Іраку та Сирії [236].

Загалом, відносини Д. Кемерона з США будувалися на принципі «особливих відносин», що означало прислухатися до порад американської сторони, проте не поступатися в питаннях національних інтересів Великобританії. Однак, коли мова йдеться про забезпечення безпеки в рамках НАТО, Великобританія виступає «за» ініціативи американської сторони. Політика Д. Кемерона продовжила тісну співпрацю з США, проте з урахуванням власних потреб. Також, Д. Кемерон підтримував прагнення вступу Туреччини до Європейського Союзу, про що заявив під час візиту до країни 2014 р. [99].

З 2014 р. Д. Кемерон жорстко критикував зовнішньополітичні дії Російської Федерації, зокрема через виникнення «української кризи» внаслідок анексії Криму та окупацію території Донецької та Луганської областей України, а також різних поглядів щодо врегулювання конфлікту в Сирії [62]. Також, Д. Кемерон виступав за розробку нових санкцій Європейського Союзу проти Росії, адже підкреслював зобов'язання Великобританії, США та Росії гарантувати територіальну цілісність України в обмін на відмову від ядерної зброї та статусу державою [230]. Д. Кемерон надавав Україні військовий персонал країни для проведення військових тренувань. Він був прихильником членства Великобританії в Європейському Союзі, тому завжди наголошував на важливості «єдності» політичного об'єднання перед зовнішніми викликами, зокрема діяльність Росії [63, 226].

Своє неоднозначне відношення Д. Кемерон висловлював щодо Ізраїльсько-палестинського конфлікту. З одного боку, він підтримував Ізраїль обґрунтовуючи це певним єврейським корінням та характеризуючи Ізраїль як «демократичний» осередок серед насильницьких режимів. Проте, з іншого боку, його неприємно вразили дії Ізраїлю щодо Східного Єрусалиму,

вбивства палестинців, незаконні поселення та будівництво, про що він відкрито наголошував після візиту 2016 р. [198, 204].

За часів перебування на посаді Д. Кемерона поліпшилися відносини з Китаєм. Здебільшого це зумовлено економічним фактором, спробою знайти новий ринок збуту, а також надійного впливового партнера на міжнародній арені. Політика поліпшення відносин з Китаєм, фінансування китайського міжнародного фінансового проєкту – визвало обурення зі сторони США, наголошуючи на важливості «особливих відносин» між Великобританією та США [67].

7 травня 2015 р. у Великобританії відбулися чергові парламентські вибори на яких перемогу одержала Консервативна партія на чолі з Д. Кемероном [85]. Переважна більшість – а саме 66%, що становило 331 мандати для членів партії – дала змогу політичному лідеру сформувати однопартійний уряд. Лейбористська партія отримала 30,4% або 232 мандата, що означало зменшення прихильності серед населення. Партія Ліберальних демократів втратила свої позиції отримавши 7,9% або 8 мандатів [71, 74].

Головною подією короткого другого перебування при владі Д. Кемерона було проведення референдуму про членство Великобританії у складі Європейського Союзу. Такий перебіг подій був зумовлений обіцянкою Д. Кемерона провести референдум, якщо Консервативна парія вдруге переможе на парламентських виборах [280]. Сам Д. Кемерон був прихильником даного референдуму, сподіваючись, що населення проголосує «проти», а сам факт його проведення використати як важіль впливу з питань, які не влаштовували Великобританію, розраховуючи на поступки з боку Європейського Союзу [366, 2-5]. Перелік важливих питань для вирішення з боку Великобританії були викладені у листі Д. Кемерона Голові Європейської Ради Д. Туску, серед яких були припинення дискримінації країн-членів Європейського Союзу щодо відмінності валютної системи, зниження рівня бюрократії, підвищення конкурентоспроможності Європейського Союзу як цілісного об'єднання, відмова від поглиблення

політичної взаємодії та повага до суверенітету країни, а також проблема міграції до Великобританії та висування певних вимог для мігрантів [75].

23 червня 2016 р. відбувся референдум, згідно з Актом про референдум щодо членства в Європейському Союзі, в результаті якого 51,8% населення проголосували «за» вихід з Європейського Союзу [77]. Даний референдум вважається головною помилкою в політиці Д. Кемерона, що призвело до суперечок та «поділу» держави, незважаючи на те, що він мав не конституційний, а рекомендаційний характер [138, 235]. На наступний день, аналітики та фахівці з міжнародних відносин вже робили свої прогнози з можливих наслідків. Так, М. Леонард, директор Європейської Ради з міжнародних відносин, вважав, що у такій ситуації Великобританії слід приділити увагу банківській справі, проводити м'яку політику співпраці з Європейським Союзом, а не створювати «нові» відносини з організацією, а також здійснювати обговорені з європейською спільнотою кроки щодо співіснування, а не дотримуватися односторонньої політики [128].

Після оголошення результатів, Д. Кемерон повідомив, що він йде з посади Прем'єр-міністра. В плані зовнішньої політики Д. Кемерона прийнято вважати нерозсудливим в більшості випадків, а також людиною з браком лідерських якостей, яка покинула пост лідера країни в історично важливий для країни момент. 13 липня 2016 р. Д. Кемерон пішов у відставку, а його наступником стала Т. Мей [119, 191].

Розглядаючи висвітлення політики Д. Кемерона британськими аналітичними центрами, можна виділити особливо зацікавлені Chatham House та Royal United Services Institute. Аналітичний центр Chatham House за роки перебування при владі Д. Кемерона проводила дискусійні зустрічі, котрі можна переглянути у відео-форматі на офіційній сторінці. Здебільшого дискусійними були питання кризи в Сирії, її жертв та наслідків, а також наступних кроків щодо врегулювання конфлікту, підіймалося питання реагування міжнародної спільноти на виклики Близького Сходу та проблему біженців з даного регіону; а також, діяльність Ісламської держави,

необхідність військової інтервенції та відповідність дій міжнародному праву. Аналітичні експертні коментарі здебільшого також були на тему наслідків діяльності НАТО в Лівії, ситуації в Сирії, на Близькому Сході та гуманітарної допомоги країнам регіону [32, 86]. Так, Дж. Кіннінмонт підкреслює важливість дипломатичного напрямку вирішення проблеми в Сирії. Вона пропонує застосовувати такі важелі впливу як міжнародний осуд, втрата впливу та бізнесу в більшості сферах діяльності, залучення більшої кількості міжнародних гравців задля натиску, які безпосередньо зацікавлені у вирішенні конфлікту [122].

Представники Royal United Services Institute вели активну аналітичну роботу аналізуючи діяльність Д. Кемерона. Особлива увага приділялася індійсько-пакистанському напрямку, ставленню Прем'єр-міністра до двох країн та його намаганням побудувати відносини з двома країнами враховуючи їх розбіжності; референдуму 2016 р. про намір вийти з Європейського Союзу, можливі наслідки такої події та подальші дії задля мирного співіснування; а також ситуації, що склалася в Лівії [56, 79, 113, 118]. Так, Ш. Джоші, ще до моменту повалення режиму Каддафі в Лівії, склав 3 сценарії розвитку подій та врегулювання ситуації в Лівії: перший – діяльність М. Каддафі буде схожа на діяльність С. Хусейна. Якщо Каддафі витримає санкції, нафтові ембарго, заколоти всередині країни, то глухий кут, в якому опинилися країни НАТО, буде «нічним кошмаром» для них. Другий – настання переломного моменту. Політика НАТО сприятиме придушенню влади за рахунок натиску повстанців, тому згодом влада Лівії капітулює. Третій – врегулювання конфлікту шляхом переговорів та досягнення компромісу. Збалансовані поступки означатимуть відсутність переможців та переможених [112].

Такі аналітичні центри як Centre for European Reform та Adam Smith Institute також досліджували зовнішню політику Д. Кемерона, проте обсяги досліджень менші, ніж у попередніх центрів. Представники Centre for European Reform аналізували європейський напрям зовнішньої політики

Д. Кемерона, тому у дослідженнях простежувались теми зміни поглядів Д. Кемерона щодо співпраці з Європейським Союзом та усунення наявних розбіжностей між двома акторами, ризиків Д. Кемерона отримати репутацію противника європейських інституцій, та проведення референдуму у 2016 р. [89, 90, 91]. Так, Дж. Спрінфорд розглянув тезу альтернативної співпраці Великобританії та Європейського Союзу по типу Норвегії. Проте, це є малоймовірним, адже Великобританія тільки сильніше буде підкорятися правилам, хоча метою її виходу з організації є звільнення від них [197].

Представники Adam Smith Institute, а зокрема М. Пірі, у своїх роботах підкреслюють важливість збереження британського суверенітету і свобод населення під час переговорів з представниками Європейського Союзу щодо певних поступок. На думку М. Пірі, Великобританія повинна дистанціюватися від тісного політичного союзу, при цьому залишивши економічний аспект практично без змін [159].

Яскраві, різкі та голосні публікації представників аналітичного центру Fabian Society щодо діяльності Д. Кемерона були зумовлені лівою партійною приналежністю центру. Вони критикували виступ Д. Кемерона перед населенням порівнюючи його з сильними виступами Б. Клінтона, критикували за пріоритетність інтересів партії, а не держави, критикували за майбутні складнощі у випадку виходу Великобританії з Європейського Союзу [21, 59]. Так, у своїй роботі Л. Рінсард виразив велике невдоволення Д. Кемероном від імені усіх лейбористів через те, що його слова не підкріплюються ділом та доказами. Він звинуватив Кемерона у використанні тез соціальних реформ, які консерваторам не властиві. Проте, Л. Рінсард зазначає, що таким чином Лейбористська партія може скористатися провалами у політиці Д. Кемерона задля перемоги на виборах та початку прогресивних змін у майбутньому [171].

3.2. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Терези Мей (2016-2019 рр.)

Після того, як Д. Кемерон пішов у відставку, 13 липня 2016 р. Т. Мей остаточно зайняла пост лідера Консервативної партії і пост Прем'єр-міністра країни, отримавши прихильність більшості членів партії та королеви Єлизавети II [161]. Через рік – 8 червня 2017 р. – у Великобританії відбулись оголошені дострокові парламентські вибори. Вибори констатували факт падіння авторитету Консервативної партії серед населення. Хоча партія Т. Мей і перемогла на виборах, вони не отримали партійної більшості у загальному співвідношенні: Консервативна партія – 42,3% або 318 місць в парламенті, Лейбористська партія – 40,0% або 262 місця, партія Ліберальних демократів – 7,4% або 12 місць. В результаті виборів виникла ситуація «підвішеного парламенту», проте Т. Мей не стала формувати коаліцію, що спричинило об'єднання ліберал-демократів та лейбористів проти неї [69].

«Брекзїт» та процедура його проведення були головною темою передвиборчих кампаній впливових партій. Проте, як в документі від Консервативної партії, так і документі від Лейбористської партії, дана тема була розкрита недостатньо. Також, характерною рисою даних передвиборчих документів є приділення уваги соціальному напрямку й внутрішній політиці країни, та жодних чітких думок про ведення зовнішньої політики (Консервативна партія взагалі не використовувала словосполучення «зовнішня політика» у своєму маніфесті). Однак, консерватори використовують загальні тези підтримки активної участі на міжнародній арені, просування інтересів та цінностей країни, боротьби з тероризмом та работоргівлею по світу, надання притулку для біженців, підтримки та сприяння діяльності міжнародних організацій [206, 212].

За три роки діяльності Т. Мей основним її зовнішньополітичним завданням було узгодження процедури «брекзїту» як з представниками Європейського Союзу, так і всередині правлячої верхівки країни [140, 232]. Свій перший закордонний візит Т. Мей здійснила 20 липня 2016 р. до

Німеччини, маючи на меті обговорити з А. Меркель питання виходу Великобританії з Європейського Союзу. В ході переговорів, Т. Мей підкреслила необхідність надання країні часу задля проведення узгодженого та підготовленого виходу з Союзу [29]. Одночасно, в німецьких політичних колах вже передбачали обмеженість зовнішньої політики Т. Мей переважно навколо «брекзиту» [12].

З 29 березня 2017 р. Т. Мей розпочала процедуру підготовки виходу країни з організації, попередивши про це Голову Європейської Ради Д. Туска. На початку 2018 р. вона виступила з доповіддю в м. Мюнхен та поклялась повернути з Брюсселя незалежну зовнішню політику Великобританії [194]. Проте, незважаючи на волевиявлення народу, впродовж усього 2018 р. та на початку 2019 р. Т. Мей зіткнулася з перепонами, незгодами, затягуванням процесу членами уряду та парламенту. Наприклад, Парламент тричі відхиляв пропозицію Т. Мей прийняти Статтю 50 про вихід з Європейського Союзу прописану у Договорі про Європейський Союз – 15 січня 2019 р. (202 голоси «за» та 432 «проти»), 12 березня 2019 р. (242 голоси «за» та 391 «проти») та 29 березня 2019 р. (286 голосів «за» та 344 «проти») [3, 18, 51]. Однак, дана стаття вносила корективи лише у сферах економічної взаємодії (торгові відносини перестають бути всеосяжними, можливе скасування єдиного мита), рівності суб'єктів (зникає зобов'язання побудови взаємодії на рівних умовах, зростає роль міжнародних принципів та правил), зовнішньої політики (більша автономність) та управління відносинами (не вимагається тісна співпраця, можливість гнучкого вирішення проблем між суб'єктами, відхиляючи жорстку структурованість дій) [270].

Така ситуація вплинула на терміни виходу Великобританії з Європейського Союзу, тому було узгоджено відстрочування дати «брекзиту» до кінця жовтня 2019 р. [209]. Разом з тим, 27 березня 2019 р. вона заявила, що відмовляється від посади Прем'єр-міністра та проведення подальших переговорів щодо проведення «брекзиту» [1].

Британсько-американські відносини при владі Т. Мей загалом не змінили свого характеру після відставки Д. Кемерона. В умовах «брекзиту» навпаки роль збереження двосторонніх відносин зросла задля уникнення ізоляції Великобританії в майбутньому, розглядаючи США як заміну значному європейському напрямку в політиці країни. Так, після зустрічі з Д. Трампом 27 січня 2017 р., Т. Мей виразила свою зацікавленість у збереженні «особливих відносин» з США, а також у розширенні економічних зв'язків [97].

Серед інших напрямків зовнішньої політики можна виділити азійський напрямок. Розглядаючи відношення Т. Мей до політики Саудівської Аравії, можна зазначити появу суперечливого ставлення населення, політичних кіл та представників ЗМІ щодо діяльності Прем'єр-міністра. Так, перебуваючи на саміті G-20, який проходив 4-5 вересня 2016 р. в Китаї, вона зустрілася з політичними лідерами Саудівської Аравії. Т. Мей заявила, що підтримує військову інтервенцію Саудівської Аравії в Ємен та не збирається припинити продаж зброї Саудівській Аравії, спираючись на тези тісних відносин між країнами особливо в галузі безпеки чи боротьби з тероризмом [142, 155]. Однак, П. Трюскот, представник британського аналітичного центру Amnesty International, у своїй роботі наголосила, що замість неефективної тактики залякування Саудівської Аравії, Великобританія повинна публічно змусити державу відповідати за порушення прав людини та скоєнні злочини в Ємені [357].

Т. Мей не підтримувала політику Д. Кемерона щодо військової інтервенції в Лівію, а за часів власного прем'єрства – взагалі відійшла від проблеми Ірану. По відношенню до ситуації в Сирії, вона підтримувала думки Б. Джонсона, що Великобританія втратила свій вплив на перебіг подій, адже не змогла домогтися відставки Президента Сирії Б. Асада. Намагаючись впровадити демократичні цінності в даній країні, використовуючи дипломатичний підхід, вони (Великобританія, США та інші союзники) унеможливають врегулювання конфлікту. Ситуація в Сирії – це реальна

загроза для світу, тому потрібно шукати нові простори для її вирішення. Ще у 2011 р., коли більшість політиків вітали революції в арабських країнах, у своєму виступі Т. Мей виразила свою настороженість щодо наслідків «Арабської весни». На її думку, не потрібно було вірити у стовідсоткову перемогу борців за демократію. Нові, більш тоталітарні, репресивні режими можуть замінити старі, що означатиме ще більше загострення ситуації на міжнародній арені.

Наприкінці 2017 р. Т. Мей висловила своє занепокоєння подіями в М'янмі. Переслідування, насилля та вбивства мусульманської меншини рохінджа поліцією та військовими, які підпорядковуються владним структурам М'янми, на думку Т. Мей є фактом етнічної чистки в країні [55]. Вона заявила, що повернення до відповідальності винних у розв'язанні конфлікту є обов'язковим, а Великобританія, насамперед, буде відігравати провідну роль у вирішенні конфлікту через миротворчу діяльність ООН.

Як і Д. Кемерон, Т. Мей сприймала Російську Федерацію як загрозу міжнародному порядку (зокрема, сирійська та українська кризи), тому російсько-британські відносини продовжували перебувати в напруженому стані. Через протилежні погляди на розвиток та вирішення конфліктних ситуацій у світі, при прийнятті рішення Радою Безпеки ООН представники двох країн, які є постійними членами Ради Безпеки, часто стикалися в словесній перепалці та блокували процес. Прем'єр-міністр особисто зверталася до В. Путіна, президента Росії, з проханням відмовитись вести політику «озброєної» інформації, поширення дезінформації та втручання у вибори європейських держав [33, 252, 100-138].

Відносини з Китаєм під час прем'єрства Т. Мей набули невизначеного характеру. Загалом, Великобританія виступає одним з головних партнерів Китаю в напрямку просування інтересів останнього на європейський континент. Однак, з одного боку, Т. Мей критикувала китайських політичних лідерів за порушення прав людини в державі. Однак, перебуваючи в Китаї з візитом на початку 2018 р., вона не підіймала дане питання, що викликало

невдоволення в європейських колах, адже людський фактор важливіший за імітацію дружніх взаємовідносин [47]. З іншого боку, вона відмовилась від проєкту побудови АЕС китайською стороною у Великобританії, адже в середині партії представники були проти участі Китаю в небезпечних галузях чужої держави, розглядаючи це як загрозу національній безпеці Великобританії [220].

У 2018 р. Т. Мей відвідала Туреччину з державним візитом. У своїй промові вона запевнила, що підтримує прагнення даної держави, проте виокремила важливість демократичних змін, проблему курдів та інші проблеми турецької влади як стримуючі фактори на шляху до європейської мрії [117].

Задля зменшення можливих негативних наслідків «брекзиту» та розширення економічної співпраці та взаємодії в сфері безпеки, а отже поширення власного впливу на інші країни, впродовж 2016-2019 рр. Т. Мей відвідала країни Близького Сходу (наприклад, Йорданія), Дальнього Сходу (Японія), Південної Азії (Індія) та Африки (Кенія, Нігерія, Південно-Африканська Республіка) [15]. Наприклад, під час візиту до Індії наприкінці 2016 р. лідери двох країн обговорювали активізацію стратегічного партнерства, укладення угоди про вільну торгівлю та побудову майбутніх двосторонніх відносин з урахуванням ставлення до Індії як до авторитетної держави з зростаючою сильною економікою. Т. Мей продовжувала політику Д. Кемерона та підтримувала Індію в індо-пакистанському конфлікті. Однак тема спільного історичного минулого є недоторканою [153].

Аналізуючи зовнішню політику Т. Мей дуже складно надати чітку характеристику її діям. Діяльність її попередників зменшила вплив держави на міжнародній арені. Вона стала Прем'єр-міністром у найскладніший після Другої світової війни для країни час, коли країна стоїть на роздоріжжі виборів щодо власного майбутнього. Проте, одну характерну рису можна виділити точно – її прихильність до Європи. Кожен раз, коли європейські та

американські погляди на одну і ту ж подію відрізнялися, вона завжди підтримувала європейську сторону [250].

По відношенню до зовнішньої політики Великобританії, Т. Мей завжди зверталась до ідеї «Глобальної Британії», проте більш конкретне визначення даного терміну самі консерватори надали тільки у 2018 р. у Меморандумі про Міністерства зовнішніх справ та охорони здоров'я [141]. Сама ідея наштовхує на думку світового лідерства країни, а завданнями даної політики є захистити британський народ, спроєктувати вплив Великобританії у світі та сприяти процвітанню країни. Даний документ засвідчував, що головними зовнішньополітичними напрямками Великобританії повинні стати у першу чергу США, а також Європейський Союз та країни європейського континенту, Китай та Індія, країни Африки такі як Нігерія, Кенія, Ефіопія та Південна Африка, та країни Латинської Америки такі як Аргентина, Перу та Бразилія [84]. Т. Мей бажала, щоб Великобританія була у центрі подій, маючи гарні відносини з впливовими державами світу та сама була впливовою державою. Вона хотіла повернути зовнішню політику держави до реалій міжнародного життя та відкидала тези світлого образу ліберального інтервенціонізму до інших країн [219]. Проте, її бачення «Глобальної Британії» без підтримки інших глобальних гравців на міжнародній арені приречене на провал.

22 квітня 2019 р. стало відомо, що лідерами 70-ти консервативних асоціацій була підписана петиція з вираження вотуму недовіри Т. Мей. Розуміючи всю складність ситуації, 24 травня 2019 р. Т. Мей оголосила, що 7 червня 2019 р. вона йде з посади Прем'єр-міністра та лідера Консервативної партії Великобританії. Вона заявила, що задля забезпечення інтересів держави, Великобританії потрібен новий Прем'єр-міністр – той, хто задовольнить вимоги усіх сторін шляхом взаємних поступок та компромісів [218]. За сприянням Т. Мей та згоди королеви Єлизавети II, наступним Прем'єр-міністром країни став колишній Міністр закордонних справ Великобританії Б. Джонсон [123, 239].

Висвітленням політики Т. Мей, знов, активно займалися такі аналітичні центри як Chatham House та Royal United Services Institute. Перший аналітичний центр, окрім політики «брекзиту», його наслідків та загального становища країни у світі, розглядав такі напрямки зовнішньої політики Т. Мей як розширення зв'язків з африканськими країнами; формування стратегічної політики по відношенню до Китаю в умовах «брекзиту», вирішення проблем поєднання економіки, геополітики та відношення до людських цінностей обох країн, побудова зовнішньої політики Великобританії поєднуючи співпрацю ворогуючих США та Китаю; або боротьба з насильством в країнах авторитарного та тоталітарного режимів шляхом розробок дієвих рекомендацій, при відсутності достатнього фінансування міжнародної допомоги в сучасних реаліях Великобританії [156, 205, 240]. Розглядаючи напрямок взаємодії з країнами Африки, А. Вайнс констатував факт відновлення інтересу Великобританії до країн континенту після певного похолодання у відносинах за прем'єрства Д. Кемерона – були відкриті нові дипломатичні представництва, призначені дипломатичні місії, проведені переговори з питань торгівлі та безпеки, а також виділялася значна іноземна фінансова допомога. Однак, А. Вайнс зазначив наявність певних перешкод для встановлення впливу на африканському континенті, серед яких зацікавленість даним регіоном іншими державами (Франція, Туреччина) або питання візового режиму та міграції до Великобританії [227].

Представники Royal United Services Institute також приділяли рівнозначну увагу як перебігу подій стосовно «брекзиту» та іншим зовнішньополітичним напрямкам Т. Мей. Стосовно «брекзиту» цікавою є теза про роль санкцій в житті країни: економічна складова можливих санкцій, застосування санкцій Великобританією відносно інших суб'єктів міжнародної політики та впливовість британських санкцій у порівнянні з санкціями інших суб'єктів міжнародної політики. Серед інших аспектів зовнішньої політики Т. Мей розглядалися особливості відносин США-Великобританія, їх економічний, політичний та оборонний напрямки;

спробам розширити відносини Великобританії з Китаєм, поради британським підприємствам, оборонним структурам та впливовим діячам щодо важливості правильного підходу по відношенню до Китаю; а також відносини Великобританія-Індія [115, 154, 167]. Так, А. Дейв, відкидаючи спільне минуле країн, вважає, що, окрім глобальної торгівлі та економічної діяльності, дані країни можуть взаємодіяти задля забезпечення безпеки та розвинутої інфраструктури на морських просторах регіону – відкриті морські шляхи, боротьба з тероризмом та піратством. На думку автора, така політика Великобританії щодо Індії зумовлена змінами в геополітиці регіону, зокрема зростаючий вплив Китаю, та можливостями відслідковувати та впливати на перебіг подій в Індо-Тихоокеанському регіоні. Проте, намічені точки взаємодії двох країн можливі за умови досягнення компромісів в питаннях, котрі будуть виникати [58].

Представники аналітичного центру European Council on Foreign Relations, окрім висвітлення подій «брекзиту» та індійського напрямку політики Т. Мей, приділяли увагу російсько-британським відносинам. Зокрема, К. Ліік розглянула реакцію Т. Мей на отруєння колишнього офіцера російської військової розвідки С. Скрипаля та його доньки. Після скоєного злочину, російсько-британські відносини, які і до цього не були теплими, різко погіршились ще більше. Т. Мей призупинила двосторонні відносини, вислала 23 російських дипломата з країни, підозрюючи їх в шпигунстві, та погрожувала розпочати економічну війну [64, 158]. На думку К. Ліік, реакція Т. Мей заслуговує на повагу та навела 5 аргументів для підтримки дій Т. Мей: по-перше – гідна реакція лідера держави з покаранням за скоєний злочин; по-друге – слова Т. Мей підкріпилися діями, реалістичний підхід в дипломатичних реаліях; по-третє – застосування «адекватних» заходів покарання Росії без негативних наслідків для самої Великобританії; по-четверте – Т. Мей відмовилась від залучення інших суб'єктів міжнародної відносин (наприклад, зацікавленої України) задля чітко спрямованого вирішення питання щодо міжнародної діяльності Росії; та по-п'яте – заходи

Т. Мей дали простір для ескалації та деескалації ситуації залежно від наступних дій Російської Федерації [131].

У свою чергу, представники центру Cesran International досліджували переважно політику «брекзиту». Вони вважали, що задля досягнення вигідної угоди з Європейським Союзом з приводу виходу Великобританії з організації, правлячій верхівці Великобританії необхідно виконати декілька умов: об'єднати країну, переконати тих, хто голосував проти виходу країни з Європейського Союзу; Т. Мей повинна посилити власне лідерство та впливовість в Парламенті, приймати більш жорсткі заходи щодо «брекзиту»; сформулювати чітко визначені цілі зовнішньополітичної діяльності країни після «брекзиту»; а також підготовка до можливих негативних наслідків «брекзиту». Дисбаланс сил між Великобританією та Європейським Союзом лише ускладнить процес укладення угоди [28].

Представники аналітичного центру DEMOS проаналізувавши виступи Т. Мей у 2016 р. виділили два підходи уряду Т. Мей до «брекзиту»: перший – оборонний, задля мінімізації ризиків «брекзиту». Даний підхід означає спроби саме зберегти більшість переваг членства в Європейському Союзі. Другий – агресивний, який передбачає своєрідного вимагання поступок та вигод з боку Європейського Союзу. Проте, на думку Т. Стартапа, обидва підходи є помилковими, звертаючись до застосування переговорної стратегії з певним залученням даних двох підходів [199].

Аналітичний центр Fabian Society, досліджуючи політику Т. Мей, в більшості робіт застосовували агітацію за Лейбористську партію та вказували на правильності власного погляду на перебіг подій, засуджуючи певні дії Т. Мей. Окрім висвітлення вище зазначених напрямків зовнішньої політики Т. Мей, Х. Лакнер розглянула проблему Громадянської війни в Ємені. Вона зазначила, що статус Великобританії постійного члена Ради Безпеки ООН надає можливість державі почати діяльність щодо врегулювання даного конфлікту шляхом переговорів, проте Т. Мей не поспішала діяти в даному напрямку. Така політика зумовлена продажем зброї

двом основним державам коаліції проти Ємену – Саудівській Аравії і Об'єднаним Арабським Еміратам. Британські війська не входили до складу даної коаліції, але фактично саме британська зброя використовувалась задля нападів на Ємен. Уряд Т. Мей виражав занепокоєність долею населення Ємену, надав гуманітарне фінансування, проте нічого не робив задля завершення війни. Тому, лейбористи критикували таку діяльність Т. Мей. За словами лідера Лейбористської партії – Дж. Корбіна – збільшення продажів зброї, надання консультацій військовим Саудівської Аравії і є участь у війні проти Ємену. Тому, лейбористи вимагають від Т. Мей політичного вирішення війни та припинення насилля [124].

3.3. Аналітичні центри у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Бориса Джонсона (з 2019 р.)

23 липня 2019 р. Б. Джонсон був обраний лідером Консервативної партії, а 24 липня 2019 р. королевою Єлизаветою II він був призначений на посаду Прем'єр-міністра Великобританії [203]. Під час першого свого виступу, Б. Джонсон пообіцяв населенню, що 31 жовтня 2019 р. Великобританія нарешті вийде з Європейського Союзу [81]. Проте, розуміючи неспроможність Консервативної партії приймати рішення, особливо стосовно «брекзиту», тому що фактично керувала в меншості, 3 вересня 2019 р. Б. Джонсон заявив про проведення дострокових парламентських виборів у грудні 2019 р. згідно з Законом про проведення термінових парламентських виборів [83].

12 грудня 2019 р. у Великобританії відбулись оговорені дострокові парламентські вибори. Впродовж всієї передвиборчої кампанії в громадських опитуваннях лідирувала Консервативна партія, тому недивно, що вони отримали більшість місць в Парламенті Великобританії. За результатами виборів Консервативна партія отримала 42,4% голосів або 365 місць, Лейбористська партія – 40,0% або 202 місць, та партія Ліберальних демократів – 7,4% або 11 місць. Фактично, Б. Джонсон остаточно закріпив вихід Великобританії з Союзу [70, 202].

У своєму передвиборчому маніфесті Б. Джонсон заявив, що процес «брекзиту» є завданням №1 в його зовнішньополітичній діяльності. Консерватори підтримували вихід Великобританії з Європейського Союзу згідно з Угодою про вихід з Європейського Союзу запропонованою ще Т. Мей. Лейбористська партія також розглядала «брекзит» як неминуче явище, проте наголошувала на перегляді Угоди про вихід та змінити характер подальшої взаємодії з Європейським Союзом на більш тісний. Також, консерватори передбачали розширення відносин, зокрема економічних, з США, Австралією, Новою Зеландією та Японією. Б. Джонсон також зазначав

важливість формування більш тісних зв'язків з Індією, адже це держава з великим потенціалом [207, 213].

Головне гасло, яке озвучив Б. Джонсон у своїй промові на осінній конференції Консервативної партії 2019 р., було «Давайте покінчимо з «брезітом» та об'єднаємо нашу країну!» [216].

Як вже зазначалось, через парламентську меншість Б. Джонсон був обмежений в діях щодо процедури «брекзиту». У вересні 2019 р. Парламент ухвалив рішення про відкладення виходу Великобританії з Європейського Союзу на три місяці – до 31 січня 2020 р., у випадку якщо Угода з Європейським Союзом з питань умов виходу не буде підписана, сподіваючись на внесення змін до процедури «брекзиту» [22]. Після проведення виборів, Б. Джонсон відразу приступив до врегулювання питань стосовно «брекзиту». Тому, вже через тиждень була прийнята Угода про остаточний вихід країни з Європейського Союзу 31 січня 2020 р. [2, 6].

23 січня 2020 р. дана угода була схвалена королевою Єлизаветою II. 24 січня 2020 р. Б. Джонсон підписав Угоду про вихід з Європейського Союзу та привітав усіх з історичною подією в житті Великобританії. Він заявив, що Великобританія вийшла на фінішну пряму [26]. 29 січня 2020 р. Європейський парламент провів голосування щодо ратифікації Угоди про вихід Великобританії з Європейського Союзу, в результаті якого 621 парламентаря висловилися «за» і 49 – «проти» [27].

Рівно об 11 годині вечора, п'ятниця 31 січня 2020 р., Великобританія офіційно вийшла зі скраду Європейського Союзу [362, 36-73]. Однак, враховуючи необхідність повного врегулювання питань з яких обидві сторони ще не домовилися, Угодою про вихід з Європейського Союзу було передбачено встановлення «перехідного періоду» до 31 грудня 2020 р. Наразі одне з головних завдань Б. Джонсона укласти та підписати з Європейським Союзом Угоду про торгівлю, адже після закінчення строку дії угод щодо Єдиного європейського ринку та Митного союзу – 1 січня 2021 р. – Великобританія може опинитися в складному економічному становищі [271].

Загалом, серед усього масиву публікацій спеціалістів із «брекзиту» певний відсоток з них становлять міркування щодо наслідків виходу Великобританії з Європейського Союзу. Всі вони зауважують на правильності ухвалення Угоди про вихід, адже це пом'якшило наслідки події. Стосовно наслідків саме для Великобританії можна виділити перевагу негативних: сповільнення економічного зростання, за підрахунками уряду Великобританії на 6,7% протягом 15-ти років; безмитна торгівля робить британські товари в Європейському Союзі дорожчими, а тому безпосередньо впливає на виробництво британських експортерів, а також робить імпортні товари дорожчими, що може призвести до інфляції британської валюти та зниження рівня життя населення Великобританії (однак, це не стосуються відносин Великобританія-Ірландія); Великобританія залишиться без підтримки Європейського Союзу в сфері інноваційних розробок у різних галузях; міжнародні компанії, які надавали перевагу Великобританії, почали пошук її заміни серед країн-членів Європейського Союзу; ідеологічний розділ Великобританії, тому що Шотландія була проти «брекзиту» та розмірковує про проведення чергового референдуму про вихід зі складу Об'єднаного Королівства задля здійснення власної політики. Серед позитивних наслідків підкреслюють можливість проведення власної політики та перевагу британських законів поміж населення. У свою чергу, Європейський Союз остерігається тільки одного наслідку – посилення націоналістичних поглядів серед населення країн-учасниць Європейського Союзу, особливо Франції та Німеччини [30].

Стосовно двосторонніх відносин з Китаєм, Б. Джонсон під час інтерв'ю телекомпанії Гонконгу заявив про продовження китайського напрямку зовнішньої політики Великобританії та запевнив, що його країна буде і надалі підтримувати інтереси Китаю на європейському континенті та розширення економічної взаємодії між країнами [134]. Однак, внаслідок протестів проти порушення владою Китаю автономії округу Гонконг, які відбувалися з березня по жовтень 2019 р., Б. Джонсон попередив Китай у

можливих скороченнях інвестицій [98]. Гонконг – колишня колонія Великобританії, яка була передана під владу Китаю у 1997 р. згідно з Основним законом Гонконгу. Також, 1 липня 2020 р. Б. Джонсон заявив, що Китай порушує Спільну декларацію 1984 р. між двома країнами, котра передбачала автономію округу до 2047 р. [195, 237]. Також, на початку червня 2020 р. Б. Джонсон пообіцяв прийняти 3 мільйони протестуючого населення Гонконгу до Великобританії, проте у відповідь китайська влада порадила йому запитати згоди британців перш ніж діяти [48].

Зовнішньополітичні орієнтири Б. Джонсона не передбачували пріоритетність взаємодії Великобританії з країнами Африки, на відмінну від політики Т. Мей та її попередників. Зустріч африканських лідерів з Б. Джонсоном у Лондоні, 20 січня 2020 р., не відзначалась переліком досягнень, окрім обговорення диверсифікації торгівельних зв'язків, або демонстрацією пишних прийомів іноземних гостей, як це було під час самітів США-Африка, Росія-Африка чи Китай-Африка. Хоч, Б. Джонсон і заявив про намір стати найбільшим інвестором Африки, збільшивши капіталовкладення на 75% і, навіть, на 90%, виконання таких обіцянок малоімовірно [152].

Частіше простежується думка Б. Джонсона, що після завершення процедури «брекзиту», Великобританія не матиме жодних зобов'язань перед країнами регіону та іншими країнами, що розвиваються. Така політика викликає здивування, адже країни Африки є потенційними торгівельними партнерами та геополітичним центром у майбутньому, а це саме те, чого не вистачатиме Великобританії задля здійснення політики «Глобальної Британії». Відмова співпрацювати з країнами Африки розглядається Б. Джонсоном як засіб скорочення витрат. Проте, своє відношення до африканських країн Б. Джонсон ніколи не приховував, використовуючи в їх бік расистські коментарі [93]. Також, Б. Джонсон зазначив, що наслідують приклад таких країн як Канада чи Австралія та їх ставлення до країн Африки,

намагаючись зменшити свою відповідальність за свої дії. Проте, дані країни не відігравали значної ролі в історії країн Африки як Великобританія [151].

Розглядаючи ставлення Б. Джонсона до Ізраїлю, можна зазначити публічну прихильність його до даної країни. Впродовж 2019-2020 рр. він зазначав, що завжди буде підтримувати Ізраїль, однак він не схвалює можливу анексію Палестини Ізраїлем, наголошуючи на важливості збереження того прогресу, якого досягнув Ізраїль в ізраїльсько-палестинському конфлікті, а також справедливості як для ізраїльтян, так і палестинців. Політик виступав за співробітництво з Ізраїлем в галузях безпеки та оборони [110].

Політика Б. Джонсона до відношенню до США має неоднозначний характер. Задля розвитку Великобританії після «брекзиту», Б. Джонсон сподівається укласти торговельну угоду з США. Проте, через невизначений зовнішньополітичний курс Великобританії, Б. Джонсон «розривається» між пріоритетністю США чи Європейського Союзу в майбутній політиці Великобританії [49].

З боку США помітний вплив на політику Б. Джонсона, виражений через риторику Д. Трампа щодо ситуації навколо вбивства іранського військового діяча К. Сулеймані на початку 2020 р., суперечок навколо китайської телекомунікаційної компанії Huawei, яка, на думку США, є одним із видів розвідки влади Китаю, або щодо питання іранської ядерної угоди, яка розділила погляди та політику США та Європи. На початку 2020 р. Д. Трамп наголосив, що США укладе торговельну угоду з Великобританією за умови підтримки виходу США з іранської ядерної угоди в 2018 р. та вчинити так само. Такий перебіг подій, на думку Д. Трампа, дозволить перебудувати зовнішню політику Великобританії в протилежному від Європи напрямку, а отже і отримати незалежність щодо здійснення британської політики [13].

Намагаючись зберегти відносини з Європейським Союзом та започаткувати новий вимір двосторонніх відносин Великобританія-США, Б. Джонсона часто звинувачують в тому, що він намагається уникнути

загострення відносин як з США, так і з Європейським Союзом. Тому, стосовно ядерної програми Ірану, він є прибічником європейської політики, а не американської. Взагалі, іранська криза початку 2020 р. була першим серйозним зовнішньополітичним випробуванням для Б. Джонсона як для людини, яка керує державою в такий відповідальний момент. Б. Джонсон домовився з лідерами Німеччини та Франції працювати над тим, щоб зменшити напруженість в регіоні після американського авіа удару 3 січня 2020 р. [100]. Змінювати політику Великобританії по відношенню до Китаю через те, що дана країна є ворогом США, також не відповідає тезі побудови незалежної політики Великобританії після «брекзиту». Формування політики Великобританії Б. Джонсоном відповідно до вимог Д. Трампа може нашкодити як міжнародному рейтингу країни та погіршити наслідки «брекзиту», так і посилити невдоволення владою всередині країни [192].

Обіцяючи з кінця 2019 р., 25 лютого 2020 р. Б. Джонсон оголосив про початок проведення змістовного огляду зовнішньої політики та політики безпеки Великобританії [145]. Він включатиме сфери зовнішньої політики, оборони, безпеки та міжнародного розвитку, щоб переглянути ті цілі і завдання, які відведені для Великобританії, а також розробити нові шляхи просування інтересів держави. За його словами, ті реалії, з якими зіткнулась Великобританія, потребують визначення нових довгострокових стратегічних цілей щодо національної безпеки та зовнішньої політики; визначення можливостей країни задля усунення ризиків з якими вона зіткнеться у майбутньому; проведення відповідних до цілей реформ та інше [109]. Однак, 24 березня 2020 р. Б. Джонсон заявив про призупинення проведення огляду через пандемію COVID-19, пояснюючи що ресурси усіх управлінь були направленні на реагування та боротьбу з ситуацією, спричиненою масовим поширенням захворювання. Проте, колишній радник з національної безпеки Лорд Рікеттс сумнівається, що огляд буде завершено до 2021 р., беручи до уваги слава Б. Джонсона про задіяні ресурси, та наголосив на необхідності встановлення нових термінів огляду та витрат на його проведення [196].

Розмірковуючи про результативність зовнішньої політики Б. Джонсона за перший рік своєї діяльності на посту прем'єр-міністра, більшість науковців та журналістів схильні до тези, що йому характерна відсутність інтересу до зовнішньої політики держави, бо, навіть, будучи Міністром закордонних справ при уряді Т. Мей, він не залишив після себе великих досягнень. Зовнішньополітична діяльність Б. Джонсона це «стрибки» від питання до питання, від проблеми до проблеми, не маючи чіткого стратегічного бачення. Країна не може проводити ефективну зовнішню політику, якщо прем'єр-міністр не має стратегії та загального бачення головних аспектів зовнішньої політики [20].

Зовнішню політику Б. Джонсона на початку свого прем'єрства активно розглядали такі аналітичні центри як Chatham House, Royal United Services Institute та European Council on Foreign Relations. Всі вони розглядали в основному політику «брекзиту». Представники Chatham House висвітлювали тези щодо заборони доступу компанії Huawei до 35% непрофільних галузей задля забезпечення національної безпеки, вважаючи даний крок проявом незалежної політики Великобританії незалежно від тиску США; щодо необхідності врегулювання балансу взаємодії Великобританія-США та Великобританія-Європейський Союз, проблеми глобального впливу в епоху геополітичних змін – США стає більш закритою, міжнародний вплив Китаю зростає, Росія просуває свій вплив через тріщини в міжнародному порядку [147, 228]. Також, Р. Уайтмен досліджував причини, чому Великобританія не планує укласти Угоду з питань зовнішньої політики та оборони з Європейським Союзом, серед яких визначив: пріоритетність для Великобританії Угоди про торгівлю, відсутність Угоди з питань зовнішньої політики та оборони зменшує можливі порушення в даних сферах Великобританією, та розвиток відносин та ініціатив за межами Європейського Союзу [233].

Представники European Council on Foreign Relations розглядали як можливі зовнішньополітичні виклики для Великобританії за прем'єрства

Б Джонсон, особливо приділяючи увагу загрозі втягнення Великобританії в ще більшу конфронтацію з Іраном, так і «брекзїт» та його наслідки для країни [25]. Так, Дж. Шапіро вважає, що проголосувавши за «незалежність» від Європейського Союзу, Великобританія опинилася в ізоляції. На його думку, країні необхідні торгівельні угоди з Європейським Союзом більше ніж з США. Зі загостренням геополітики у XXI ст.. Великобританія втрачає надійних партнерів: США закривається від світу, Європейський Союз ослаблений внутрішніми розбіжностями, а країни колишньої колоніальної системи Великобританії не зацікавлені повертатися в минуле відповідно до прагнень «Глобальної Британії» [193].

Представники Royal United Services Institute у своїх роботах виступають за зміцнення економічних інтересів та інтересів безпеки, бо вони є основною силою здійснення ефективної зовнішньої політики. Зазначається, що термін «Глобальна Британія» є застарілим, а сама країна повинна розширювати угоди з іншими країнами з урахуванням власних інтересів [275, 3-16]. А. Дейв вивчає особливості індійсько-британських відносин після «брекзїту». Він вважає, що, незважаючи на зацікавленість Великобританії Індією в контексті «Глобальної Британії», останнім часом взаємодія двох країн послабилася. Однак, співпрацюючи у економічній (торгівля, інвестиції), оборонній (військові навчання) та морській (забезпечення морського порядку, протидія тероризму та піратству) сферах, Великобританія може домогтися підтримки тісних відносин з Індією, та просувати свої інтереси в даному регіоні [57].

Перед датою виходу Великобританії з Європейського Союзу, працівники аналітичного центру спробували передбачити його наслідки. Так, М. Чалмерс, заступник Генерального директора Royal United Services Institute, сказав, що Великобританія повинна відійти від політики «Глобальної Британії» та зосередитись на національних інтересах та цінностях задля проведення дійсно ефективної зовнішньої політики. Т. Кітіндж та Е. Долл, працівники Центру досліджень фінансових злочинів та

безпеки від Royal United Services Institute, вважаюся, що Великобританія буде розробляти власну незалежну санкційну політику, але все одно задля максимальної її результативності Великобританія буде координувати свої дії з США чи Європейським Союзом. Е. Броу, старший науковий співробітник відділу Сучасного стримування від даного аналітичного центру, зауважила, що співпраця в галузі безпеки не зміниться. На її думку, безпека для більшості європейських країн це членство в НАТО, а тому «брекзінт» майже не вплине на даний напрямок взаємодії. Однак, якщо Великобританія не знайде «місце» в даній організації, вона послабить авторитет країни [24].

Аналітичні центри Centre for European Reform та International Institute for Strategic Studies також були зосереджені на висвітленні політики «брекзінту» на початку діяльності Б. Джонсона, та досліджували які саме пріоритети може очікувати Великобританія після «брекзінту» в контексті «Глобальної Британії», яка зовнішня політика та політика безпеки та борони буде проводитися урядом Б. Джонсона [35, 133]. Окрім цього, Р. Рой-Чаудхурі, старший науковий співробітник дослідницької програми Інституту в Південній Азії від International Institute for Strategic Studies, у своїй роботі звернув увагу на двосторонні відносини Великобританії та Індії після «брекзінту», а також роль Кашміру в них. Індійські політики сприймають підтримку Великобританії тези про неупереджене мирне врегулювання кашмірського конфлікту, де не має переможців та переможених, як заступництво Пакистану. Така поведінка індійських представників є дивною, адже, не дивлячись на таку політику відносно конфлікту, Великобританія завжди підтримувала Індію, бо вважає її стратегічним партнером. На думку автора, Індії не слід сприймати ставлення Великобританії до Пакистану на емоційній основі, адже пакистано-британські відносини фактично не загрожують безпеці Індії [168].

Як висновок можна сказати, що після тринадцятирічної перерви до влади приходять консерватори та змінюють зовнішньополітичні орієнтири Великобританії. За правління Д. Кемерона відбулась головна подія, яка

вирішила долю подальших років – референдум про вихід Великобританії з Європейського Союзу, 2016 р. За діяльності Т. Мей, «брекзит» та процедура його проведення були головним напрямком зовнішньої політики. Проте, зіткнувшись з опором урядової опозиції, вона покинула пост Прем'єр-міністра. Перший рік прем'єрства Б. Джонсона відзначився схвалення Угоди про вихід Великобританії з Європейського Союзу та історичної події в її історії – вихід Великобританії з Європейського Союзу 31 січня 2020 р. Проте, більшість спеціалістів з зовнішніх відносин охарактеризували його як незацікавленого у зовнішній політиці.

Розглядаючи зовнішню політику Великобританії з іншими країнами, можна сказати, що усі представники Консервативної партії з 2010 р. по кінець 2019р.-початок 2020 р. надавали перевагу: збереженню «особливих відносин» з США, розвитку нових відносин з Європейським Союзом після «брекзиту» та розширенню зв'язків взаємодії з Китаєм та Індією.

У свою чергу, провідні та впливові аналітичні центри такі як Chatham House, Royal United Services Institute, Centre for European Reform, Adam Smith Institute, European Council on Foreign Relations, Cesran International, Fabian Society та DEMOS активно висвітлювали власні міркування щодо зовнішньополітичного курсу Великобританії. Діяльності Chatham House, Royal United Services Institute та Centre for European Reform характерні більш позитивне ставлення до зовнішньої політики прем'єр-міністрів та зображення відносно світлих образів політиків. Проте, Fabian Society та DEMOS, які мають партійну приналежність, зображували політику прем'єр-міністрів через призму власних поглядів. Тому, політика Д. Кемерона підпадала під жорстку критику, зовнішньополітична діяльність Т. Мей постійно порівнювалась з можливими діями лейбористів, а історична подія «брекзиту» та правління Б. Джонсона поки що не були засудженні або виправданні двома аналітичними центрами.

РОЗДІЛ 4

СПІВПРАЦЯ БРИТАНСЬКИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ

4.1. Інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії

Існує велика кількість визначень термінів «аналітичний центр» або «мозковий центр», проте вони здебільшого розпливчасті та у сумі трактують поняття як групу експертів, які надають рекомендації та ідеї з конкретних політичних, економічних, соціальних та інших проблем [278]. Основними їх характерними рисами є те, що вони виступають інформованим та у більшості випадків незалежним голосом з питань державної політики, формують власні пропозиції та програми у різних сферах, забезпечують конструктивний форум для обміну ідеями та інформацією між ключовими зацікавленими сторонами в процесі розробки політики, та представляють інформацію стилістично близьку для звичайного населення задля кращого розуміння ним діяльності владних структур як Великобританії, так і інших держав [346]. Як вже було розглянуто, аналітичні центри Великобританії бувають різних типів державної реєстрації, відрізняються за ступенем залежності від владних структур та ідеологічним забарвленням, кількістю співробітників чи сферами дослідницької діяльності.

Взагалі, на даний момент, не має прямих регулятивних документів, які б чітко окреслювали діяльність аналітичних центрів та стосувалися лише такої форми організації. Більшість аналітичних центрів Великобританії зареєстровані як благодійні організації [276]. Це зумовлено необхідністю фінансування їх діяльності, адже центри не можуть повністю покладатися на певні внески їх співробітників, а самі співробітники повинні отримувати заробітну плату за свою роботу. Зростання кількості аналітичних центрів у Великобританії призводить до зменшення долі благодійних внесків ззовні, тому великі та відомі аналітичні центри повинні підтримувати свій статус, а

малі та нові аналітичні центри повинні докласти немало зусиль задля привернення уваги до своєї діяльності [335].

Британські аналітичні центри типу благодійних організацій діють відповідно до Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації» Великобританії від 2011 р., який поєднав у собі положення попередніх споріднених законів, серед яких перший Закон Великобританії про благодійність від 1960 р. [42]. Даний закон складається з 19-ти частин та 358 статті, які охоплюють усі аспекти функціонування благодійних установ та їх види. Згідно з законом, благодійна організація служить суспільному благу, його розвитку, врегулюванню конфліктів, захисту прав людини та допомагає здійснювати ефективну політику в державі [43]. Закон 2011 р. закріпив утворення та функціонування Комісії з благодійності та Трибуналу з благодійності, який надає можливість оскаржити благодійними організаціями рішення Комісії [183, 186].

Відповідно до Статті 177 Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р., очолюють, контролюють та управляють благодійною організацією довірені особи, які можуть посідати посади директора, президента чи їх заступників. Основними обов'язками довірених осіб є здійснювати благодійність та не отримувати особисту вигоду з неї, дотримуватися законів, які регулюють діяльність благодійної організації, створювати та підтримувати теплу атмосферу в колективі благодійної організації та вирішувати конфлікти, діяти в межах своєї професійної діяльності. У разі порушення власних обов'язків, довірена особа несе особисту відповідальність [180].

Діяльність благодійних організацій також регулюється Законом Великобританії «Про довірче управління» від 2000 р., який охоплює повноваження довірчих осіб благодійних організацій, їх інвестиційну діяльність та делегування повноважень всередині організації [223]. Відповідно до Статті 1 даного закону, довірена особа зобов'язана «підключатися» про ефективну діяльність організації, аналітичного центру, а

Стаття 5 передбачає поради щодо інвестиційної діяльності довіреної особи, серед яких проведення необхідних професійних консультацій, визначення необхідних інвестицій для організації, вивчення особливостей кредитування для благодійних організацій, та інші [174, 184].

Створення благодійної організації передбачає підготовку установчого договору задля реєстрації організації та її статуту відповідно до Статті 30 Закону, 2011 р. [182]. Зазвичай, дані документи є документами внутрішнього обігу аналітичних центрів та не розміщені у публічному доступі та на офіційних сайтах. В даних документах закріплюються повноваження співробітників та керуючих установою, процедурні правила функціонування організації, та інше. Комісія з благодійності Великобританії на офіційному сайті постійно опубліковує зразки необхідних реєстраційних документів, адже вони містять обов'язкові положення відповідно до законів держави, які члени новоствореної організації не можуть оминати та проігнорувати [53, 190]. Наступним кроком є реєстрація організації як благодійної у реєстрі Комісії з благодійності та початок роботи аналітичного центру задля досягнення поставленої мети [52].

У Статті 13 Закону, 2011 р., Комісія з благодійності виступає як регулятивний орган, який є владною структурою, але не членом структурного підрозділу уряду держави. Комісія з благодійності забезпечує виконання юридичних зобов'язань благодійних організацій та їх підзвітність, стимулює ефективність та результативність їх діяльності. У разі порушення закону благодійною організацією, Комісія має право відкрити офіційне розслідування з даного питання, заморозити активи організації, звільняти та призначати нових керуючих осіб та обмежити діяльність благодійної організації. Такі дії вживаються у випадку виникнення ризиків для бенефіціарів, або якщо діяльність організації фактично підриває довіру населення до таких установ [178].

Благодійна організація повинна власні прибутки використовувати виключно в благодійних цілях [324]. Наприклад, у власному звіті 2014-

2016 рр., Комісія з благодійності розслідувала діяльність благодійної організації Kids Company та її фінансові потоки та витрати, в якому зазначила повний перебіг подій даного розслідування та надала рекомендації для інших благодійних установ та владних структур задля уникнення проблемних питань та ефективного функціонування на благо суспільства [350].

У 2016 р. були внесені доповнення до Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р., у вигляді окремого законодавчого акту «Про захист та соціальні інвестиції». Даний документ посилював та розширював владу Комісії з благодійності по відношенню до благодійних організацій [41]. Зокрема, у Статті 75 Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р., Комісії було надано право видавати офіційні попередження благодійним організаціям [173], у Статті 162 був розширений перелік зобов'язань благодійної організації у фінансовій своїй діяльності та доповнений список умовностей при зборі грошей організацією [177], у Статті 184 був розширений перелік умов, завдяки яким, дискваліфіковані довірені особи можуть брати участь у прийнятті рішень [176], у Статті 292 було надано роз'яснення поняття «соціальні інвестиції» та дозволено законодавчими повноваженнями здійснювати соціальні інвестиції благодійними організаціями, збільшено перелік осіб, які мають право здійснювати соціальні інвестиції, та інші зміни [179].

Наприкінці 2018 р. Комісія з благодійності висунула попередження аналітичним центрам благодійного типу для того, щоб останні дотримувались своїх обов'язків. Серед порад, наданих Комісією, були просування освітнього процесу для населення та бути більш відкритими для громадськості, здійснення ефективного контролю за діяльністю благодійної організації довіреними особами, відповідальне управління ресурсами своєї благодійної організації та захищати її репутацію. Також, Комісія радить аналітичним центрам уникати неприйнятної політичної активності, зокрема агітаційної, та ознайомитися з документом з керівництва агітацією та

політичною діяльністю для благодійної організації. Благодійні організації повинні захищати свою незалежність та менше взаємодіяти з політичними партіями з точки зору все цілого наслідування їх інтересів та підтримки їх політики [166].

Кожного року благодійна організація повинна надавати Комісії з благодійності річний звіт щодо власних прибутків та витрат, список відкритих рахунків й фінансових донорів, та інші документи на вимогу даної Комісії. Розмір благодійного фонду впливає на необхідність його перевірки або дослідження незалежною особою. Наразі, благодійні організації Англії та Уельсу з валовим річним доходом понад 1 млн. фунтів стерлінгів та благодійні організації Шотландії та Північної Ірландії з доходом 500 тис. фунтів стерлінгів повинні проходити серйозну професійну перевірку власних рахунків. Благодійні організації, дохід яких менший зазначених сум, перевіряються тільки незалежним експертом [340].

Фінансова діяльність благодійної організації також регулюється Управлінням з податкових та митних зборів Її Величності, яке відповідає за збір податків в державі. Реєстрація діяльності під статусом благодійної організації надає ряд переваг від даного Управління, а саме податкові пільги та пільги на доходи чи оренду приміщення (до 80%). Для надання пільг, Управління повинно спочатку провести моніторинг даної благодійної організації та зробити оцінку її діяльності. Проте, задля оптимізації власної діяльності, Управління здебільшого задовольняє більшість пільг заочно, проводячи згодом аудит вимог благодійних організацій, щоб перевірити обґрунтованість їх вимог. У разі виявлення порушень, таких як несплата податків або шахрайство, Управління проводить цивільні або кримінальні розслідування [36].

Щоб полегшити пошук можливих фінансових донорів благодійними організаціями, Палата Громад Великобританії періодично публікує перелік джерел фінансування таких установ, серед яких є спеціальний підрозділ з фінансування Комісії з благодійності, Національна лотерея, Національна рада

для добровільних організацій, Централізоване фінансування за підтримки Національної ради для добровільних організацій та Кабінету Міністрів Великобританії, Асоціація благодійних фондів, а також офіційні веб-сайти, як наприклад GrantsOnline чи My Community, з переліком актуальних грантів для благодійних організацій [303, 2-6].

Головними недоліками реєстрації аналітичного центру в якості благодійної організації, і взагалі, зазначають громадський контроль над діяльністю організації в обмін на отримання певних пільг, реєстрація офісу благодійної організації повинна бути тільки в Англії чи Уельсі та обов'язкове збереження частини коштів організації на банківському рахунку Англії чи Уельсу [44].

Менш поширеною є державна реєстрація аналітичного центру типу неурядової організації. Більшість неурядових організацій, які мають на меті благодійність, фактично відносяться до благодійних організацій та діють відповідно до законів та положень, яких дотримуються благодійні організації. Неурядова організація благодійного типу може бути різних видів, серед яких благодійна компанія з обмеженою відповідальністю, благодійний фонд, благодійна інкорпорована організація [299, 14-17].

Найбільш поширеним видом аналітичних центрів даного типу є неінкорпорована асоціація, адже це проста форма благодійності, для якої потрібні тільки виконавчий комітет і власна конституція. Члени виконавчого комітету є довіреними особами неінкорпорованої асоціації для виконання цілей Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р. Неінкорпорована асоціація також може відмовитись від благодійного статусу, і не регулюватись Законом, 2011 р. Чіткого законодавчого визначення неінкорпорованої асоціації у Великобританії не існує. Це означає, що існує певна гнучкість щодо того, що можуть охоплювати правила неінкорпорованої асоціації та як вона повинна діяти. Більшість рішень неінкорпорованих асоціацій не підлягають судовому розгляду, оскільки вони не є предметом публічного права [360].

Неінкорпорована асоціація не є юридичною особою, тому не потребує реєстрації та грошових вкладень. Так, неінкорпоровані асоціації, як правило, не підлягають зовнішньому правовому контролю. Проте, через благодійну діяльність, вони контролюються Комісією з благодійності для довідкової інформації про діяльність асоціації [361].

Неінкорпорована асоціація не є прибутковою, а у разі отримання прибутку, вона повинна буде сплатити податки, та надати податкову декларацію компанії відповідно до законодавства Великобританії. Так як неінкорпоровані асоціації визначаються як компанії, вони сплачують податки відповідно до Закону «Про корпоративний податок» від 2010 р. Неінкорпорована асоціація зобов'язана платити податок, навіть якщо вона не має юридичної особи [175].

Організація створюється на основі угоди між групою людей. Члени організації мають обов'язки і зобов'язання один перед одним, що впливають з правил асоціації. Прикладом неінкорпорованої асоціації є Fabian Society та її конституція – перелік правил організації.

У документі міститься така інформація як назва організації, її мета, умови членства в асоціації, а саме підтримувати діяльність Лейбористської партії, процедура прийняття людей до асоціації та їх затвердження Виконавчим комітетом. Наявна інформація про проведення обов'язкових щорічних зборів членів асоціації, та скликання за необхідності Виконавчим комітетом спеціальних загальних зборів для обговорення будь-яких питань, що стосуються суспільства. У правилах описана процедура прийняття рішень під час зборів, що стосуються діяльності асоціації, а також процедура публікації результатів проведеної діяльності. Документ затверджує посади, які наявні в асоціації, та обов'язки тих осіб, які перебувають на даних посадах. Кожного року на зборах, члени асоціації регулюють вартість членства в організації та прописують це в документі. Так, відповідно до Статті 15 конституції асоціації, у 2019-2020 рр. вартість підписки становила 4,90 фунтів стерлінгів на місяць або 58,80 фунтів стерлінгів на рік.

Представники інших організацій можуть оформити абонентську плату залежно від їх приналежності. Так, представники Лейбористські партії повинні сплатити 30 фунтів стерлінгів на рік, представники організації до 10 тис. осіб – 150 фунтів стерлінгів, а представники організації понад 1 млн. осіб – 1750 фунтів стерлінгів . Виконавчий комітет асоціації сам встановлює необхідні процедури щодо збору коштів для діяльності організації [217].

Неінкорпоровані організації розглядаються як приватна особа при роботі з іншими суб'єктами. Збір коштів організацією дозволяється такими способами як абонентська плата за участь в асоціації, оформлення кредитів та іпотеки, якщо це прописано в правилах асоціації, отримання грантів та фінансування від центральних або місцевих органів влади. Однак, оскільки неінкорпоровані асоціації не є юридичними особами, вони не можуть укласти договір про надання послуг в обмін на фінансування. Асоціації також можуть приймати дарунки грошима, як доповнення до їх фінансових фондів, необхідним обладнанням або нерухомістю, яка буде належати фізичним особам асоціацій, адже самі асоціації не мають такого права [359].

Співпраці з неінкорпорованими асоціаціями характерна відсутність можливості укласти угоди з самою асоціацією. Якщо договір укладено з агентом від імені асоціації, то саме він буде нести відповідальність в майбутньому. Якщо повноваження на укладення договору виходять з правил асоціації, то всі її члени будуть задіяні та будуть нести відповідальність, або якщо повноваження на укладення договору були надані керуючому комітету, то відповідальність будуть нести члени керуючого комітету [358].

Головними недоліками реєстрації аналітичного центру в якості неінкорпорованої організації вважають відсутність юридичного статусу особи, відповідальність окремих членів асоціації за діяльність всієї організації та слабкорозвинене законодавство відносно неінкорпорованих асоціацій [294].

Неурядові організації також можуть бути некомерційними організаціями. Вони переважно не мають благодійного статусу, не отримують податкових пільг від благодійності і не зобов'язані дотримуватися Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р. [295].

Найбільш поширеним видом аналітичних центрів даного типу є компанія з обмеженою відповідальністю. Діяльність таких компаній регулюється Реєстраційною палатою Великобританії, а не Комісією з благодійності, задля забезпечення їх відповідності податковому законодавству, а також іншими законодавчими органами. Для того, щоб зареєструвати компанію з обмеженою відповідальністю, необхідно скласти установчий договір (меморандум) та статут компанії, та надати їх Реєстраційній палаті Великобританії. В статуті організації описується її структура, діяльність, процедури прийняття рішень та інші положення, які можуть корегуватися у разі потреби [364]. У свою чергу, Реєстраційна палата Великобританії на своєму офіційному веб-сайті розміщує зразки статутів для компаній з обмеженою відповідальністю, в яких враховуються усі особливості таких організацій, проте використання даних зразків не несе зобов'язуючого характеру під час створення компанії такого типу [165].

Діяльність компанії з обмеженою відповідальністю регулюється Законом «Про компанії» від 2006 р., який регулює діяльність усіх типів компаній Великобританії та складається з 47-ми частин та 1300 статей [50]. Зокрема, у Статті 3 наведено пояснення, що компанія вважається обмеженою у випадку, коли її відповідальність обмежена її статутом [181]. Стаття 5 зазначає що, якщо компанія з обмеженою відповідальністю матиме на меті сформувати акційний капітал, то вона повинна дотримуватися положення про акціонерний капітал [185]. А у Статтях 58, 59, 62 вказуються необхідні вказівки для визначення компанії, а саме – наявність терміну «обмежений», заборона виплати дивідендів членам компанії, перерахування активів на рахунок спорідненої компанії або благодійної організації при ліквідації компанії з обмеженою відповідальністю [187, 188, 189].

Члени компанії з обмеженою відповідальністю разом обирають керуючих компанією, можуть відсторонювати їх від посади, та здійснюють повсякденний контроль над діяльністю організації. Члени компанії постійно організовують загальні збори та приймають рішення під час їх проведення. Оскільки компанія з обмеженою відповідальністю не передбачає наявність акціонерів та акцій, її прибуток не може бути розподілений між її учасниками у вигляді дивідендів, а реінвестується назад в організацію.

Компанія з обмеженою організацією є юридичною особою, тому вона має право напряму укладати договори на купівлю активів, оренду майна та залучення персоналу. Реєстрація під таким статусом надає аналітичному центру правову базу, яка надає переваги для виділення грантів для нього, а ніж для неінкорпорованої асоціації [277].

Однією з причин, чому аналітичні центри реєструються як компанії з обмеженою відповідальністю, є те, що її члени зазвичай прописують в статуті низьку межу своєї особистої відповідальності, якщо компанія у майбутньому зіткнеться з проблемами.

Незалежно від типу аналітичного центру, ще одним документом, який певною мірою впливає на діяльність центру, є Королівська Хартія Великобританії. Дана відзнака була видана таким аналітичним центрам як Royal United Services Institute та Chatham House. Королівські Хартії надають організаціям статусності, впливовості, незалежну правосуб'єктність та означають стабільність і сталість у своїй діяльності. Отримання Королівської Хартії організаціями зобов'язує постійно підтримувати високий рівень з усіх показників та накладає більшу відповідальність на їх діяльність [336].

4.2. Участь професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів

Переважна більшість аналітичних центрів часто підкреслюють, що у списку їх дослідників є представники політичних кіл, дипломати чи військові. Наявність таких осіб підвищує авторитет аналітичних центрів, чим кращий та впливовіший аналітичний центр, тим він привабливіший для представників владних структур, і навпаки, чим більше таких представників у складі аналітичного центру, тим більш впливовий аналітичний центр. Також, наявність таких професіоналів, які фактично знають як функціонує система в якій вони працювали зсередини, дає змогу розробити кращі механізми впливу на владу, проводити дослідження та розробляти ефективні рекомендації з урахуванням особливостей даних систем. Серед аналітичних центрів, які з першої інформаційної сторінки про аналітичний центр наголошують, що їх співробітниками є політики та військові, є Royal United Services Institute, Chatham House та International Institute for Strategic Studies, що зазначалося у попередніх розділах. Загалом, вони мають найбільшу кількість представників влади чи військової справи [251].

Аналітичний центр Chatham House, серед найвідоміших та найвпливовіших аналітичних центрів, має найбільшу кількість співробітників, які працювали у владних структурах. Серед них є Дж. Ваал, представник програми з міжнародної безпеки. Він перебував на службі у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії з 1990 по 2014 рр., зокрема у відділах планування зовнішньої політики, а також у Міністерстві оборони з 2009 по 2011 рр. Дж. Ваал зосередив свою діяльність у напрямку політики Великобританії, оборони та проблем міжнародних конфліктів [102]. Серед відомих його робіт є «Залежно від правильних людей: британські політико-військові відносини, 2001-10», опублікована у 2013 р., в якій він розглядав проблемні точки взаємодії представників політики та військових у зовнішній політиці, зокрема по відношенню до Іраку та Афганістану. Зокрема, він зазначав, що деякі ключові військові рішення приймалися при недостатньому

політичному контролю, що не є правильним. На думку автора, військово-політичні відносини в середині США є прикладом для Великобританії, адже американська модель є поєднанням даних напрямків, а не зіставленням. Великобританія повинна забезпечити, щоб застосування військової сили країною належним чином підтримувало політичні цілі. Рішення повинні прийматися не на основі авторитету певних осіб, а на основі установлених правил [229].

К. Браун був керівником програми Азіатсько-Тихоокеанського регіону з 2006 по 2012 рр. та прихильником дослідження китайського напрямку політики. У 1998-2005 рр. він працював першим секретарем Посольства Великобританії в Пекіні, а також керівником підрозділів Індонезії, Філіппін і Східного Тимору Міністерства закордонних справ Великобританії. З 2011 по 2014 рр. К. Браун був керівником Європейсько-китайської дослідницької та консультативної мережі та надавав політичні рекомендації щодо європейської політики по відношенню до Китаю, і є автором декількох книг з сучасної китайської політики, історії та мови [116]. Серед великої кількості робіт, можна виділити «Критичний перехід: пріоритети Китаю до 2021», 2017 р., у якій К. Браун охарактеризував основні пріоритети Китаю та їх значення для Великобританії та інших великих країн. Серед пріоритетів Китаю є реструктуризація економіки, збільшення власного впливу на міжнародній арені, початок проведення експансивної політики по відношенню до інших країн. На той час автор передбачав, що Великобританія, у свою чергу, повинна буде визначитися з подальшими діями у разі остаточного проведення процедури «брекзиту» та приходом до влади США Д. Трампа [31].

Окрім них, можна зазначити Дж. Кассона, представника європейської програми, який з 1998 по 2018 рр. працював у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії, у 2010-2014 рр. був на посаді особистого секретаря зі зовнішніх прав при офісі Прем'єр-міністра., а у 2014-2014 рр. був Послом Великобританії в Єгипті [106]. Він велику увагу приділяє дослідженню

зовнішньої політики Великобританії під час «брекзиту» та дипломатії [38]. Д. Брек, представник програми з енергетики, навколишнього середовища та ресурсів, який з 2010 по 2012 рр. був спеціальним радником Міністерства енергетики та кліматичних змін Великобританії. Сферами його інтересів є міжнародна політика у напрямку лісового господарства, змін клімату та енергетичної політики країн [23, 22]. А також, С. Фрейзер, який є Заступником голови Chatham House та радником європейської програми. До того, як С. Фрейзер став членом команди аналітичного центру, він обіймав посаду Постійного секретаря Міністерства закордонних справ Великобританії та Глави дипломатичної служби Великобританії у період з 2010 по 2015 рр. До цього, він обіймав посади Генерального директора з європейського напрямку у Міністерстві зовнішніх справ країни, та політичного радника Посольства Великобританії в Парижі. Його дослідження в центрі зосереджені на дипломатії, міжнародній економіці та співпраці з Європейським Союзом [66].

Аналітичний центр Royal United Services Institute також має велику кількість представників політичних та військових кіл. Зокрема, М. Чалмерс, заступник Генерального директора центру, у 2006-2007 рр. був старшим спеціальним радником для Міністрів закордонних справ Дж. Строу і М Беккет у Міністерстві зовнішніх справ, а також є радником Об'єднаного комітету парламенту зі стратегії національної безпеки з 2012 р. Він працює у сфері оборонної та зовнішньої політики Великобританії. Серед його робіт з «брекзиту», ситуації на корейському півострові, фінансових звітів деяких Міністерств, можна зазначити напрямок ядерної політики та майбутніх ядерних загроз для Великобританії [137]. Дослідження «Чи це кінець контролю над ядерним озброєнням?», 2018 р., де він розглядав вихід США з Договору про ракети середньої дальності, підписаного у 1987 р. між СРСР та США, як загрозу контролю над ядерними озброєннями та можливий початок гонки озброєнь, що матиме серйозні наслідки для європейської безпеки [39, 222].

Т. Плонт, директор з питань розповсюдження ядерної зброї та ядерної політики центру, до того, як став його співробітником у 2017 р., був головним фахівцем в установі з атомної зброї (Atomic Weapons Establishment), займав різні посади в Міністерстві оборони, Міністерстві закордонних справ, досліджуючи проблеми ядерного розповсюдження у Східній Азії та на Близькому Сході [221]. У своїй роботі «Британські ядерні проекти: менше уваги і більше жалю», 2020 р., Т. Плонт зазначив, що британські ядерні проекти вимагають більшої політичної уваги і більшої парламентської відповідальності. Звіти, які надаються державними установами, не мають конкретики, не мають термінів виконання робіт, а це значить, що не має обов'язковості покращувати ядерний потенціал саме зараз, та призводить до можливих непотрібних фінансових витрат. Таке відношення до даного аспекту, може призвести до втрати країною лідируючих позицій на міжнародній арені [160].

Діяльністю у сфері тероризму та конфліктів займається Е. Вінтерботхем, директор з даного напрямку центру. Вона досліджує екстремізм та радикальні рухи. У 2009-2015 рр. вона працювала в Афганістані в якості політичного радника спеціального представника Європейського Союзу. У 2017 р. уряд Великобританії направив її до Секретаріату Співдружності країн задля створення нового підрозділу з протидії насильницькому екстремізму [72]. У своїй роботі «Різні міста, спільні історії: Дослідження в п'яти країнах, яке вивчає припущення навколо мусульманських жінок та втручання організації Протидії насильницького екстремізму» вона досліджувала екстремізм в польових умовах разом з мусульманськими громадами в 5-ти країнах (Великобританія, Канада, Франція, Нідерланди та Німеччина), та виступала за збільшення приділення уваги нормам мусульманських громад, зокрема в особистому житті. Е. Вінтерботхем наразі є експертом у відділі зі стабілізації міжнародного порядку у британському уряді завдяки значному польовому досвіду роботи закордоном [234].

Аналітичний центр International Institute for Strategic Studies у своєму арсеналі також має достатню кількість представників владних структур. Наприклад, С. Грін, співробітник центру в області російської політики. Він постійно надає консультації політикам та бізнесменам з питань російської внутрішньої та зовнішньої політики. У 2015 р. він обіймав посаду спеціального радника підкомітету із зовнішніх зв'язків Європейського Союзу від Палати лордів Великобританії. Він виступає проти політики В. Путіна, та засуджує агресивну політику держави по відношенню до інших країн, наприклад України [172]. В аналітиці «Жорстокі репресії проти російської опозиції є ознакою небезпечного політичного зсуву», 2019 р., С. Грін розглянув факт жорстких репресій проти російської опозиції та кризи всередині країни. Він вважає, що автократичний стиль правління В. Путіна колись завершиться революцією в Росії, а часті репресії є ознакою намагання зберегти режим, який починає занепадати [92].

Дж. Рейн, старший радник з геополітичною юридичною експертизи центру, у минулому працював у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії з 1984-2017 рр., будучи на різних посадах у Кувейті, Сирії, Саудівській Аравії, Іраку та Пакистані, а також співпрацював зі Збройними силами Великобританії з розгортання операцій в Афганістані та Іраку. Будучи представником центру, він досліджує виникаючі проблеми та конфлікти, які виходять за межі географічних кордонів однієї країни та стосуються інших країн [108]. У його роботі «Близький схід: від зміни режиму до зміни держави», 2019 р., Дж. Рейн наголошує на тезі необхідності «зміни держави», а не «зміни режиму» в країнах Близького Сходу. Адже іноді не важливо «хто» керує країною, а важливо те, «як» вона управляється, і це виражається у намаганнях реформувати систему в країнах та народними протестами місцевого населення. Сучасні арабські країни повинні звикнути до інакомислення та іноземного втручання задля побудови демократичних режимів та покінчити з насиллям [164].

Також, слід відзначити представників Б. Баррі та Ю. Грехема. Так, Б. Баррі, старший науковий співробітник центру в області сухопутних воєн. До того, як він приєднався до International Institute for Strategic Studies, він служив у британській армії, а також був директором Штабу армії Великобританії в Міністерстві оборони [16]. У своїх роботах він висвітлює військові стратегії, операції та тактики британської армії, а також важливість інновацій та модернізації армії Великобританії, що було зазначено у роботі «Додаткові гроші для британських військових інновацій – важкий вибір відкладається», 2018 р. [14]. Ю. Грехем, старший науковий співробітник центру з питань Азіатсько-Тихоокеанської безпеки, з 2004 по 2010 рр. перебував на посаді аналітика у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії, досліджуючи проблеми корейського півострову, Японії та Південно-Східної Азії [76]. Зокрема в роботі «Остання прикордонна криза між Індією та Китаєм говорить нам про більш широкі амбіції Пекіна», 2020 р., він розглянув політику Китаю та його конфлікт з Індією в районі Гімалаї. На його думку, прозахідна політика Індії вплинула на посилення тиску Китаю на Індію, адже Китай намагається стати впливовим центом в Азійському регіоні [88].

Відомими представниками владних структур у міжпартійному аналітичному центрі Demos є П. Маккензі та Б. Гловер. П. Маккензі є Виконавчим директором центру. З 2006 по 2015 рр. вона працювала на Н. Клегга, а у 2010-2015 рр. займала посаду Директора з політики при Віцепрем'єрі коаліційного уряду. Згодом, вона заснувала власну політичну партію Жіночої рівності [163]. Б. Гловер є старшим науковим співробітником центру та зацікавлений у дослідженні соціальної сфери політики Великобританії. Він був політичним радником при державній службі, а також депутатом Парламенту [17]. У своїй спільній роботі «Об'єднання Британії: маніфест для політики консенсусу», 2019 р., вони зазначили, що перед парламентськими виборами 2019 р. Великобританія перебуває в кризі через проблеми зростання настроїв само ідентифікації серед населення та

трайбалізм. Дослідження довело, що нація не має чіткого бачення політики держави, а тому населення готове до компромісів. Уряд повинен прислухатися до населення Великобританії [136].

Партійні аналітичні центри, в силу своєї приналежності, також мають представників владних структур у своїх командах.

Представникам аналітичного центру Centre for Labour and Social Studies характерно написання блогів. Д. Еботт відома тим, що стала першою чорношкірою жінкою, яка була обрана до Парламенту Великобританії у 1987 р. У 2016 р. вона була обрана тіншовим Міністром внутрішніх справ при тіншовому Кабінеті Міністрів Великобританії. Тіншовий Кабінет Міністрів є характерною рисою для Великобританії, формується опозицією на випадок заміщення діючого уряду [341]. Після парламентських виборів 2017 р., вона знов стала депутатом Парламенту [65]. Вона активно виступала на захист імміграції до Великобританії, досліджуючи історію антиіммігрантського руху у Великобританії з часів ХІХ ст., коли зародився анти ірландський расизм [4].

Такі представники як Дж. Мюррей та Л. Ненді є представниками владних структур, проте є прихильниками соціальної політики, внутрішньополітичних процесів. Так, Дж. Мюррей з 2016 р. являється заступником мера Лондона з питань житлово-комунального господарства, а у 2011 р. був на тій же посаді тільки у м. Іслінгтон, та був першим, хто відкинув план уряду щодо підвищення орендної плати та запустив програму будівництва будинків для соціальної оренди [103]. Л. Ненді з 2010 р. є членом Парламенту від м. Віган. Вона стала членом Лейбористської партії, після спустошливої політики М. Тетчер по відношенню до північно-західних територій Великобританії, та активно відстоює цінності лівої ідеології [132]. Як і Дж. Мюррей, вона зацікавлена у будівництві будинків для населення Великобританії [157].

У складі Institute for Public Policy Research представники владних структур зосередженні на дослідженні соціальних аспектів політики Великобританії, чи прогнозуванні подальшої внутрішньої політики країни,

зокрема Г. Квілтер-Піннер, старший науковий співробітник у групі з соціального забезпечення, працював у Міністерстві закордонних справ [95]. Г. Паркес, економіст, приєднався до центру у 2019 р., покинувши діяльність у Державній економічній службі [96]. Л. Мерфі, Голова комісії з екологічної справедливості центру, а також Голова групи з енергетики, клімату, житлового господарства та інфраструктури аналітичного центру, до членства у Institute for Public Policy Research з 2016 р., працював у Парламенті Великобританії, був політичним радником тіньового держсекретаря [135]. Л. Лейборн-Ленгтон, науковий співробітник, очолює проєкт з розробки політичних заходів реагування на екологічні порушення, раніше працював на представника Палати Лордів та досліджував посткризову макроекономічну політику Великобританії [125, 127].

Співробітниками правого аналітичного центру Policy Exchange є впливові та професійні представники владних структур. Наприклад, Дж. Дженкінс, старший співробітник центру, з 1980 р. працював 35 років у дипломатичній службі Великобританії, зокрема в Абу-Дабі (1983-1986), Малайзії (1989-1992) та Кувейті (1995-1998), був Послом Великобританії в Бірмі (1999-2002). Він також був Генеральним консулом Її Величності в Єрусалимі (2003-2006), Послом в Сирії (2006-2007), Послом в Іраку (2009-2011), Послом в Лівії (2011), та Послом в Саудівській Аравії (2012-2015). У 2015-2017 р. Дж. Дженкінс був Виконавчим директором Інституту стратегічних досліджень Близького Сходу [107]. У своїй роботі «Взаємодія з ісламістами: що змушує нас думати, що це коли-небудь спрацює?», 2017 р., він ставить питання, що саме змушує більшість вірити у ефективну взаємодію представників Заходу та ісламістів. Автор зазначив прагнення уряду Т. Мей до налагодження відносин та встановлення контактів з представниками ісламу. Проте, спираючись на свій досвід, Дж. Дженкінс вважає це утопією та не може навести прикладу, коли б дипломатичні дії Заходу призвели до будь-яких змін у позиції будь-якого політичного ісламіста. На його думку, дипломатія для ісламістів це як тепла ванна, а для

дієвих зрушень необхідні жорсткі дії, прямі вимоги. Оцінювати зміни не на словах представників ісламу, а на практиці [105].

Дж. Уортон, старший співробітник центру, у 2010-2017 рр. був членом Консервативної партії Парламенту від британського округу. При Д. Кемероні він займав пост Міністра місцевого розвитку, і на цій посаді він прийняв Закон про передачу повноважень містам і місцевим органам влади через парламент. У 2016 р., при прем'єрстві Т. Мей, він займав посаду Міністра у справах Африки у Департаменті міжнародного розвитку, відповідаючи за зовнішню політику та фінансову допомогу у даному напрямку [104].

А також, С. Лоуз, старший науковий співробітник центру, відомий як Перший парламентський радник Великобританії у 2006-2012 рр. Він був Постійним секретарем у Кабінеті Міністрів. Основним напрямком його діяльності є юридичні дослідження. Окрім цього, у своїх роботах він часто висвітлює події «брекзиту» [201]. Так, у роботі «Спікер повинен дозволити третє значуще голосування щодо угоди про «брекзит», він розглядав необхідність проведення третього голосування у Парламенті за прийняття Угоди про вихід з Європейського Союзу, незважаючи на те, що перші два були провальними для тих, хто був «за». На думку С. Лоуз, ті хто проти повинні або погодитись та ухвалити Угоду, припинивши чинити опір тільки шляхом голосування, або запропонувати нову Угоду з урахуванням побажань опозиції. Однак, третє голосування також було провальним для уряду Т. Мей [126].

4.3. Впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії

Аналітичні центри Великобританії впливають на політику британської влади та власне суспільство держави шляхом застосування певних видів діяльності, які їм притаманні. Аналітичні центри можуть впливати на зміни державної політики Великобританії шляхом впливу на основні принципи, або коли уряд застосовує у своїх рішеннях запропоновані центром документи чи рекомендації. Так, аналітичні центри відіграють важливу роль процесі розробки проблем чи просуванні певних політичних рішень, а не в самому процесі здійснення політики. Наприклад, політична ідеологія «великого суспільства» уряду Д. Кемерона 2010-2015 рр. [34]. Вона передбачала інтеграцію, соціальну солідарність, підтримку благодійних організацій та соціальних підприємств, надання більшої влади населенню та зменшення влади політиків, заохочення людей до активної участі у житті суспільства, була розроблена за сумісництвом аналітичного центру ResPublica та була використана урядом для проведення соціальної політики [349, 6-14]. Однак, згодом у своїй роботі 2011 р., прихильник «великого суспільства» Ф. Блонд виразив невдоволення політикою та відношенням уряду Великобританії до даної ідеології, зазначаючи, що уряд просто відпустив ситуацію, хоча сама ініціатива була шансом для нового уряду трансформувати зруйноване суспільство та економіку. На думку Ф. Блонда, за станом на 2011 р., все ще не існувало консервативної пропозиції для бідних, а становище тих, хто знаходиться на нижніх соціальних рівнях, швидко стає нормою. Консервативний уряд повинен припинити виправдовувати діяльність верхівки, стискати діяльність середнього класу та не звертати уваги на нижній прошарок суспільства [19].

Аналітичні центри відзначаються своїм близьким «розташуванням» до політичної влади. Багато мозкових центрів тісно пов'язані з тією чи іншою політичною партією та можуть застосовувати свій вплив безпосередньо через неї, незалежно від того, чи ця партія знаходиться при владі чи в опозиції.

Зокрема, партія може внести політичні пропозиції аналітичного центру у свій передвиборчий маніфест. Між аналітичними центрами та державною службою, політичними партіями відбувається постійне переміщення персоналу, що забезпечує накопичення зв'язків. Таким чином, аналітичні центри можуть поширювати свої ідеї до владних структур [215].

Прикладом аналітичного центру, політичні пропозиції котрого були прийняті британськими партіями у своїх передвиборчих маніфестах 2019 р., є Institute for Public Policy Research. Консервативна партія включила пропозиції щодо введення студентської візи задля більшого залучення іноземних студентів до британських університетів та посиленого вивчення англійської мови, а також щодо реформування податкової системи, полегшення становища підприємців та відповідальності за недотримання трудового законодавства [143, 146]. Лейбористська партія включила пропозиції щодо створення податку на доходи в залежності від обсягів грошових статків, врахування цілей постійного та всеосяжного митного союзу між Великобританією та Європейським Союзом після виходу держави з організації, а також прийняла ряд стратегій з економічної справедливості щодо будівництва будинків, посилення ролі профспілок, підвищення мінімальної заробітної плати [120, 121]. Маніфест ліберал-демократів включав у себе пропозиції аналітичного центру щодо економічної справедливості, а саме заміна системи ставок для бізнесу, підтримка технологічного сектору, промислової стратегії та справедливе оподаткування. Їх програма «Навчання в Британії» також містить рекомендації центру щодо об'єднання ринку праці для мігрантів [144].

Аналітичні центри певного спрямування мають змогу притягувати уряд держави до відповідальності. Задля цього, аналітичний центр протягом року збирає необхідні данні з певної тематики та визначає ступінь ефективності роботи уряду. Прикладом аналітичного центру, який надає аналіз та коментарі щодо державного бюджету, є Institute for Fiscal Studies [73].

Аналітичні центри є джерелом нових ідей, або є тими, хто переосмислює вже існуючі. Наприклад, аналітичний центр Policy Exchange активно надає уряду рекомендації в галузі освіти, які у подальшому розглядаються представниками влади та застосовуються при створенні відповідного закону чи офіційного документу. Аналітичний центр New Economic Foundation, зацікавлений у розробці нових методологій, запропонував уряду ідею просування та підтримки спільного виробництва в сфері охорони здоров'я [343].

Проте, важливо розуміти, що обсяг прийнятих рішень, запропонованих британськими аналітичними центрами, владою Великобританії або обсяг включених рекомендацій аналітичних центрів до порядку денного або офіційних документів влади держави є невеликим. Не кожен, навіть відомий та впливовий, аналітичний центр може записати до своїх досягнень такий вид взаємодії з владою [322].

Аналітичний центр Chatham House зазначає, що такий вид взаємодії центру з владою Великобританії часто досягається за рахунок урядових брифінгів, проведення круглих столів та конференцій високого рівня, чи виступів представників центру перед парламентськими комітетами. Даний аналітичний центр має великий перелік рекомендацій, розроблених для влади Великобританії, які узгоджені парламентом держави [289].

На офіційній сторінці Парламенту Великобританії розміщені рекомендації Р. Ніблета 2011 р. щодо відносин Великобританії та Європейського Союзу. З урахуванням структурної трансформації європейської організації, закінчення процесу створення простору єдиної валюти, автор не виключав 3 варіанти розвитку подій для Великобританії, зокрема вихід з повноправного членства в Європейському Союзі, членство в Європейському Союзі з політикою відчуження від загальних європейських цінностей або членство в Європейському Союзі щ використанням переваг по максимуму. На думку Р. Ніблета членство держави в Союзі є найкращим варіантом для Великобританії. Задля збереження впливу на європейські

держави, він радить владі Великобританії використовувати протиріччя, які виникають у процесі створення єврозони, та просувати власні інтереси разом з державами-однодумцями [148]. Задля збереження національних інтересів, він радить владі Великобританії більш жваво реагувати на пропозиції європейських лідерів та відстоювати власну позицію з урахуванням особливостей європейської спільноти. Представники держави повинні послідовно, а не час від часу брати участь у політичних дебатах Європейського Союзу [241].

Рекомендації Дж. Кіннінмонта стосовно ситуації в Іраку та Сирії, а також загрози, що походить від Ісламської держави, 2014 р., включають привернення уваги до Іраку, проаналізувавши помилки попереднього уряду, докласти зусилля британському уряду задля об'єднання коаліції проти Ісламської держави навколо більш широкої стратегії стабілізації Іраку і Сирії. Також, він звернув увагу на відсутність певної стратегії Великобританії щодо ситуації в Сирії. Проблема в тому, що хоч уряд Великобританії визнає і підтримує сирійську Національну раду, на практиці представники влади скептично ставляться до його авторитету. Великобританія могла б стати ініціатором дієвого мирного процесу, розробивши план дій за участі представників інших держав, адже конфлікт набув регіонального та інтернаціоналізованого характеру, та потребує поєднання місцевих, регіональних і міжнародних зусиль [243].

Аналіз та рекомендації Дж. де Ваала щодо військового потенціалу Великобританії були надані на замовлення уряду у 2016 р. На його думку, зменшення витрат відповідно до огляду урядом стратегічної оборони та безпеки у 2015 р. може призвести до виникнення складнощів або у сфері оплати праці військовослужбовців та закупівлі обладнання, або у сфері збереження оборонного потенціалу, який забезпечує гнучкість і стійкість в непередбачених надзвичайних ситуаціях. Однак, у 2016 р. Великобританія відмовилась від режиму економії, що здивувало політиків близьких до неї держав, таких як США та Франція. Дж. де Ваал схвалює експедиційне

використання військової сили Великобританією, адже на його думку, воно допомагає боротися з транснаціональними загрозами безпеці Великобританії на відстані. Проте, він зауважив на необхідності підрахунку витрат на такий вид діяльності, так як дана інформація не була розглянута в огляді. Дж. де Ваал розкритикував відношення влади до ядерного потенціалу країни та його цінність у сучасному світі, наголошуючи на використанні дуже абстрактних термінів про необхідність уникнення ядерного шантажу, та відсутність концепцій, які могли б допомогти продемонструвати, як уряд бачить ефективність та необхідність ядерної зброї на практиці [242].

Відносно новими є рекомендації А. Вайнса та Б. Девара щодо програми з Африканського регіону, 2019 р. які були включені до звіту Спеціального Комітету Великобританії з міжнародних відносин та оборони щодо процвітання, миру та співробітництва між Великобританією та країнами Африки на південь від Сахари від 2020 р. [40]. На їх думку, акцент у політиці Великобританії щодо Африки перемістився з її традиційних партнерів на держави геостратегічного значення, проблеми котрих можуть безпосередньо загрожувати інтересам Великобританії. Співробітники аналітичного центру докладно розглянули економічний фактор взаємодії, зосереджуючи увагу на домінуванні добувних галузей у сфері торгівлі між двома сторонами. Великобританія може продовжувати відігравати певну роль у консультуванні урядів африканських держав з питань управління процесом приватизації та створення робочих місць, забезпечуючи технічну та нормативну підтримку в ключових секторах. А. Вайнс та Б. Девар зауважують на проблемі короткострокового кризового реагування, що може підірвати створення стійкого підходу до двостороннього партнерства [45].

Рекомендації аналітичного центру Royal United Services Institute рідше зустрічаються у документах, виданих Парламентом та розміщених на офіційному веб-сайті. Наприклад, М. Вілліс та Дж. Еял у своїх рекомендаціях щодо політики Великобританії відносно Бахрейну, 2012 р., радять уряду Великобританії пом'якшити риторику відносно сект та незаконних

угруповань в регіоні та всередині Бахрейну, щоб зберегти вплив у країні та мати доступ до вирішення проблемних питань й просування власних інтересів поміж країнами Перської затоки. Задля налагодження діалогу при небажанні Бахрейну залучати зовнішніх посередників, політики Великобританії повинні запропонувати зібрати групу зовнішніх спостерігачів, які виконуватимуть функцію гаранту чесних переговорів та будуть обрані 50 на 50 від кожної зі сторін. Співробітники центру також звертають увагу на необхідності співпраці з Саудівською Аравією щодо проблем Бахрейну, попри позицію Саудівської Аравії дотримуватися заходів, які сприятимуть спокою всередині власної країни. Тож, британська політика повинна подвоїти свої зусилля, щоб допомогти Бахрейну [245].

У документі Виборчого комітету з оборони Палати Громад, 2017 р., що стосувався оборонної політики Великобританії на території Арктики, були використанні рекомендації П. Робертса, який зазначав, що британські експедиційні операції за часів «холодної війни» вплинули на можливості підводного плавання під льодом [225]. Особливо це стосується атомних підводних човнів, що демонструють ядерний та оборонний потенціал країни. На думку автора, політика Великобританії відносно території Арктики є однією з найдоброзичливіших серед інших країн через відсутність, на думку уряду, економічних причин. Однак, протилежна британській є позиція Росії, яка активно досліджує даний континент та удосконалює військовий потенціал відповідно до умов можливої Арктичної війни. На сучасному етапі, військовий потенціал Великобританії не розрахований на ведення війни чи оборонних заходів в Арктиці. Такий політичний підхід Великобританії до даного континенту є неадекватним на думку П. Робертса. Факт сприйняття Арктики як регіону співпраці та спільних інтересів є невірним враховуючи російську мілітаризацію. Тому, уряду Великобританії необхідно переглянути свою позицію щодо даного питання [249].

В якості допоміжного матеріалу для Комітету оборони парламенту Великобританії, Дж. Салліван надав власні рекомендації щодо безпеки

технології 5G, 2020 р. Він вважає, що не існує жодної системи чи технології зі 100% гарантією безпеки і не важливо чи це технології Китаю чи європейської країни. Технології 5G дозволяють налаштовувати безпечний потік інформації вже безпосередньо у самій Великобританії, тобто власній мережі. Він наводить 5 причин, чому ризики 5G технологій мінімальні, обґрунтовуючи кожен тезис. Серед рекомендацій Дж. Саллівана є обов'язкове здійснення урядом Великобританії необхідних заходів з управління кібер-ризиками, адже заборона певного постачальника не вирішить проблему кібер-безпеки, та підготовка кваліфікованих працівників з кібер-безпеки задля усунення можливих атак чи ризиків в Інтернет просторі Великобританії [246].

Вивчаючи зміст та кількість рекомендацій аналітичних центрів, прийнятих до уваги парламентом Великобританії у період з 2010 по 2019 рр., необхідно зазначити перевагу рекомендацій правих аналітичних центрів над лівими аналітичними центрами. Майже кожен впливовий правий аналітичний центр має свій внесок в управління політикою держави, тоді як серед лівих аналітичних центрів такими досягненнями можуть похвалитися лише декілька центрів як New Economic Foundation та Institute for Public Policy Research.

Прикладом правого аналітичного центру, рекомендації якого часто використовуються парламентом Великобританії, є Policy Exchange. На замовлення Комітету з енергетики та зміни клімату Великобританії, Г. Ньюї розробив рекомендації для проведення правильної енергетичної політики та підвищення енергоефективності внутрішнього сектора, а саме доцільність використання інтелектуальних лічильників. На його думку, дані щодо потенціалу такого виду лічильників для скорочення споживання енергії в домашніх господарствах залишаються невизначеними. Проте, якщо рішення уряду про впровадження даних лічильників буде кінцевим, Г. Ньюї радить провести національну рекламну кампанію, яка надасть населенню інформацію про ризики та переваги [247].

У 2013 р. Дж. О'Шонессі для Комітету з освіти Великобританії надав рекомендації щодо підвищення рівня якості освіти у школах, впровадження нової промислової політики для шкіл за допомогою зростання академічних мереж та досвіду приватного сектора. Розширення мереж академії обґрунтовується розширенням його впливу на велику кількість молодих людей, накопиченням досвіду в галузі покращення освітнього процесу, створенням нових можливостей для розробки нових навчальних програм та забезпеченням платформою для підтримки інновацій. З метою проведення нової промислової політики для шкіл, автор рекомендує Департаменту освіти створити новий фонд для зростання академічних мереж, інвестиційного фінансування шкіл, які не відповідають стандартам, фінансувати мережу шкіл в цілях пропаганди даного виду діяльності освітніх установ, а також надати свободу проведення експериментів та змін навчальним закладам задля підвищення їх ефективності. Дж. О'Шонессі також попередив про потенційні проблеми академічних мереж, щоб Департамент освіти був усвідомлений та намагався їх попередити, серед яких відсутність фінансової стійкості, складнощі з підзвітністю мереж, чи проблема з призначенням спонсорів [248].

Прикладом лівого аналітичного центру, рекомендації якого використовуються парламентом Великобританії частіше серед інших лівих аналітичних центрів, є New Economics Foundation. У своїх рекомендаціях щодо банківської справи, 2012 р., проаналізувавши відповідний законопроект, співробітники аналітичного центру звернули увагу на відсутність визнання функції банків щодо створення кредитів. Такий недолік складає враження, що законопроект був побудований на неповній аналітичній основі, адже теоретичне розуміння банківської справи не має новизни. Банкова система має свої особливості, які опустив законопроект, а тому це перешкоджає його ефективності в запобіганні банківських криз або пом'якшенні їх наслідків. Дослідники дійшли висновку, що законопроект загалом не спрямований на зміцнення банківської стабільності.

Усвідомлюючи, що банківській сфері властива інформаційна асиметрія, де клієнт перебуває у несприятливому інформаційному становищі, представники аналітичного центру радять ввести конкуренцію між банками та регулювати безпечність та прозорість продуктів банківської справи [244].

Отже, аналітичні центри Великобританії регулюються законами та документами відповідно до типу державної реєстрації. Для аналітичних центрів благодійного типу й типу благодійних неурядових організацій регулюючими документами є Закони «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2011 р.), «Про довірче управління» (2000 р.) та «Про захист та соціальні інвестиції» (2016 р.). Аналітичні центри типу неурядових організацій, а саме компанії з обмеженою відповідальністю, які є некомерційними, регулюються Реєстраційною палатою Великобританії та Законом «Про компанії» (2006 р.). Аналітичні центри часто взаємодіють з владою шляхом залучення політиків та військових до команди аналітичного центру. Наявність таких осіб підвищує авторитет аналітичних центрів та дає змогу розробити кращі механізми впливу на владу. Так, аналітичний центр Chatham House має найбільшу кількість співробітників, які працювали у владних структурах, серед них є Дж. Ваал, котрий працював у Міністерстві зовнішніх справ Великобританії з 1990 по 2014 рр. Партійні аналітичні центри, в силу своєї приналежності, також мають представників владних структур у своїх командах від відповідної партії. Аналітичні центри Великобританії впливають на політику британської влади шляхом надання рекомендацій та необхідних документів, які потім будуть використані у офіційних документах уряду. Прикладами такого впливу є розробка політичної ідеології «великого суспільства» аналітичним центром ResPublica спільно з урядом Д. Кемерона, включення політичних пропозицій аналітичного центру Institute for Public Policy Research у передвиборчі маніфести різних партій Великобританії, а також рекомендації аналітичних центрів, які надані добровільно або спеціально на замовлення уряду, серед яких найбільша кількість від Chatham House та Royal United Services Institute.

ВИСНОВКИ

Великобританія посідає четверте місце у світі за кількістю аналітичних центрів, які утримують лідируючі позиції у світових рейтингах аналітичних центрів. Такі показники обґрунтовані плідною взаємодією аналітичних центрів з владою держави та їх впливом на формування механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії.

Охарактеризувавши структуру, функції та напрямки діяльності урядових аналітичних центрів, ми з'ясували, що таким слід вважати Royal United Services Institute. Він був створений у 1831 р. як незалежний аналітичний центр, благодійна організація, але за роки своєї діяльності він почав розглядатися як частина урядового органу. Royal United Services Institute вважається найпершим й найстарішим аналітичним центром в області безпеки та оборони в усьому світі. Основною формою його роботи є проведення досліджень з питань міжнародної та національної безпеки, поширення ядерної зброї та функціонування суспільства. Чисельність співробітників центру сягає понад 1500 осіб, серед яких є військові офіцери, дипломати та політичні діячі. Аналітичний центр співпрацює з британськими та закордонними Міністерствами оборони та зовнішніх справ, міжнародними організаціями, а також приватними особами та установами, які одночасно є фінансовими донорами центру.

Проаналізувавши структуру, функції та напрямки діяльності партійних аналітичних центрів Великобританії, можна виокремити аналітичні центри лівого спрямування та аналітичні центри правого спрямування. Яскравими прикладами «лівих» аналітичних центрів є Fabian Society (1884 р.), New Economics Foundation (1986 р.), Centre for Labour and Social Studies (2012 р.) та Institute for Public Policy Research (1988 р.). Дані центри за типом державної реєстрації є неінкорпорованою членською асоціацією, благодійною організацією, компанією з обмеженою відповідальністю та благодійною організацією відповідно. Дослідницькі центри загалом мають на меті проведення досліджень в соціальній, економічній та політичних сферах,

а також слугують платформою для просування інтересів Лейбористської партії. Аналітичні центри мають відносно невелику кількість співробітників, крім Fabian Society, де працюють понад 7000 осіб. «Ліві» аналітичні центри проводять відносно відкриту фінансову політику та опубліковують власних донорів та суми надходжень. Зокрема, аналітичний центр Institute for Public Policy Research має найбільше фінансування серед даних представлених центрів з боку представників лівої ідеології. Діяльність центрів особливо почала підтримуватися з приходом до влади консервативного уряду у 2010 р.

Серед «правих» аналітичних центрів слід зазначити Policy Exchange (2002 р.), ResPublica (2009 р.), Centre for Social Justice (2004 р.), Institute of Economic Affairs (1955 р.) та Reform (2001 р.). Дані центри за типом державної реєстрації є благодійною організацією, дослідницькою організацією, неприбутковою компанією з обмеженою відповідальністю, та дві освітні благодійні організації, відповідно. Дослідницькі центри загалом мають на меті проведення досліджень з реформування політичної, економічної та соціальної сфер, а також слугують платформою для просування інтересів Консервативної партії. Аналітичні центри мають відносно невелику кількість співробітників, здебільшого до 30 осіб. Серед «правих» аналітичних центрів є ті, що проводять відкриту фінансову політику, як ResPublica, так і ті, які не оприлюднюють фінансові надходження, як Policy Exchange та Institute of Economic Affairs. Зокрема, аналітичний центр Policy Exchange має найбільше фінансування серед даних представлених центрів з боку представників правої ідеології.

Дослідивши структуру, функції та напрямки діяльності незалежних аналітичних центрів Великобританії, можна виокремити найбільш впливові та визначні Adam Smith Institute (1997 р.), International Institute for Strategic Studies (1958 р.), Chatham House (1920 р.) та Cersan International (2008 р.). Дані центри за типом державної реєстрації є неурядовою організацією, благодійною організацією, та дві некомерційні неурядові організації відповідно. Діяльність центрів в основному зосереджена на питаннях

політичних реформ, міжнародних проблем, проблем роззброєння та застосування ядерної зброї, проблем енергетичної безпеки та геополітики. Незалежні аналітичні центри здебільшого мають до 150 співробітників, найменшим за кількістю є Adam Smith Institute. Проте, через незалежну діяльність центрів та їх авторитет, вони мають великий перелік професійних та досвідчених дослідників. Незалежним дослідницьким центрам характерно значний вплив на політику держави через неупередженість результатів досліджень. Серед незалежних аналітичних центрів є ті, що проводять відкриту фінансову політику, як Chatham House, так і ті, які не оприлюднюють фінансові надходження, як Adam Smith Institute.

З'ясувавши роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Девіда Кемерона (2010-2016 рр.), ми дійшли висновків, що розглянуті аналітичні центри активно висвітлювали та аналізували політику Прем'єр-міністра Д. Кемерона. Розглянувши основні зовнішньополітичні досягнення та невдачі Д. Кемерона, аналітичний центр Chatham House особливу увагу приділив ситуації в Сирії та ролі Великобританії у вирішенні конфліктів на Близькому Сході. На думку дослідників, Великобританія повинна наполягати на застосовуванні таких важелів впливу щодо Сирії як міжнародний осуд, втрата впливу на політичній арені та бізнесу в більшості сферах діяльності. Аналітичний центр Royal United Services Institute провів якісне дослідження стосовно можливих наслідків та подальшого розвитку дій в Лівії, запропонувавши три сценарії їх розвитку і як результат можлива стійкість лівійської влади та глухий кут для НАТО, капітуляція влади Лівії та перемога НАТО силою, або врегулювання конфлікту шляхом переговорів та досягнення компромісу. Аналітичний центр Fabian Society відзначився різкою критикою діяльності Д. Кемерона. Співробітники центру наголошували на пріоритеті інтересів партії, а не держави, для Д. Кемерона, критикували використання риторики лейбористів, а також виступали проти виходу Великобританії з Європейського Союзу через можливі серйозні та негативні наслідки для держави.

Визначивши роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Терези Мей (2016-2019 рр.), ми дійшли висновків, що аналітичні центри приділяли більшу увагу політиці Т. Мей, ніж політиці Д. Кемерона, через складне політичне становище держави після попереднього уряду. Аналітичний центр Chatham House всебічно досліджував напрямки зовнішньої політики Т. Мей. Наприклад, зовнішньополітичний напрямок Т. Мей щодо поновлення та розвитку відносин з африканськими країнами. На думку дослідників, після завершення «брекзиту» цей регіон буде ключовим для Великобританії задля збереження власного іміджу. Аналітичний центр Royal United Services Institute був зацікавлений також у розгляді відносин Британії з Індією як стратегічного партнера в Азійському регіоні, в результаті геополітичних змін в регіоні та нарощування впливу Китаю. Аналітичні центри Cesran International та DEMOS досліджували переважно політику «брекзиту», пропонуючи варіанти дій задля пом'якшення наслідків «брекзиту» під час правління Т. Мей, наголошуючи на необхідності врегулювання розбіжностей як з Європейським Союзом, так і з населенням Великобританії. Аналітичний центр Fabian Society, у свою чергу, засуджував діяльність уряду Т. Мей з підтримки конфлікту в Ємені через продаж зброї державам-партнерам Великобританії та виступав за політичне вирішення війни.

Дослідивши роль аналітичних центрів у стратегічному плануванні зовнішньої політики уряду Б. Джонсона (з 2019 р.), ми дійшли висновків, що за рік діяльності його на посту прем'єр-міністра, більшість дослідників вважають, що він недостатньо приділяв уваги зовнішньополітичним питанням. За прем'єрства Б. Джонсона відбулась історична подія – вихід Великобританії з Європейського Союзу. Тому, діяльність аналітичних центрів була зосереджена на дослідженні реальних наслідків «брекзиту» та можливих зовнішньополітичних викликів для Великобританії. На думку співробітників European Council on Foreign Relations, в умовах «брекзиту» Великобританія опинилася в ізоляції через протекціонізм США, внутрішні

розбіжності в Європейському Союзі та незацікавленість постколоніальних держав Великобританії повертатися у минуле. Представники Royal United Services Institute вважають, що Великобританії слід зосередитись на національних інтересах у сфері зовнішньої політики та віднайти своє місце в НАТО заради збереження своєї присутності та впливу в Європі.

З'ясувавши інституційне та законодавче забезпечення діяльності британських аналітичних центрів Великобританії, ми визначили, що залежно від державної реєстрації аналітичного центру його діяльність регулює відповідний закон чи документ. Діяльність аналітичних центрів, які зареєстровані як благодійні організації або неурядові організації, регулюється відповідно до Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р., Законом «Про довірче управління», 2000 р. та Актом «Про захист та соціальні інвестиції», 2016 р. Додатково, їх діяльність відстежується Комісією з благодійності Великобританії. Такий тип реєстрації надає певні переваги у фінансуванні та пільги, саме тому даний тип державної реєстрації є найбільш поширеним. Діяльність аналітичних центрів, які зареєстровані як неінкорпорована асоціація, регулюється Законом «Про благодійну діяльність та благодійні організації», 2011 р., при благодійному статусі, або власним Статутом, за його відсутності, що ускладнює юридичні аспекти взаємодії. Діяльність аналітичних центрів, які зареєстровані як компанія з обмеженою відповідальністю, регулюється Законом «Про компанії», 2006 р. Додатково, їх діяльність відстежується Реєстраційною палатою Великобританії. Державна реєстрація такого типу зменшує відповідальність керуючих організацією, і це пояснює її привабливість.

Висвітивши участь професійних політиків у діяльності британських аналітичних центрів, можна зазначити, що залучення професіоналів до кола дослідників аналітичними центрами є ознакою авторитетності та впливовості центру, прямим фактом взаємодії з владою Великобританії. Аналітичні центри Royal United Services Institute, Chatham House та International Institute for Strategic Studies мають великий перелік політиків, дипломатів та

військових, у порівнянні з іншими центрами, що підтверджує факт їх авторитетності та впливовості. Такі персоналії працюють над дослідженнями відповідно до їх інтересів, досвіду у певному напрямку та фахової кваліфікації. Партійні аналітичні центри, в силу своєї залученості до політичного життя держави, також мають представників владних структур у своїх командах відповідної партії, однак їх кількість відносно невелика.

Проаналізувавши впровадження рекомендацій британських аналітичних центрів у дипломатичну та зовнішньополітичну практику урядів Великобританії, ми довели, що вплив аналітичних центрів Великобританії на політику влади здійснюється шляхом надання рекомендацій та необхідних документів, які згодом використовуються у офіційних документах уряду. Прикладами можуть слугувати розробка політичної ідеології «великого суспільства» аналітичним центром ResPublica спільно з урядом Д. Кемерона, включення політичних пропозицій аналітичного центру Institute for Public Policy Research у передвиборчі маніфести партій Великобританії. Аналітичні центри добровільно або на замовлення уряду надають письмові рекомендації, які входять до відповідних документів Парламенту Великобританії. Найбільшим попитом користуються рекомендації надані аналітичними центрами Chatham House та Royal United Services Institute.

Таким чином, визначення ролі британських аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії є перспективним напрямком дослідження у сучасному світі. Були визначені вертикальний (коли аналітичні центри аналізують діяльність влади, а влада вже самостійно визначає на що звернути увагу) та горизонтальний (коли аналітичні центри на рівних взаємодіють з владою та впливають на політичні рішення) типи ієрархічної взаємодії. Тож, взаємодія аналітичних центрів з владою Великобританії може бути прикладом впливу неполітичних структур на прийняття ефективних зовнішньополітичних рішень владою держави, а також прикладом інтеграції таких структур до органів влади, як для більшості держав світу, так і для аналітичних центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела:

1. Великобритания получила вторую отсрочку. URL : <https://www.kommersant.ru/doc/3940332> (дата звернення: 12.07.2020).
2. Вендик Ю. Британия выйдет из ЕС 31 января. Палата общин одобрила план Бориса Джонсона. URL : <https://www.bbc.com/russian/news-50871391> (дата звернення: 12.07.2020).
3. Соглашение о «Брекзите» в третий раз провалилось в британском парламенте. URL : <https://www.dw.com/ru/соглашение-о-брекзите-в-третий-раз-провалилось-в-британском-парламенте/a-48118428> (дата звернення: 12.07.2020).
4. Abbott D. Why immigration is good for all of us. URL : <http://classonline.org.uk/blog/item/why-immigration-is-good-for-all-of-us> (Last accessed: 03.09.2020).
5. Adam Smith Institute. Who Funds You? URL : <http://whofundyou.org/org/adam-smith-institute> (Last accessed: 21.07.2020).
6. Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community (2019/C 384 I/01), 12.11.2019. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1580206007232&uri=CELEX%3A12019W/TXT%2802%29> (Last accessed: 12.07.2020).
7. Annual report 2018-2019. Centre for Labour and Social Studies. URL : http://classonline.org.uk/docs/CLASS_Annual_Report_final1.pdf (Last accessed: 21.07.2020).
8. Annual report and financial statements. 2019. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/uploads/files/nef-finance-2019-19.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

9. Annual report of Trustees, 2019. RUSI. URL : <https://rusi.org/sites/default/files/rusiannualreport2019.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

10. Annual Review 2018-19. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/publication/annual-review-2018-19> (Last accessed: 21.07.2020).

11. As Prepared Remarks by Secretary Esper at the Royal United Services Institute in London. Speech of Secretary of Defense Dr. Mark T. Esper. URL : <https://www.defense.gov/Newsroom/Speeches/Speech/Article/1953749/as-prepared-remarks-by-secretary-esper-at-the-royal-united-services-institute-i/> (Last accessed: 21.07.2020).

12. Asthana A., Mason R. Theresa May asks EU for two-year Brexit transition period. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2017/sep/22/theresa-may-asks-eu-for-two-year-brexit-transition-period> (Last accessed: 12.07.2020).

13. Barnes-Dacey J. Prime mover: Johnson and the UK-Iran crisis. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_prime_mover_johnson_and_the_uk_iran_crisis (Last accessed: 12.07.2020).

14. Barry B. Extra money for UK military innovation, but hard choices put off. URL : <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2018/12/uk-military> (Last accessed: 03.09.2020).

15. Battersby J. Theresa May visit to Africa marks key shift in British Foreign Policy. URL : <https://southafricanchamber.co.uk/theresa-may-visit-to-africa-marks-key-shift-in-british-foreign-policy-john-battersby/> (Last accessed: 12.07.2020).

16. Ben Barry. Biography. URL : <https://www.iiss.org/people/defence-and-military-analysis/ben-barry> (Last accessed: 03.09.2020).

17. Ben Glover. Biography. URL : <https://demos.co.uk/people/ben-glover/> (Last accessed: 03.09.2020).

18. Berry-Johnson J. Brexit Consequences for the U.K., the EU, and the United States. URL : <https://www.thebalance.com/brexit-consequences-4062999> (Last accessed: 12.07.2020).

19. Blond P. Dave must take the Red Tory turn. URL : <https://www.newstatesman.com/uk-politics/2011/10/society-social-economic> (Last accessed: 03.09.2020).

20. Bloomfield S. How Boris Johnson's confused handling of the Iran crisis highlights Britain's absent foreign policy. URL : <https://www.prospectmagazine.co.uk/world/how-boris-johnsons-confused-handling-of-the-iran-crisis-highlights-britains-absent-foreign-policy-qassem-soleimani> (Last accessed: 12.07.2020).

21. Bond J. UK foreign and security policy after Brexit. URL : <https://www.cer.eu/publications/archive/bulletin-article/2020/uk-foreign-and-security-policy-after-brexit> (Last accessed: 12.07.2020).

22. Boris Johnson's call for general election rejected by MPs. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-49584907> (Last accessed: 12.07.2020).

23. Brack D. Trade in Illegal Timber: The Response in the United Kingdom. URL : <https://www.chathamhouse.org/publication/trade-illegal-timber-response-united-kingdom> (Last accessed: 03.09.2020).

24. Brexit Day – RUSI Experts Look Ahead. URL : <https://rusi.org/rusi-news/brexit-day-rusi-experts-look-ahead> (Last accessed: 12.07.2020).

25. Brexit spurs foreign policy balancing act for British leader Boris Johnson. URL : <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/01/18/world/politics-diplomacy-world/brexit-foreign-policy-british-prime-minister-boris-johnson/#.XwVzNZ3VKU1> (Last accessed: 12.07.2020).

26. Brexit: Boris Johnson signs withdrawal agreement in Downing Street. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-51244126> (Last accessed: 12.07.2020).

27. Brexit: European Parliament overwhelmingly backs terms of UK's exit. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-51287430> (Last accessed: 12.07.2020).
28. Brexit: now the hard part begins – what the UK must do. URL : <https://cesran.org/brexit-now-the-hard-part-begins-what-the-uk-must-do.html> (Last accessed: 12.07.2020).
29. Brexit: Theresa May says talks won't start in 2016. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36841066> (Last accessed: 12.07.2020).
30. Brexit: Theresa May's deal is voted down in historic Commons defeat. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-46885828> (Last accessed: 12.07.2020).
31. Brown K. The Critical Transition: China's Priorities for 2021. URL : <https://www.chathamhouse.org/publication/critical-transition-chinas-priorities-2021> (Last accessed: 03.09.2020).
32. Bryce H. The Dangers of Politicizing Aid. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/dangers-politicizing-aid> (Last accessed: 12.07.2020).
33. Buchan L. Theresa May warns Russia over election meddling and vows to protect UK. URL : <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/theresa-may-russia-election-meddling-warning-cyber-warfare-latest-uk-a8053161.html> (Last accessed: 12.07.2020).
34. Building the Big Society. Cabinet Office. URL : <https://www.gov.uk/government/publications/building-the-big-society> (Last accessed: 03.09.2020).
35. Cameron is putting party before country. URL : <https://fabians.org.uk/cameron-is-putting-party-before-country/> (Last accessed: 12.07.2020).
36. Campaigning and political activity guidance for charities (CC9). URL : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/610137/CC9.pdf (Last accessed: 03.09.2020).

37. Carter L. Revealed: BP and gambling interests fund secretive free market think tank. URL : <https://unearthed.greenpeace.org/2018/07/30/bp-funding-institute-of-economic-affairs-gambling/> (Last accessed: 21.07.2020).
38. Casson J. Getting the Most From UK Aid Needs Political Leadership. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/getting-most-uk-aid-needs-political-leadership> (Last accessed: 03.09.2020).
39. Chalmers M. Is This the End of Nuclear Arms Control? URL : <https://rusi.org/publication/newsbrief/end-nuclear-arms-control> (Last accessed: 03.09.2020).
40. Chapter 5: The UK's economic relationship with Sub-Saharan Africa. The UK and Sub-Saharan Africa: prosperity, peace and development co-operation. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/ld5801/ldselect/ldintrel/88/8808.htm> (Last accessed: 03.09.2020).
41. Charities (Protection and Social Investment) Act 2016. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
42. Charities Act 1960. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/8-9/58/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
43. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/contents> (Last accessed: 03.09.2020).
44. Charity Commission guidance. URL : <https://www.gov.uk/guidance/charity-commission-guidance> (Last accessed: 03.09.2020).
45. Chatham House Africa Programme Written Evidence Submission (ZAF0027), from Alex Vines and Bob Dewar. URL : <https://committees.parliament.uk/writtenevidence/700/html/> (Last accessed: 03.09.2020).
46. Chatham House. Who Funds You? URL : <http://whofundyou.org/org/chatham-house> (Last accessed: 21.07.2020).
47. China applauds 'Auntie' Theresa May for sidestepping human rights issue. URL : <https://www.theweek.co.uk/91374/china-applauds-auntie-theresa-may-for-sidestepping-human-rights-issue> (Last accessed: 12.07.2020).

48. China warns the UK 'had better ask its people if they agree to let three million Hong Kongers move there' before approving the plan to defy Beijing's security law. URL : <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8498969/China-warns-UK-better-ask-people-agree-let-3million-Hong-Kong-people-in.html> (Last accessed: 12.07.2020).

49. Cloughley B. The Foreign Policy of Johnson's Britain. URL : <https://www.strategic-culture.org/news/2019/12/24/foreign-policy-johnson-britain/> (Last accessed: 12.07.2020).

50. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (Last accessed: 03.09.2020).

51. Consolidated texts of the EU treaties as amended by the Treaty of Lisbon, January 2008. URL : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228848/7310.pdf#page=40 (Last accessed: 12.07.2020).

52. Constitution of a Charitable Incorporated Organisation whose only voting members are its charity trustees. URL : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/860465/foundation_model_constitution_230120.pdf (Last accessed: 03.09.2020).

53. Constitution of a Charitable Incorporated Organisation with voting members other than its charity trustees. URL : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/778241/Association_Model_Constitution.pdf (Last accessed: 03.09.2020).

54. Cox J., Tugendhat T. The Cost of Doing Nothing: The Price of Inaction in the Face of Mass Atrocities. URL : <https://policyexchange.org.uk/publication/the-cost-of-doing-nothing-the-price-of-inaction-in-the-face-of-mass-atrocities/> (Last accessed: 21.07.2020).

55. Craig J. Theresa May vows to tackle 'inhuman destruction of Rohingya people'. URL : <https://news.sky.com/story/theresa-may-myanmar-must-take-responsibility-for-rohingya-crisis-11125483> (Last accessed: 12.07.2020).

56. Daddow O. Strategising European Policy: David Cameron's Referendum Gamble. URL : <https://rusi.org/publication/rusi-journal/strategising-european-policy-david-cameron%E2%80%99s-referendum-gamble> (Last accessed: 12.07.2020).

57. Dave A. Integrated Review: The UK's Approach to India. URL : <https://rusi.org/commentary/integrated-review-uks-approach-india> (Last accessed: 12.07.2020).

58. Dave A. The UK and India in the Indo-Pacific. URL : <https://rusi.org/commentary/uk-and-india-indo-pacific> (Last accessed: 12.07.2020).

59. David Cameron – you are no bill Clinton. URL : <https://fabians.org.uk/david-cameron-you-are-no-bill-clinton/> (Last accessed: 12.07.2020).

60. David Cameron and Nick Clegg pledge 'united' coalition. URL : http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/election_2010/8676607.stm (Last accessed: 12.07.2020).

61. David Cameron is UK's new prime minister. URL : http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/election_2010/8675265.stm (Last accessed: 12.07.2020).

62. David Cameron pledges EU referendum if Conservatives win next election. URL : <https://www.rte.ie/news/2013/0123/364037-david-cameron-eu/> (Last accessed: 12.07.2020).

63. David Cameron urges Europe to remain united against Russian threat. URL : <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/09/david-cameron-europe-united-against-russian-aggression> (Last accessed: 12.07.2020).

64. Dennison S. The UK government's Brexit strategy: What we know so far. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_the_uk_governments_brexit_strategy_what_we_know_so_far7108 (Last accessed: 12.07.2020).

65. Diane Abbott. Biography. URL : <http://classonline.org.uk/about/panel/diane-abbott-mp> (Last accessed: 03.09.2020).
66. Dr. Simon Fraser. Biography. URL : <https://www.chathamhouse.org/europe-conference/2017/speakers/simon-fraser> (Last accessed: 03.09.2020).
67. Dyer G., Parker G. US attacks UK's 'constant accommodation' with China. URL : <https://www.ft.com/content/31c4880a-c8d2-11e4-bc64-00144feab7de> (Last accessed: 12.07.2020).
68. Election 2010, results. URL : <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (Last accessed: 12.07.2020).
69. Election 2017 results. URL : <https://www.bbc.com/news/election/2017/results> (Last accessed: 12.07.2020).
70. Election 2019, results. URL : <https://www.bbc.com/news/election/2019/results> (Last accessed: 12.07.2020).
71. Election results 2015. URL : <https://www.bbc.com/news/election/2015/results> (Last accessed: 12.07.2020).
72. Emily Winterbotham. Biography. URL : <https://rusi.org/people/winterbotham> (Last accessed: 03.09.2020).
73. Emmerson C., Pope Th. The outlook for the 2019 Spending Review. URL : <https://www.ifs.org.uk/publications/13854> (Last accessed: 03.09.2020).
74. EU Referendum, results. URL : https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results (Last accessed: 12.07.2020).
75. EU referendum: Read David Cameron's letter to European Council President Donald Tusk in full. URL : <https://www.ibtimes.co.uk/eu-referendum-read-david-camerons-letter-european-council-president-donald-tusk-full-1528057> (Last accessed: 12.07.2020).
76. Euan Graham. Biography. URL : <https://www.iiss.org/people/asia-pacific/euan-graham> (Last accessed: 03.09.2020).
77. European Union Referendum Act 2015, 17 December 2015. URL : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/36/contents> (Last accessed: 12.07.2020).

78. Evans R. British thinktank received £25m from Bahraini royals, documents reveal. URL : <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/06/british-thinktank-iiss-received-25m-from-bahraini-royals-documents-reveal> (Last accessed: 21.07.2020).

79. Eyal J. Britain and the EU: All Change, Please. URL : <https://rusi.org/publication/newsbrief/britain-and-eu-all-change-please> (Last accessed: 12.07.2020).

80. Fabian Society Annual Report 2018-19. URL : <https://fabians.org.uk/wp-content/uploads/2019/12/Updated-Annual-report-2018-19-06.11.2019-WEBFINAL.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

81. Fear C. How to understand Boris Johnson's conference speech. URL : <https://theconversation.com/how-to-understand-boris-johnsons-conference-speech-124527> (Last accessed: 12.07.2020).

82. Financial transparency 2017/18. URL : <https://fabians.org.uk/wp-content/uploads/2019/06/Financial-Transparency-2017-18.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

83. Fixed-term Parliaments Act 2011. URL : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/14/contents/enacted> (Last accessed: 12.07.2020).

84. Gaston S. The Post-Brexit Paradox of 'Global Britain'. URL : <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/06/post-brexit-paradox-theresa-may-global-britain/591244/> (Last accessed: 12.07.2020).

85. General Election: 7 May 2015. URL : <http://www.britishpollingcouncil.org/general-election-7-may-2015/> (Last accessed: 12.07.2020).

86. Gomis D. NATO: Lessons From Libya. URL : <https://www.chathamhouse.org/publications/twt/archive/view/107392> (Last accessed: 12.07.2020).

87. Gordon M. R. U.S. and Russia Reach Deal to Destroy Syria's Chemical Arms. URL : https://www.nytimes.com/2013/09/15/world/middleeast/syria-talks.html?pagewanted=all&_r=0 (Last accessed: 12.07.2020).

88. Graham E. What the latest India-China border crisis tells us about Beijing's broader ambitions. URL : <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2020/06/india-china-border-crisis-beijing-ambitions> (Last accessed: 03.09.2020).

89. Grant Ch. Britain's EU Referendum: Cameron cannot please two audiences any longer. URL : <https://www.cer.eu/insights/britain%E2%80%99s-eu-referendum-cameron-cannot-please-two-audiences-any-longer> (Last accessed: 12.07.2020).

90. Grant Ch. Cameron risks painting himself into an anti-Europe corner. URL : <https://www.cer.eu/in-the-press/cameron-risks-painting-himself-anti-europe-corner> (Last accessed: 12.07.2020).

91. Grant Ch. The continental view of Cameron's renegotiation. URL : <https://www.cer.eu/insights/continental-view-camerons-renegotiation> (Last accessed: 12.07.2020).

92. Greene S. Violent crackdowns on Russian opposition reveal dangerous policy shift. URL : <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/08/crackdowns-on-russian-opposition> (Last accessed: 03.09.2020).

93. Harrison E. Rapper Dave brings up Boris Johnson's Africa comments in defence of claims PM is racist. URL : <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/music/news/dave-priti-patel-boris-johnson-africa-racist-brits-a9345651.html> (Last accessed: 12.07.2020).

94. Harrop A. How Labour is too weak to win, and too strong to die. URL : <https://www.fabians.org.uk/wp-content/uploads/2016/12/Stuck-Fabian-Society-analysis-paper.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

95. Harry Quilter-Pinner. Biography. URL : <https://www.ippr.org/about/people/staff/harry-quilter-pinner> (Last accessed: 03.09.2020).

96. Henry Parkes. Biography. URL : <https://www.ippr.org/about/people/staff/henry-parkes> (Last accessed: 03.09.2020).

97. Hersher R. In Meeting With Trump, U.K. Prime Minister Pushes For Future Trade Deal. URL : <https://www.npr.org/sections/thetwo->

way/2017/01/27/512007797/in-meeting-with-trump-u-k-prime-minister-pushes-for-future-trade-deal?t=1594037610626 (Last accessed: 12.07.2020).

98. Hong Kong protest violence ‘deeply disturbing,’ says UK gov’t as Boris Johnson calls for ‘restraint on all sides’. URL : <https://hongkongfp.com/2019/11/11/hong-kong-protest-violence-deeply-disturbing-says-uk-govt-boris-johnson-calls-restraint-sides/> (Last accessed: 12.07.2020).

99. Hope C. David Cameron: I still want Turkey to join EU, despite migrant fears. URL : <https://www.telegraph.co.uk/news/politics/david-cameron/11283924/David-Cameron-I-still-want-Turkey-to-join-EU-despite-migrant-fears.html> (Last accessed: 12.07.2020).

100. Hughes L., Warrell H. Iran crisis sets Boris Johnson first big foreign policy test. URL : <https://www.ft.com/content/102f9b8a-316e-11ea-a329-0bcf87a328f2> (Last accessed: 12.07.2020).

101. IISS activities in the Kingdom of Bahrain. URL : <https://web.archive.org/web/20161208114259/http://www.pressreleasepoint.com/iis-s-activities-kingdom-bahrain> (Last accessed: 21.07.2020).

102. James de Waal. Biography. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/james-de-waal> (Last accessed: 03.09.2020).

103. James Murray. Biography. URL : <http://classonline.org.uk/about/panel/james-murray> (Last accessed: 03.09.2020).

104. James Wharton. Biography. URL : <https://policyexchange.org.uk/author/james-wharton/> (Last accessed: 03.09.2020).

105. Jenkins J. Engaging with Islamists: what makes us think it will ever work? URL : <https://policyexchange.org.uk/engaging-with-islamists-what-makes-us-think-it-will-ever-work/> (Last accessed: 03.09.2020).

106. John Casson. Biography. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/john-casson> (Last accessed: 03.09.2020).

107. John Jenkins. Biography. URL : <https://policyexchange.org.uk/author/john-jenkins/> (Last accessed: 03.09.2020).

108. John Raine. Biography. URL : <https://www.iiss.org/people/middle-east/john-raine> (Last accessed: 03.09.2020).
109. Johnson promises 'overhaul' of post-Brexit foreign policy as he launches review. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-51635311> (Last accessed: 12.07.2020).
110. Johnson B. As Israel's friend, I urge you not to annex. URL : <https://www.gov.uk/government/speeches/as-israels-friend-i-urge-you-not-to-annex-pm-boris-johnson> (Last accessed: 12.07.2020).
111. Joint Statement by the Political Directors of the Global Coalition to Defeat ISIS, 29 March 2020. URL : <https://www.state.gov/joint-statement-by-the-political-directors-of-the-global-coalition-to-defeat-isis-2/> (Last accessed: 12.07.2020).
112. Joshi Sh. Libya: three scenarios and settlement. URL : <https://rusi.org/commentary/libya-three-scenarios-and-settlement> (Last accessed: 12.07.2020).
113. Joshi Sh. Modi in Britain: How Does a Rising India View the UK? URL : <https://rusi.org/commentary/modi-britain-how-does-rising-india-view-uk> (Last accessed: 12.07.2020).
114. Judd T. Operation Ellamy: Designed to strike from air and sea. URL : <https://www.independent.co.uk/news/world/africa/operation-ellamy-designed-to-strike-from-air-and-sea-2246411.html> (Last accessed: 12.07.2020).
115. Keatinge T. Brexit and Sanctions: Can the UK Lead From Behind? URL : <https://rusi.org/commentary/brexit-and-sanctions-can-uk-lead-behind> (Last accessed: 12.07.2020).
116. Kerry Brown. Biography. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/prof-kerry-brown> (Last accessed: 03.09.2020).
117. Khalidi A. UK's May uses phrase 'Kurdish terrorism' during Erdogan visit as Kurds protest in London. URL : <https://www.kurdistan24.net/en/news/42566c81-ed95-49fe-b8bd-ec0aae9f8cf3> (Last accessed: 12.07.2020).

118. Khan H. Cameron's Visit to Islamabad. URL : <https://rusi.org/commentary/camerons-visit-islamabad> (Last accessed: 12.07.2020).
119. Khan S. Miliband is right: Cameron's foreign policy is a failure of judgment and leadership. URL : <https://theconversation.com/miliband-is-right-camerons-foreign-policy-is-a-failure-of-judgment-and-leadership-40783> (Last accessed: 12.07.2020).
120. Kibasi T. The shared market: A new proposal for a future partnership between the UK and the EU. URL : <https://www.ippr.org/publications/the-shared-market> (Last accessed: 03.09.2020).
121. Kibasi T., Jacobs M. Prosperity and justice: A plan for the new economy – IPPR Commission on Economic Justice final report. URL : <https://www.ippr.org/research/publications/prosperity-and-justice> (Last accessed: 03.09.2020).
122. Kinninmont J. Syria: UK Must Focus on Diplomacy. URL : <https://www.chathamhouse.org/media/comment/view/194051> (Last accessed: 12.07.2020).
123. Kuenssberg L. Theresa May quits: UK set for new PM by end of July. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-48395905> (Last accessed: 12.07.2020).
124. Lackner H. Moving forward. URL : <https://fabians.org.uk/moving-forward/> (Last accessed: 12.07.2020).
125. Laurie Laybourn-Langton. Biography. URL : <https://www.ippr.org/about/people/staff/laurie-laybourn-langton> (Last accessed: 03.09.2020).
126. Laws St. The Speaker should allow a third meaningful vote on the Brexit deal. URL : <https://policyexchange.org.uk/the-speaker-should-allow-a-third-meaningful-vote-on-the-brexit-deal/> (Last accessed: 03.09.2020).
127. Laybourn-Langton L. The Budget did not address the deep economic challenges the UK faces. URL : <https://www.ippr.org/blog/the-budget-did-not-address-the-deep-economic-challenges-the-uk-faces> (Last accessed: 03.09.2020).

128. Leonard M. Brexit: The foreign policy implications. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_brexit_the_foreign_policy_implications_7053 (Last accessed: 12.07.2020).

129. Libya unrest: David Cameron condemns violence. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-12524470> (Last accessed: 12.07.2020).

130. Libya: Examination of intervention and collapse and the UK's future policy options. Third Report of session 2016-17 by House of Commons, Foreign Affairs Committee. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmfaaff/119/119.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

131. Liik K. Five reasons to support Theresa May's response to Russia. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_five_reasons_to_support_theresa_mays_response_to_russia (Last accessed: 12.07.2020).

132. Lisa Nandy. Biography. URL : <http://classonline.org.uk/about/panel/lisa-nandy-mp> (Last accessed: 03.09.2020).

133. Lowe S. Priorities for 'Global Britain'. URL : <https://www.cer.eu/publications/archive/bulletin-article/2020/priorities-global-britain> (Last accessed: 12.07.2020).

134. Lu Zh. 'Pro-China' Boris Johnson 'enthusiastic' about belt and road plan. URL : <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3019884/pro-china-boris-johnson-enthusiastic-about-belt-and-road-plan> (Last accessed: 12.07.2020).

135. Luke Murphy. Biography. URL : <https://www.ippr.org/about/people/staff/luke-murphy> (Last accessed: 03.09.2020).

136. Mackenzie P., Glover B. Bringing Britain Together: A manifesto for consensus politics. URL : <https://demos.co.uk/project/bringing-britain-together-a-manifesto-for-consensus-politics/> (Last accessed: 03.09.2020).

137. Malcolm Chalmers. Biography. URL : <https://rusi.org/people/chalmers-0> (Last accessed: 03.09.2020).

138. Massie A. David Cameron Was a Historic and Disastrous Failure. URL : <https://foreignpolicy.com/2016/06/24/david-cameron-was-a-historic-and-disastrous-failure/> (Last accessed: 12.07.2020).

139. McGann J. 2019 Global Go To Think Tank Index Report. URL : https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1018&context=think_tanks (Last accessed: 21.07.2020).

140. Mctague T. Theresa May's foreign policy? 'Absolutely no idea'. URL : <https://www.politico.eu/article/theresa-mays-foreign-policy-absolutely-no-idea-g20-china-uk-conservatives/> (Last accessed: 12.07.2020).

141. Memorandum from the Foreign and Commonwealth Office, 12 March 2018. URL : https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmfaff/780/78008.htm#_idTextAnchor035 (Last accessed: 12.07.2020).

142. Merrick R. Theresa May claims selling arms to Saudi Arabia helps 'keep people on the streets of Britain safe'. URL : <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/arms-sales-saudi-arabia-theresa-may-staunch-defence-keep-people-streets-britain-safe-a7230836.html> (Last accessed: 12.07.2020).

143. Morris M. Destination education: Reforming migration policy on international students to grow the UK's vital education exports. URL : <https://www.ippr.org/publications/destination-education> (Last accessed: 03.09.2020).

144. Morris M. Measuring the benefits of integration: The value of tackling skills underutilization. URL : <https://www.ippr.org/research/publications/measuring-the-benefits-of-integration> (Last accessed: 03.09.2020).

145. Morrison S. Boris Johnson launches 'biggest foreign policy review since Cold War'. URL : <https://www.standard.co.uk/news/politics/boris-johnson-launches-biggest-foreign-policy-review-since-cold-war-a4371656.html> (Last accessed: 12.07.2020).

146. Nanda Sh. Just tax: Reforming the taxation of income from wealth and work. URL : <https://www.ippr.org/research/publications/just-tax> (Last accessed: 03.09.2020).

147. Niblett R. Britain Must Balance a Transatlantic Heart With a European Head. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/britain-must-balance-transatlantic-heart-european-head> (Last accessed: 12.07.2020).

148. Niblett R. The Future of the European Union: UK Government Policy. URL : <https://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/184199> (Last accessed: 03.09.2020).

149. Oliver J., Smith D. Nick Clegg is nearly as popular as Winston Churchill. URL : <https://www.thetimes.co.uk/article/nick-clegg-is-nearly-as-popular-as-winston-churchill-t9gn20hnmbm> (Last accessed: 12.07.2020).

150. On the funding of ResPublica, 2015/16. URL : <http://www.respublica.org.uk/wp-content/uploads/2016/12/ResPublicaTransparency201516-1.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

151. Oqubay A. Boris Johnson's New-Model Colonial Policy. URL : <https://www.project-syndicate.org/commentary/boris-johnson-dfid-foreign-office-merger-bad-for-africa-and-uk-by-arkebe-oqubay-2020-06> (Last accessed: 12.07.2020).

152. Paduano St. Boris Johnson's New Scramble for Africa. URL : <https://foreignpolicy.com/2020/01/29/boris-johnsons-new-scramble-for-africa/> (Last accessed: 12.07.2020).

153. Pant H.V. British PM Theresa May Visits India: What's On the Agenda. URL : <https://thediplomat.com/2016/11/british-pm-theresa-may-visits-india-whats-on-the-agenda/> (Last accessed: 12.07.2020).

154. Pantucci R. Theresa May in China: The Essence of a Working Relationship. URL : <https://rusi.org/commentary/theresa-may-china-essence-working-relationship> (Last accessed: 12.07.2020).

155. Parker G. Theresa May rejects calls for UK to halt arms sales to Saudi Arabia. URL : <https://www.ft.com/content/48f18e56-7506-11e6-b60a-de4532d5ea35> (Last accessed: 12.07.2020).

156. Patel Ch. The UK Needs to Speak With One Voice to Prevent Mass Atrocities. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/uk-needs-speak-one-voice-prevent-mass-atrocities> (Last accessed: 12.07.2020).

157. Patriotism and the Left – Lisa Nandy’s keynote speech to CLASS. URL : <http://classonline.org.uk/blog/item/patriotism-and-the-left-lisa-nandys-keynote-speech-to-class> (Last accessed: 03.09.2020).

158. Pethiyagoda K. Theresa May’s India visit – where the Rise of Asia met Trumpism. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_theresa_mays_india_visit_where_the_rise_of_asia_met_trumpism7183 (Last accessed: 12.07.2020).

159. Pirie M. Something important that Mr Cameron should understand. URL : <https://www.adamsmith.org/blog/international/something-important-that-mr-cameron-should-understand?rq=cameron> (Last accessed: 12.07.2020).

160. Plant T. Britain’s Nuclear Projects: Less Bang and More Whimper. URL : <https://rusi.org/commentary/britain's-nuclear-projects-less-bang-and-more-whimper> (Last accessed: 03.09.2020).

161. PM-in-waiting Theresa May promises 'a better Britain'. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36768148> (Last accessed: 12.07.2020).

162. Policy Exchange. Who Funds You? URL : <http://whofundsyouth.org/org/policy-exchange> (Last accessed: 21.07.2020).

163. Polly Mackenzie. Biography. URL : <https://demos.co.uk/people/polly-mackenzie/> (Last accessed: 03.09.2020).

164. Raine J. The Middle East: from regime change to state change. URL : <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/11/mide-from-regime-change-to-state-change> (Last accessed: 03.09.2020).

165. Regulation Model articles for private companies limited by guarantee. URL : <https://www.gov.uk/government/publications/model-articles-for-private->

companies-limited-by-guarantee/model-articles-for-private-companies-limited-by-guarantee#generalauthority (Last accessed: 03.09.2020).

166. Regulatory alert issued to charitable think tanks. The Charity Commission. URL : <https://www.gov.uk/government/news/regulatory-alert-issued-to-charitable-think-tanks> (Last accessed: 03.09.2020).

167. Roberts P. Are Theresa and Donald the New Maggie and Ronald? URL : <https://rusi.org/commentary/are-theresa-and-donald-new-maggie-and-ronald> (Last accessed: 12.07.2020).

168. Roy-Chaudhury R. The Kashmir factor in UK–India relations. URL : <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2020/03/sasia-the-kashmir-factor-in-uk-india-relations> (Last accessed: 12.07.2020).

169. Rules of the Fabian Society. URL : <https://fabians.org.uk/wp-content/uploads/2020/01/Rules-of-the-Fabian-Society-November-2019.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

170. RUSI Ethics Policy for Research Projects. URL : https://rusi.org/sites/default/files/rusi_ethics_policy_for_research_projects.pdf (Last accessed: 21.07.2020).

171. Rynsard L. Cameron’ speech: the gulf between words and needs. URL : <https://fabians.org.uk/camerons-speech-the-gulf-between-words-and-deeds/> (Last accessed: 12.07.2020).

172. Sam Greene. Biography. URL : <https://www.iiss.org/people/europe/sam-greene> (Last accessed: 03.09.2020).

173. Section 1. Charities (Protection and Social Investment) Act 2016. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/section/1> (Last accessed: 03.09.2020).

174. Section 1. Trustee Act 2000. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/29/section/1> (Last accessed: 03.09.2020).

175. Section 1121. Corporation Tax Act 2010. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/4/section/1121> (Last accessed: 03.09.2020).

176. Section 12. Charities (Protection and Social Investment) Act 2016. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/section/12> (Last accessed: 03.09.2020).

177. Section 13. Charities (Protection and Social Investment) Act 2016. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/section/13> (Last accessed: 03.09.2020).

178. Section 13. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/section/13> (Last accessed: 03.09.2020).

179. Section 15. Charities (Protection and Social Investment) Act 2016. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/section/15> (Last accessed: 03.09.2020).

180. Section 177-192. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/part/9> (Last accessed: 03.09.2020).

181. Section 3. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/3> (Last accessed: 03.09.2020).

182. Section 30-33. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/part/4/crossheading/charities-required-to-be-registered> (Last accessed: 03.09.2020).

183. Section 315-331. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/part/17> (Last accessed: 03.09.2020).

184. Section 3-7. Trustee Act 2000. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/29/part/II> (Last accessed: 03.09.2020).

185. Section 5. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/5> (Last accessed: 03.09.2020).

186. Section 52-53. Charities Act 2011. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/part/5/crossheading/power-to-call-for-documents-and-search-records> (Last accessed: 03.09.2020).

187. Section 58. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/58> (Last accessed: 03.09.2020).

188. Section 59. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/59> (Last accessed: 03.09.2020).
189. Section 62. Companies Act 2006. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/62> (Last accessed: 03.09.2020).
190. Setting up a charity: model governing documents. URL : <https://www.gov.uk/government/publications/setting-up-a-charity-model-governing-documents> (Last accessed: 03.09.2020).
191. Shabi R. After David Cameron we are left only with mistakes. URL : <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2016/09/david-cameron-left-mistakes-160918102755664.html> (Last accessed: 12.07.2020).
192. Shapiro J. Boris Johnson and the Politics of Neo-Poodleism. URL : <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-kingdom/2019-08-08/boris-johnson-and-politics-neo-poodleism> (Last accessed: 12.07.2020).
193. Shapiro J. Britain voted for independence, but it has achieved isolation. URL : https://www.ecfr.eu/article/commentary_britain_voted_for_independence_but_it_has_achieved_isolation (Last accessed: 12.07.2020).
194. Shipman T. Theresa May vows to take back UK foreign policy from Brussels. URL : <https://www.thetimes.co.uk/article/theresa-may-vows-to-take-back-uk-foreign-policy-from-brussels-zr3hdfts8> (Last accessed: 12.07.2020).
195. Sino-British Joint Declaration on the Question of Hong Kong, 1-1-1984. URL : <https://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1071&context=ilr> (Last accessed: 12.07.2020).
196. Smith B., Brecknell S. Defence and foreign policy review paused as resources diverted to Covid-19 response. URL : <https://www.civilserviceworld.com/professions/article/defence-and-foreign-policy-review-paused-as-resources-diverted-to-covid19-response> (Last accessed: 12.07.2020).
197. Springford J. Britain can't be Norway, and eurosceptics know this. URL : <https://www.cer.eu/in-the-press/britain-cant-be-norway-and-eurosceptics-know> (Last accessed: 12.07.2020).

198. Staff T. UK's Cameron calls East Jerusalem construction 'genuinely shocking'. URL : <https://www.timesofisrael.com/uks-cameron-calls-east-jerusalem-construction-genuinely-shocking/> (Last accessed: 12.07.2020).

199. Startup T., Wood C. Making the Most of Brexit. URL : <https://demos.co.uk/project/making-the-most-of-brexit/> (Last accessed: 12.07.2020).

200. Statement on Libya, Speech. URL : <https://www.gov.uk/government/speeches/statement-on-libya> (Last accessed: 12.07.2020).

201. Stephen Laws. Biography. URL : <https://policyexchange.org.uk/author/sir-stephen-laws/> (Last accessed: 03.09.2020).

202. Stewart H. Boris Johnson and Tories predicted to win 86-seat majority in exit poll. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2019/dec/12/exit-poll-predicts-majority-for-boris-johnson-and-conservatives> (Last accessed: 12.07.2020).

203. Stewart H. Boris Johnson elected new Tory leader. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2019/jul/23/boris-johnson-elected-new-tory-leader-prime-minister> (Last accessed: 12.07.2020).

204. Stone J. David Cameron blasts Israel's 'genuinely shocking' illegal settlements. URL : <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/david-cameron-blasts-israels-genuinely-shocking-illegal-settlements-a6893301.html> (Last accessed: 12.07.2020).

205. Summers T. May's Visit Shows Why Britain Needs a More Strategic China Policy. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/may-s-visit-shows-why-britain-needs-more-strategic-china-policy> (Last accessed: 12.07.2020).

206. The Conservative and Unionist Party Manifesto 2017. URL : <http://ucrel.lancs.ac.uk/wmatrix/ukmanifestos2017/localpdf/Conservatives.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

207. The Conservative and Unionist Party Manifesto 2019. URL : <https://assets-global.website-files.com/5da42e2cae7ebd3f8bde353c/5dda924905da>

587992a064ba_Conservative%202019%20Manifesto.pdf (Last accessed: 12.07.2020).

208. The Conservative Manifesto 2010. URL : <https://conservativehome.blogs.com/files/conservative-manifesto-2010.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

209. The EU gives Theresa May another six months. URL : <https://www.economist.com/britain/2019/04/11/the-eu-gives-theresa-may-another-six-months> (Last accessed: 12.07.2020).

210. The final report of the IPPR Commission on Economic Justice. Institute for Public Policy Research. URL : <https://www.ippr.org/research/publications/prosperity-and-justice> (Last accessed: 21.07.2020).

211. The Labour Party Manifesto 2010. URL : http://www.cpa.org.uk/cpa_documents/TheLabourPartyManifesto-2010.pdf (Last accessed: 12.07.2020).

212. The Labour Party's General Election Manifesto 2017. URL : <https://instinctif.com/content/uploads/2017/05/Labour-Party-Manifesto-2017-FINAL.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

213. The Labour Party's General Election Manifesto 2019. URL : <https://labour.org.uk/wp-content/uploads/2019/11/Real-Change-Labour-Manifesto-2019.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

214. The Liberal Democrat Manifesto 2010. URL : <https://www.markpack.org.uk/files/2015/01/Liberal-Democrat-manifesto-2010.pdf> (Last accessed: 12.07.2020).

215. The Manifesto policy impact 2019. URL : <https://www.ippr.org/impact-story/manifesto-policy-impact-2019> (Last accessed: 03.09.2020).

216. 'The people who bet against Britain are going to lose their shirts': Read Boris Johnson's first speech as prime minister in full. URL : <https://www.businessinsider.com/read-prime-minister-boris-johnsons-first-speech-in-full-2019-7> (Last accessed: 12.07.2020).

217. The Rules of the Fabian Society. URL : <https://fabians.org.uk/wp-content/uploads/2020/01/Rules-of-the-Fabian-Society-November-2019.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).

218. Theresa May Stands Down, transcript of speech. URL : <https://foreignpolicy.com/2019/05/24/theresa-may-stands-down/> (Last accessed: 12.07.2020).

219. Theresa May wants to return Britain to realism in foreign policy. URL : <https://www.telegraph.co.uk/opinion/2017/01/27/theresa-may-wants-return-britain-realism-foreign-policy/> (Last accessed: 12.07.2020).

220. Timothy N. The Government is selling our national security to China. URL : <http://www.conservativehome.com/thecolumnists/2015/10/nick-timothy-the-government-is-selling-our-national-security-to-china.html> (Last accessed: 12.07.2020).

221. Tom Plant. Biography. URL : <https://rusi.org/people/plant> (Last accessed: 03.09.2020).

222. Treaty Between The United States Of America And The Union Of Soviet Socialist Republics On The Elimination Of Their Intermediate-Range And Shorter-Range Missiles, December 8, 1987. URL : <https://2009-2017.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

223. Trustee Act 2000. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/29/contents> (Last accessed: 03.09.2020).

224. Trustees's report and financial statements for the year ended 31 December 2018. DEMOS. URL : <https://demos.co.uk/wp-content/uploads/2019/11/application-pdf.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

225. UK Defence Capabilities in the High North. On Thin Ice: UK Defence in the Arctic. URL : https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmdfence/388/38808.htm#_idTextAnchor034 (Last accessed: 03.09.2020).

226. UK to send military personnel to train Ukrainian troops. URL : <https://foreignpolicynews.org/2015/02/24/uk-to-send-military-personnel-to-train-ukrainian-troops/> (Last accessed: 12.07.2020).

227. Vines A., Donnelly E. Theresa May's Focus on UK–Africa Ties Is Long Overdue. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/theresa-may-s-focus-uk-africa-ties-long-overdue> (Last accessed: 12.07.2020).

228. Vinjamuri L. Britain Walks Post-Brexit Tightrope With Huawei Decision. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/britain-walks-post-brexit-tightrope-huawei-decision> (Last accessed: 12.07.2020).

229. Waal J. Depending on the Right People: British Political-Military Relations, 2001-10. URL : <https://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/195630> (Last accessed: 03.09.2020).

230. Watt N. Crimea crisis: Cameron to propose range of sanctions against Russia. URL : <https://www.theguardian.com/world/2014/mar/03/crimea-crisis-david-ferguson-sanctions-russia-ukraine> (Last accessed: 12.07.2020).

231. Watt N., Booth R. David Cameron's Cairo visit overshadowed by defence tour. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2011/feb/21/ferguson-cairo-visit-defence-trade> (Last accessed: 12.07.2020).

232. Whitman R. There is a gaping hole where Britain's foreign policy should be. URL : <https://ukandeu.ac.uk/there-is-a-gaping-hole-where-britains-foreign-policy-should-be/> (Last accessed: 12.07.2020).

233. Whitman R. Why the UK Has Taken Foreign Policy Out of Brexit Negotiations. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/why-uk-has-taken-foreign-policy-out-brexit-negotiations> (Last accessed: 12.07.2020).

234. Winterbotham E. Different Cities, Shared Stories: A Five-Country Study Challenging Assumptions Around Muslim Women and CVE Interventions. URL : <https://rusi.org/publication/rusi-journal/different-cities-shared-stories-five-country-study-challenging-assumptions> (Last accessed: 03.09.2020).

235. Wintour P. Cameron accused of 'gross negligence' over Brexit contingency plans. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2016/jul/20/david-ferguson-accused-gross-negligence-brexit-contingency-plans> (Last accessed: 12.07.2020).

236. Wintour P. Cameron: we can compromise with Russia to end Syrian war. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2015/nov/16/david-ferguson-russia-syria-war-compromise-vladimir-putin> (Last accessed: 12.07.2020).

237. Wintour P. China is breaking Hong Kong treaty with UK, says Boris Johnson. URL : <https://www.theguardian.com/politics/2020/jul/01/china-is-breaking-hong-kong-treaty-with-uk-says-boris-johnson> (Last accessed: 12.07.2020).

238. Witchell N. The Queen and a hung Parliament. URL : http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/election_2010/8667820.stm (Last accessed: 12.07.2020).

239. Woodcock A. Theresa May to stand down and hand over to new prime minister on 24 July. URL : <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/theresa-may-resignation-date-leave-new-pm-prime-minister-boris-a8974281.html> (Last accessed: 12.07.2020).

240. Wright G., Whitman R. Planning for Post-Brexit Britain's Place on the Global Stage. URL : <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/planning-post-brexit-britain-s-place-global-stage> (Last accessed: 12.07.2020).

241. Written evidence from Dr Robin Niblett, Director, Chatham House. Foreign Affairs Committee. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmcaff/87/87we28.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

242. Written evidence from James de Waal, Chatham House. Military capability. URL : <https://www.parliament.uk/documents/joint-committees/national-security-strategy/Written-evidence/2015-20-Parliament/Written-evidence-from-James-de-Waal.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).

243. Written evidence from Jane Kinninmont, Deputy Head, MENA Programme, Chatham House. URL : <http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/defence-committee/the-situation-in-iraq-and-syria-and-the-threat-posed-by-islamic-state-in-iraq-and-the-levant-isil/written/15932.html> (Last accessed: 03.09.2020).

244. Written evidence from the New Economics Foundation. Banking Standards. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/jt201314/jtselect/jtpcbs/27/27vi36.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

245. Written evidence from the Royal United Services Institute (RUSI). Foreign Affairs. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmcaff/88/88we06.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

246. Written evidence submitted by James Sullivan, Head of Cyber Research, RUSI. URL : <https://committees.parliament.uk/writtenevidence/1760/default/> (Last accessed: 03.09.2020).

247. Written evidence submitted by Policy Exchange (SMR116). Energy and Climate Change Committee. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmenergy/161/161vw101.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

248. Written evidence submitted by Policy Exchange HC 269. Education Committee. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmeduc/269/269we09.htm> (Last accessed: 03.09.2020).

249. Written evidence submitted by the Royal United Services Institute. URL : <http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/defence-subcommittee/defence-in-the-arctic/written/44954.html> (Last accessed: 03.09.2020).

Література:

250. Матревич К. Британські партійні аналітичні центри та їх вплив на зовнішню політику Великобританії. *Альманах науки*. 2020. № 9 (42). 21-25 с.

251. Матревич К. Роль аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії 2010-2019. Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права : матеріали Всеукраїнської наук. онлайн-конф. з міжнародною участю, м. Київ, 29 жовтня 2020 р. / *Київський університет імені Бориса Грінченка*. Київ. 2020. 205-207 с.

252. Правительство Т. Мэй – год у власти. Досрочные выборы 2017 г. : доклады Института Европы. *Федеральное государственное бюджетное учреждение науки Институт Европы Российской академии наук*. Москва. 2017. С. 141.

253. About Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/about> (Last accessed: 21.07.2020).
254. About ResPublica. URL : <https://www.respublica.org.uk/about-respublica/> (Last accessed: 21.07.2020).
255. About RUSI. URL : <https://rusi.org/about-rusi> (Last accessed: 21.07.2020).
256. About the Academy. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/academy/about#What%20is%20the%20Academy> (Last accessed: 21.07.2020).
257. About the Adam Smith Institute. URL : <https://www.adamsmith.org/about-the-asi> (Last accessed: 21.07.2020).
258. About us. Cesran International. URL : <http://cesran.org/about-us> (Last accessed: 21.07.2020).
259. About us. Institute for Public Policy Research. URL : <https://www.ippr.org/about> (Last accessed: 21.07.2020).
260. About us. Institute of Economic Affairs. URL : <https://iea.org.uk/about-us> (Last accessed: 21.07.2020).
261. About us. International Institute for Strategic Studies. URL : <https://www.iiss.org/about-us> (Last accessed: 21.07.2020).
262. About. Centre for Labour and Social Studies. URL : <http://classonline.org.uk/about> (Last accessed: 21.07.2020).
263. About. DEMOS. URL : <https://demos.co.uk/about/> (Last accessed: 21.07.2020).
264. Adam Smith Lecture 2018. URL : <https://www.adamsmith.org/adam-smith-lecture> (Last accessed: 21.07.2020).
265. Airey J., Wales R. Building More, Building Beautiful: How design and style can unlock the housing crisis. *Policy Exchange*. 2018. P. 52.
266. Analysis. RUSI. URL : <https://web.archive.org/web/20131207033424/http://www.rusi.org/analysis/> (Last accessed: 21.07.2020).

267. Blog. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/section/articles> (Last accessed: 21.07.2020).
268. Boateng P. Think tanks' influence on education policymaking in low-income contexts. *Education Development Trust*. 2018. P. 18.
269. Booth W. The 5 countries where people click most on ISIS propaganda (and the U.S. is No. 2). URL : <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/09/19/the-5-countries-where-people-click-most-on-isis-propaganda-and-the-u-s-is-no-2/> (Last accessed: 21.07.2020).
270. Brexit deal: Political Declaration on future UK-EU relationship. URL : <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/brexit-deal-political-declaration> (Last accessed: 12.07.2020).
271. Brexit transition period. URL : <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/brexit-transition-period> (Last accessed: 12.07.2020).
272. CASM. DEMOS. URL : <https://demos.co.uk/research-area/casm/> (Last accessed: 21.07.2020).
273. Centre for Social Justice and Policy Exchange are best regarded think tanks by ConservativeHome's 'influentials panel'. URL : <https://conservativehome.blogs.com/thinktankcentral/2010/04/centre-for-social-justice-and-policy-exchange-are-best-regarded-think-tanks-by-conservativehomes-inf.html> (Last accessed: 21.07.2020).
274. Cesran Blog. URL : http://cesran.org/category/publications/cesran_blog (Last accessed: 21.07.2020).
275. Chalmers M., Jessett W. Defence and the Integrated Review: A Testing Time. *Royal United Services Institute for Defence and Security Studies*. 2020. P. 24.
276. Charity Law. URL : <https://knowhow.ncvo.org.uk/organisation/operations/legal/charitylaw#:~:text=All%20charities%20must%20comply%20with,powers%20of%20the%20Charity%20Commission> (Last accessed: 03.09.2020).
277. Companies Limited by Guarantee. URL : <https://www.companylawclub.co.uk/companies-limited-by-guarantee#different> (Last accessed: 03.09.2020).

278. Copeland E. A brief overview of UK think tanks. URL : <http://workingforathinktank.co.uk/chapter-1/> (Last accessed: 03.09.2020).
279. Crabtree J. Prospect Think Tank of the Year: The Winners. URL : <https://www.prospectmagazine.co.uk/politics/prospect-think-tank-of-the-year-the-winners> (Last accessed: 21.07.2020).
280. David Cameron pledges EU referendum if Conservatives win next election. URL : <https://www.rte.ie/news/2013/0123/364037-david-cameron-eu/> (Last accessed: 12.07.2020).
281. Events. Centre for Labour and Social Studies. URL : <http://classonline.org.uk/events> (Last accessed: 21.07.2020).
282. Events. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/section/events> (Last accessed: 21.07.2020).
283. Events. Policy Exchange. URL : <https://policyexchange.org.uk/events/> (Last accessed: 21.07.2020).
284. Events. Reform. URL : <https://reform.uk/events> (Last accessed: 21.07.2020).
285. Events. RUSI. URL : <https://rusi.org/events> (Last accessed: 21.07.2020).
286. Expertise. RUSI. URL : <https://rusi.org/expertise> (Last accessed: 21.07.2020).
287. Fitzgerald M. And the Prospect 2008 Think Tank of the Year is... URL : <https://www.prospectmagazine.co.uk/arts-and-books/and-the-prospect-2008-think-tank-of-the-year-is> (Last accessed: 21.07.2020).
288. Governance. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/about/governance> (Last accessed: 21.07.2020).
289. Government Relations. URL : <https://www.chathamhouse.org/about/government-relations> (Last accessed: 03.09.2020).
290. History. Rusi. URL : <https://rusi.org/about-rusi/history> (Last accessed: 21.07.2020).

291. How we are funded. Institute for Public Policy Research. URL : <https://www.ippr.org/about/how-we-are-funded> (Last accessed: 21.07.2020).
292. How we work. Reform. URL : <https://reform.uk/what-we-do/how-we-work> (Last accessed: 21.07.2020).
293. Journal of Global Analysis. Cesran International. URL : <http://cesran.org/globalanalysis> (Last accessed: 21.07.2020).
294. Legal Status of Voluntary and Community Organisations. URL : <https://www2.canterbury.gov.uk/media/203864/legal-structures.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).
295. Legal structures for community groups and not-for-profit organisations. URL : <https://www.resourcecentre.org.uk/information/legal-structures-for-community-and-voluntary-groups/#uia> (Last accessed: 03.09.2020).
296. Library. Centre for Labour and Social Studies. URL : <http://classonline.org.uk/pubs> (Last accessed: 21.07.2020).
297. Library. Centre for Social Justice. URL : <https://www.centreforsocialjustice.org.uk/library> (Last accessed: 21.07.2020).
298. Lodge G., Paxton W. Innovation in Think Tanks. Policy influence and change in developing countries. *RSA*. 2017. P. 28.
299. Luke K. Legislation on non-governmental organisations (NGOs) in Tanzania, Kenya, Uganda, Ethiopia, Rwanda and England and Wales. URL : https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d9b558ded915d354c1af0ff/656_NGO_Legislation_East_Africa.pdf (Last accessed: 03.09.2020).
300. Manifesto policy impact 2019. Institute for Public Policy Research. URL : <https://www.ippr.org/impact-story/manifesto-policy-impact-2019> (Last accessed: 21.07.2020).
301. Medina-Iborra I., Guttormsen D. Visibility and Activity: Foreign Affairs Think Tanks in the United Kingdom. *Political Perspectives*. 2013. Vol. 7 (1). 46-74 p.

302. Membership, Sponsorship and Royalties. International Institute for Strategic Studies. URL : <https://www.iiss.org/governance/funding---membership-sponsorship-and-royalties> (Last accessed: 21.07.2020).

303. Mutebi N. Funding for charities and other voluntary organizations. *House of Commons Library*. 2020. No. 1440. P. 7.

304. News. Centre for Labour and Social Studies. URL : <http://classonline.org.uk/news> (Last accessed: 21.07.2020).

305. O'Connor D. Between Peace and War: British Defence and the Royal United Services Institute, 1831-2010. *RUSI*. 2011. P. 352.

306. Our history. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/about/history> (Last accessed: 21.07.2020).

307. Our history. Fabian Society. URL : <https://fabians.org.uk/about-us/our-history/> (Last accessed: 21.07.2020).

308. Our history. Institute for Public Policy Research. URL : <https://www.ippr.org/about/history> (Last accessed: 21.07.2020).

309. Our history. Reform. URL : <https://reform.uk/what-we-do/our-history> (Last accessed: 21.07.2020).

310. Our mission and values. Reform. URL : <https://reform.uk/who-we-are/our-mission-and-values> (Last accessed: 21.07.2020).

311. Our mission. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/about/mission> (Last accessed: 21.07.2020).

312. Our mission. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/about/our-missions> (Last accessed: 21.07.2020).

313. Our people. Adam Smith Institute. URL : <https://www.adamsmith.org/our-people> (Last accessed: 21.07.2020).

314. Our people. DEMOS. URL : <https://demos.co.uk/about/our-people/> (Last accessed: 21.07.2020).

315. Our people. International Institute for Strategic Studies. URL : <https://www.iiss.org/people> (Last accessed: 21.07.2020).

316. Our priorities. ResPublica. URL : <https://www.respublica.org.uk/our-priorities/> (Last accessed: 21.07.2020).
317. Our research. International Institute for Strategic Studies. URL : <https://www.iiss.org/research> (Last accessed: 21.07.2020).
318. Our team. Cesran International. URL : <http://cesran.org/about-us/our-team-1> (Last accessed: 21.07.2020).
319. Our work. DEMOS. URL : <https://demos.co.uk/about/our-work/> (Last accessed: 21.07.2020).
320. Our work. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/about/our-work> (Last accessed: 21.07.2020).
321. Our work. ResPublica. URL : <https://www.respublica.org.uk/our-work/> (Last accessed: 21.07.2020).
322. Pautz H. Think Tanks and Policymaking. 2020. P. 21.
323. Pautz H. British think tanks on the left – proposing real alternatives? URL : http://thinktanknetworkresearch.net/blog_ttni_en/?p=1058 (Last accessed: 21.07.2020).
324. Piper A.-M., Reed P. Charitable organisations in the UK (England and Wales): overview. URL : [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-633-4989?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-633-4989?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1) (Last accessed: 03.09.2020).
325. Privacy Statement. Policy Exchange. URL : <https://policyexchange.org.uk/privacy-statement/> (Last accessed: 21.07.2020).
326. Prospect Think Tank Awards 2013: The winners. URL : <https://www.prospectmagazine.co.uk/other/think-tank-awards-2013-winners> (Last accessed: 21.07.2020).
327. Publications. Fabian Society. URL : <https://fabians.org.uk/publications/> (Last accessed: 21.07.2020).
328. Publications. Institute of Economic Affairs. URL : <https://iea.org.uk/publications/> (Last accessed: 21.07.2020).

329. Publications. International Institute for Strategic Studies. URL : <https://www.iiss.org/publications> (Last accessed: 21.07.2020).
330. Publications. New Economics Foundation. URL : <https://neweconomics.org/section/publications> (Last accessed: 21.07.2020).
331. Publications. Policy Exchange. URL : <https://policyexchange.org.uk/publications/> (Last accessed: 21.07.2020).
332. Publications. Reform. URL : <https://reform.uk/publications> (Last accessed: 21.07.2020).
333. Research. Adam Smith Institute. URL : <https://www.adamsmith.org/research> (Last accessed: 21.07.2020).
334. Research. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/research> (Last accessed: 21.07.2020).
335. Rohrer F. Just what is a think tank? URL : http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/7189094.stm#:~:text=There%20is%20no%20regulation%20of,made%20its%20debut%20in%201959 (Last accessed: 03.09.2020).
336. Royal Charters. URL : <https://privycouncil.independent.gov.uk/royal-charters/> (Last accessed: 03.09.2020).
337. RUSI Council. URL : <https://web.archive.org/web/20130806064410/http://www.rusi.org/about/council/> (Last accessed: 21.07.2020).
338. RUSI Governing Bodies. URL : <https://rusi.org/inside-rusi/governance> (Last accessed: 21.07.2020).
339. RUSI's Funding. URL : <https://rusi.org/inside-rusi/rusi-funding> (Last accessed: 21.07.2020).
340. Services and information. URL : <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/services-information> (Last accessed: 03.09.2020).
341. Shadow Cabinet. URL : <https://www.parliament.uk/site-information/glossary/shadow-cabinet/> (Last accessed: 03.09.2020).

342. Singleton A. Is Phillip Blond now David Cameron's most influential thinker? URL : <https://web.archive.org/web/20091208022232/http://blogs.telegraph.co.uk/news/alexsingleton/100018739/is-phillip-blond-now-david-camerons-most-influential-thinker/> (Last accessed: 21.07.2020).

343. Slay J. Impact: an enquiry into how think tanks create change. *Clore Social Leadership*. 2017. P. 18.

344. Staff and Structure. Chatham House. URL : <https://www.chathamhouse.org/about/structure> (Last accessed: 21.07.2020).

345. Staff Team. Centre for Social Justice. URL : <https://www.centreforsocialjustice.org.uk/about/staff> (Last accessed: 21.07.2020).

346. Stone D. The British Think Tank Tradition. URL : <https://www.nira.or.jp/past/publ/review/97summer/sto.html> (Last accessed: 03.09.2020).

347. Supporters of RUSI. URL : <https://rusi.org/inside-rusi/rusi-funding/supporters> (Last accessed: 21.07.2020).

348. Talbot C. Opinion: Is public policy trapped in think tanks? URL : <https://www.civilserviceworld.com/news/article/opinion-is-public-policy-trapped-in-think-tanks> (Last accessed: 21.07.2020).

349. The Big Society. *House of Commons Library*. 2011. Vol. 1. P. 198.

350. The collapse of Kids Company: lessons for charity trustees, professional firms, the Charity Commission, and Whitehall. Fourth Report of Session 2015-16. URL : <https://publications.parliament.uk/pa/cm201516/cmselect/cmpublicadm/433/433.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).

351. The Journal of Conflict Transformation and Security. Cesran International. URL : <https://cesran.org/jcts> (Last accessed: 21.07.2020).

352. The Right's 100 Most Influential. The Telegraph. URL : <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1564854/The-Rights-100-Most-Influential-50-26.html> (Last accessed: 21.07.2020).

353. The story. Centre for Social Justice. URL : <https://www.centreforsocialjustice.org.uk/about/story> (Last accessed: 21.07.2020).

354. Think Tank Awards 2019 – the winners! URL : <https://www.prospectmagazine.co.uk/politics/think-tank-awards-2019-the-winners> (Last accessed: 21.07.2020).

355. Think Tanks in the UK 2017: Transparency, Lobbying and Fake News in Brexit Britain. URL : <https://static1.squarespace.com/static/52e1f399e4b06a94c0cdaa41/t/58996330b8a79b6ede1c9891/1486447414103/Transparify+-+Think+Tank+Transparency+in+the+UK+2017.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

356. Transparency. Reform. URL : <https://reform.uk/what-we-do/transparency> (Last accessed: 21.07.2020).

357. Truscott P. Theresa May should ‘speak out’ on human rights during Gulf trip. URL : <https://www.amnesty.org.uk/press-releases/theresa-may-should-%27speak-out%27-human-rights-during-gulf-trip> (Last accessed: 12.07.2020).

358. Unincorporated Association (non-charity). URL : <https://www.uk.coop/the-hive/sites/default/files/uploads/attachments/resource-unincorporated-association.pdf> (Last accessed: 03.09.2020).

359. Unincorporated Association. URL : <https://timeshareconsumerassociation.org.uk/unincorporated-associations/> (Last accessed: 03.09.2020).

360. Unincorporated association. URL : [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/1-383-8883?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/1-383-8883?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1) (Last accessed: 03.09.2020).

361. Unincorporated association. URL : <https://www.gov.uk/unincorporated-associations#:~:text=An%20'unincorporated%20association'%20is%20an,anything%20to%20set%20one%20up> (Last accessed: 03.09.2020).

362. Walker N. Brexit timeline: events leading to the UK’s exit from the European Union. *House of Commons Library*. 2020. No. 7960. P. 80.

363. Wearing D. Why is the BBC presenting RUSI as objective analysts of the Middle East? URL : <https://www.opendemocracy.net/en/ourbeeb/why-is-bbc-presenting-rusi-as-objective-analysts-of-middle-east/> (Last accessed: 21.07.2020).

364. What is a company limited by guarantee? URL : <https://www.netlawman.co.uk/ia/private-companies-guarantee> (Last accessed: 03.09.2020).

365. What we do. Institute of Economic Affairs. URL : <https://iea.org.uk/what-we-do/> (Last accessed: 21.07.2020).

366. Whitman R. The UK's foreign and security policy: what's at stake in the referendum? *Egmont*. 2016. No. 73. P. 6.

367. Who Funds You? FAQ. Institute of Economic Affairs. URL : <https://iea.org.uk/wp-content/uploads/2020/04/IEA-Who-Funds-You-FAQ-v1-8.pdf> (Last accessed: 21.07.2020).

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Аналітична довідка та практичні рекомендації

Великобританія одна з перших визнала незалежність України 31 грудня 1991 р., та встановила дипломатичні зв'язки з Україною 10 січня 1992 р. Того ж року були відкриті Посольства України та Великобританії в кожній з держав. Українсько-британський міжпарламентський діалог було започатковано в 1993 р. Сучасний стан двосторонніх українсько-британських відносин характеризується високим рівнем діалогу у політичній, економічній, військовій та культурній сферах. Представники Парламентів обох країн активно взаємодіють у рамках міжпарламентських органів таких міжнародних організацій як ОБСЄ, Рада Європи чи НАТО. Великобританія є важливим економічним партнером для України, насамперед, в таких галузях, як інвестиційне співробітництво, банківсько-фінансова сфера та енергетична безпека.

У політичному вимірі, від початку незалежності України, двостороннім відносинам з Великобританією характерна постійна зміна інтенсивності взаємодії між державами. До 2005 р. була низька інтенсивність зустрічей та діалогу між державами, зокрема два візити Президентів України до Великобританії у 1993 та 1995 рр. та візит Прем'єр-міністра Великобританії у 1996 р. Проте, після «помаранчевої революції» 2004 р. в Україні, британські політики звернули увагу до нашої держави, а двосторонні відносини набули яскравої динаміки. У 2008-2010 рр., за президентства В. Ющенко, була проведена значна кількість візитів на усіх рівнях. Внаслідок інтенсифікації відносин, в 2008 р. було ухвалено Спільну заяву між Великобританією та Україною, в якій задекларовано стратегічний характер українсько-британських відносин.

З приходом до влади В. Януковича, у 2012-2013 рр. відзначалось певне сповільнення динаміки відносин через негативні тенденції в процесах демократичного розвитку в Україні. Однак, під час «революції гідності» та

подій на сході України, Великобританія була ініціатором та підтримувала міжнародні санкції проти Російської Федерації. Відзначається, що активність політичного діалогу між Україною та Великобританією з 2014 р. піднялася на безпрецедентно високий рівень за усю історію двосторонніх відносин. Зокрема, у період з 2016-2018 рр. було здійснено 8 візитів політичних лідерів України до Великобританії, 2 візити політичних лідерів Великобританії до України, а також понад 15 зустрічей між політиками двох держав на базі міжнародних конференцій, форумів та самітів. І по нині Великобританія допомагає Україні у захисті національного суверенітету та територіальної цілісності в рамках міжнародних організацій як ООН, ОБСЄ та НАТО [5].

Договірною-правова база двосторонніх відносин України та Великої Британії на сьогодні складає 32 міжнародні договори. Існуючі двосторонні договори створюють широке політико-правове поле для розвитку українсько-британських відносин на ключових напрямках двостороннього співробітництва [2].

В економічному вимірі спостерігається позитивні зміни щодо відновлення тих показників двосторонньої торгівлі між Україною та Великобританією, які були до початку «української кризи» 2014 р., адже в цей період обсяги торгівлі впали більш ніж на 40%. У 2018 р. товарообіг між двома державами збільшився на 7,6% у порівнянні з попередніми роками. Основним інтересом для Великобританії в співпраці з Україною залишається нарощування британської економічної присутності в країні і створення сприятливих умов для діяльності британського бізнесу. За 2018 р. імпорт до України, який виріс на 11%, перевищував експорт до Великобританії, який виріс на 22%, а негативне сальдо становило 303,9 млн. дол. США. Великобританія посідає 13 місце за обсягом торгівлі у списку зовнішньоторговельних партнерів України у світі, та окремо 6 місце – серед держав-членів Європейського Союзу.

Зі сторони України головними позиціями експорту до Великобританії є чорні метали, жири та олії тваринного або рослинного походження та зернові

культури, що разом складає 72% в загальній структурі експорту. Структура імпорту товарів з Великобританії є більш диверсифікованою та більш вартісною. Основними позиціями імпорту є мінеральні палива, нафта і продукти її перегонки, ядерні реактори, котли та машини, основні види наземного транспорту, фармацевтична продукція та хімічна продукція, що загалом становить 53% загальної структури імпорту.

Особливу увагу приділяють частці торгівлі послугами, яка стрімко зростає в останні роки. Так, основними позиціями експорту послуг України до Великобританії були транспортні послуги, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги та ділові послуги. Основними позиціями імпорту послуг Великобританії до України є транспортні послуги, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, ділові послуги, послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, а також послуги, що регулюють туристичну сферу.

З точки зору інвестиційної діяльності, Великобританія продовжує залишатись одним з найбільших інвесторів в економіку України – 6% – та посідає 3 місце в списку держав-інвесторів до України. Проте, з роками, обсяг британських інвестиційних надходжень до України дещо скорочується [4].

Окрім того, у 2017 р. було розпочато двосторонні консультації щодо заміни Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на нову, принципово іншу, двосторонню угоду між Україною та Великобританією, з огляду на події «брекзиту», щодо питань торгівлі, економічного аспекту.

Після того як Великобританія залишила членство в Європейському Союзі для України відкрилось «вікно можливостей». Диверсифікація торгівлі Великобританії буде позитивним фактором для України, адже це може збільшити торгівельну взаємодію між державами. Однак, разом з тим, Україна втрачає надійного партнера, який підтримував її намагання щодо вступу та взаємодії з Європейським Союзом.

7-8 жовтня 2020 р., під час візиту Президента України В. Зеленського до Великобританії, було підписано історичну Угоду про політичну співпрацю, вільну торгівлю та стратегічне партнерство, яка заснована на положеннях Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, а також Меморандум про наміри щодо розвитку військово-морського потенціалу України в умовах військової загрози з боку Росії [6].

Тож, Україна зберігає незмінними всі напрямки співпраці з Великобританією. Враховуючи увагу, яку Великобританія приділяє останнім часом сфері енергозбереження, можна очікувати збільшення інтересу британського бізнесу для впровадження саме таких проектів в Україні. Зараз, Великобританія має визначитись з основними напрямками зовнішньої політики, тому для України головним завданням буде реалізувати свою можливість стати надійним партнером для Великобританії та заручитися підтримкою все окремої від Європейського Союзу держави.

В культурному вимірі пріоритетним напрямком є популяризація української культури в Великобританії. Це стосується виступів українських діячів культури в Великобританії, організація виставок, галерей та сеансів українського кіно. Тому, саме в даному аспекті відбувається плідна співпраця двох держав. Участь України в престижних культурних форумах Великобританії створила передумови для налагодження співпраці з британськими партнерами з книговидавничої справи [1].

Стосовно взаємодії Запорізького регіону з Великобританією можна зазначити відносно слабку взаємодію при наявності великих потужностей в нашому регіоні, особливо в зацікавлених сферах Великобританії – металургія та харчова промисловість. В Запоріжжі діє Запорізька торгово-промислова палата, яка певною мірою відповідає за взаємодію регіону з іншими державами, як наприклад Великобританія. Загалом, в торгівельно-економічній структурі Запорізької області з Великобританією переважає імпорту товарів з Великобританії та експорт послуг до Великобританії. З огляду на інвестиційну сферу, Запорізька область не фінансується з боку

Великобританії, незважаючи на те, що Запорізька область є привабливим регіоном та однією з основних складових економічного потенціалу України. На території Запорізької області розміщені такі економічні локомотиви як ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», ВАТ «Електрометалургійний комбінат «Дніпроспецсталь», потужний виробник кабельно-провідникової продукції «Запорізький завод кольорових металів», акціонерне товариство з іноземними інвестиціями «Запорізький автомобільний завод», а також регіон має розвинений агропромисловий комплекс, наприклад зернова продукція та насіння соняшнику. Саме тому, наразі можна та необхідно докласти зусиль у напрямку розвитку взаємодії нашого регіону з Великобританією [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Двостороннє співробітництво. URL : <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/krayini-yeuropi> (дата звернення: 29.11.2020).
2. Договірні-правова база між Україною та Великою Британією. URL : <http://uk.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-uk/legal-acts> (дата звернення: 29.11.2020).
3. Зовнішня торгівля підприємств Запорізької області у 2018 році. URL : https://www.cci.zp.ua/novosti_biznesa0/5556-zovnishnya-torgivlya-pidpriemstv-zaporizkoji-oblasti-u-2018-rotsi (дата звернення: 29.11.2020).
4. Наибольший рост инвестиций в Украину зафиксирован из Великобритании. URL : <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/naibolshij-rost-investicij-v-ukrainu-zafiksirovan-iz-velikobrita-317159/> (дата звернення: 29.11.2020).
5. Політичні відносини між Україною та Великою Британією. URL : <http://uk.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-uk/diplomacy> (дата звернення: 29.11.2020).
6. Украина и Британия подписали стратегическое соглашение, которое заменит ассоциацию. URL : <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/10/8/7269255/> (дата звернення: 29.11.2020).

RESEARCH CENTERS IN THE PROCESS OF BRITISH EXTERIOR POLICY'S FORMATION DURING 2010-2019

Key words: research center, think tank, the United Kingdom, foreign policy, written recommendation, British government, the Foreign Office, Conservative Party of Great Britain.

Relevance of the research. Today, there observed the processes of political processes complication and the emergence of new public trends all around the world which require expert and analytical support of political leaders by special organizations. In the modern world, a think tank serves as an information support for state policy and influences decision-making by the authorities. It provides high-quality analytics by conducting research by leading experts from research centers. Think tanks are an alternative platform for solving foreign policy problems and issues. Most research centers exist and function independently of the state's governing structures, which increases the level of confidence in the results of centers' activities and recommendations. The activities of think tanks help to interact with the public in the state and promote the interests of both the population and the state justifying their importance and necessity.

The list of the UK think tanks is one of the largest in Europe and the world. Their status and influence is confirmed by the world ratings of think tanks. In recent years the UK think tanks have only improved their own indicators and are moving towards increasing their presence on the state's political arena. As a result, the influence of think tanks on British foreign policy is growing as well as their integration into the authorities is also being traced. Targeted promotion of recommendations developed by think tanks researchers means their effectiveness and importance among UK politicians. Therefore, the role of the UK research centers in the process of British foreign policy's formation is a relevant area of the research.

The relevance of this research for Ukraine is due to the presence of a large number of Ukrainian research centers among which there are those that have leading positions in world rankings. Thus, Ukrainian government officials and think tanks can learn from the experience of the United Kingdom to unite efforts on the way to implementing an effective policy of Ukraine.

The research object is think tanks in the UK.

The subject of this research paper is the role of the UK think tanks in the process of state foreign policy's formation in the period from 2010 to 2019.

The aim of the research is to analyze and determine the role of the UK think tanks in the process of British foreign policy's formation.

For achieving the above set goals we are to investigate the following specific **research objectives**:

- to analyze the source base, the state of scientific development of the problem and research methods;
- to characterize the structure, functions and activities of the UK government-affiliated think tanks;
- to analyze the structure, functions and activities of the UK political-party affiliated think tanks;
- to study the structure, functions and activities of the UK independent think tanks;
- to figure out the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the David Cameron government (2010-2016);
- to determine the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the Theresa May government (2016-2019);
- to research the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the Boris Johnson government (since 2019);
- to find out the institutional and legislative support for the activities of British think tanks in the UK;
- to highlight the participation of professional politicians in the activities of the UK think tanks;

– to analyze the implementation of the British think tanks recommendations in the diplomatic and foreign policy practice of the UK governments.

The geographical boundaries of the study mainly cover the territory of the United Kingdom, but the author reserves the right to refer to other countries in order to achieve the aim and fulfil the objectives of the study.

The chronological frames of the study include the period from 2010 to 2019. That is, with the coming to power of Cameron's Conservative cabinet and the change in foreign policy priorities after a long stay in power of the Labour Party. However, in order to logically present the material, the study may go beyond the defined chronological frames.

The scientific novelty of the obtained results is due to a lack of information on the issue in Ukrainian and foreign political science and analytical works. Due to the need for its scientific development and detailed study, the knowledge of both British think tanks and modern British foreign policy, and the influence of the represented British think tanks on the policy, in particular foreign policy, of the British government was improved and generalized.

The theoretical significance of the research consists in the multi-faceted coverage of aspects of the master's degree thesis and the integrity of the presented material. The results of the study can be used to improve the general theoretical level of research in the field of international relations, as well as to optimize the study of the role of research centers in the process of shaping the state foreign policy's formation on the example of the United Kingdom.

The applied significance of the research and its results consists in the possibility of their use teaching students of higher education institutions, by representatives of think tanks to improve the activities of their organizations and expand the directions of influence on government bodies and their policies, as well as by civil servants to consider research centers as sources of new and alternative policy ideas. The thesis' notions were tested at the IV International Scientific and Practical Conference «Science and the Present», which was held on September 29-30, 2020, Kyiv, with the publication of the brief outline report «British political-

party affiliated think tanks and their influence on UK foreign policy», at the All-Ukrainian Scientific Online Conference «Actual problems of international relations and international law», which was held on October 29, 2020, Kyiv, with the publication of the brief outline report «Research centers in the process of British foreign policy's formation during 2010-2019».

Conclusions. The United Kingdom ranks fourth in the world by the number of think tanks which hold leading positions in the world rankings of think tanks. Such indicators are justified by the fruitful interaction of think tanks with the state authorities and their influence on the UK foreign policy's formation.

Having characterized the structure, functions and activities of the UK government-affiliated think tanks, we found out that the Royal United Services Institute should be considered as such. It was established in 1831 as an independent think tank, a charitable organization. But over the years of its activity, it has begun to be regarded as part of a government body. The main form of its activity is to conduct research on international and national security issues. It cooperates with British and foreign state bodies, such as Ministries, as well as with individuals and institutions which are also financial donors to the centre. The Royal United Services Institute has more than 1500 employees including the military, diplomats and politicians.

Based on the analysis of the structure, functions and activities of the UK political-party affiliated think tanks, we can distinguish left-wing and right-wing analytical centres. The Fabian Society (1884) and the Centre for Labour and Social Studies (2012) are bright examples of the «left-wing» think tanks. By state registration type, the former is an unincorporated membership association and the latter is a limited liability company. The research centres aim to conduct research in the social, economic and political fields. They also serve as a platform for promoting the interests of the Labour Party. The «left-wing» think tanks have relatively few employees, except for the Fabian Society. They pursue a relatively open financial policy. For example, the Institute for Public Policy Research has the largest funding among the «left-wing» think tanks from Labour representatives.

The centres' activity especially began to be supported by the Labours with the coming to power of the Conservative government in 2010.

The Policy Exchange (2002), the Centre for Social Justice (2004) and the Reform (2001) should be mentioned among the «right-wing» think tanks. By state registration type, these centres are a charitable organization, a non-profit limited liability company, and an educational charitable organization, respectively. The research centres generally aim to conduct research on reforming the political, economic and social fields. They also serve as a platform for promoting the interests of the Conservative Party. There are such centres that pursue an open financial policy, such as the ResPublica, and such centres that do not disclose their financial receipts, such as the Policy Exchange.

After studying the structure, functions and activities of the UK independent think tanks, the Adam Smith Institute (1997), the International Institute for Strategic Studies (1958) and the Chatham House (1920) can be identified as the most influential and outstanding ones. By state registration type, these centres are a non-governmental organization, a charitable organization and a non-profit non-governmental organization, respectively. The centres' activities are mainly focused on political reforms, international issues, problems of disarmament and nuclear weapons, and geopolitics. Due to their independent activity and authority, the centres have a large list of professional and experienced researchers. The independent think tanks are characterized by a significant influence on state policy due to the impartiality of research results. The independent think tanks pursue both an open financial policy, such as the Chatham House, and a hidden financial policy, such as the Adam Smith Institute.

Having figured out the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the David Cameron government (2010-2016), we came to the conclusion that the think tanks under research actively covered and analysed the Prime Minister's policy. Having considered the main foreign policy achievements and failures of D. Cameron, the Chatham House paid special attention to the situation in Syria and the role of Great Britain in resolving the Middle East

conflicts. According to the researchers, the UK should insist on using against Syria such leverage as international condemnation, loss of influence on the political arena and business in most activity areas. The Fabian Society sharply criticized the D. Cameron's activity. The centre's researchers stressed the priority of the party interests, not the state, for D. Cameron, criticized the use of the Labourism rhetoric, and also opposed the UK's exit from the European Union due to possible serious and negative consequences for the state.

Having determined the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the Theresa May government (2016-2019), we concluded that think tanks paid more attention to the T. May's policy than to D. Cameron's policy due to the state's difficult political situation after the previous government. The Royal United Services Institute was interested in considering Britain's relationship with India as a strategic partner in the Asian region, as a result of geopolitical changes in the region and China's growing influence. The Cesran International and DEMOS mainly focused on the «Brexit» proposing actions to mitigate the consequences of «Brexit» during the rule of T. May, emphasizing on the need to resolve differences with both the European Union and the UK people. The Fabian Society, in turn, condemned the May government activities to support the conflict in Yemen by selling weapons to UK-partner states and advocated a political solution to the war.

After researching the role of think tanks in the strategic foreign policy planning of the Boris Johnson government (since 2019), we came to the conclusion that during the year of his activity as Prime Minister, most researchers believe that he did not pay enough attention to foreign policy issues. During B. Johnson's premiership, a historic event took place – the exit of the United Kingdom from the European Union. Therefore, the activity of think tanks was focused on studying the real consequences of «Brexit» and possible foreign policy challenges for the UK. According to the researches of the European Council on Foreign Relations, in the context of «Brexit», the UK was isolated due to US protectionism, internal differences in the European Union and the disinterest of British post-colonial states in returning to the past.

Having found out the institutional and legislative support for the activities of British think tanks in the UK, we determined that depending on the state registration type of the think tank, its activities are regulated by the relevant law or document. The activity of think tanks registered as charitable organizations or non-governmental organizations is regulated in accordance with the Charities Act, 2011, the Trustee Act, 2000, and the Charities (Protection and Social Investment) Act, 2016. In addition, their activities are monitored by the UK Charity Commission. This type of registration provides certain advantages in financing and benefits; therefore this state registration is the most common. The activity of think tanks registered as an unincorporated association with a charitable status is regulated by the Charities Act, 2011, and an unincorporated association without a charitable status is regulated by its own Charter. The activity of think tanks registered as a limited liability company is regulated by the Companies Act, 2006. Additionally, their activities are monitored by the UK Companies House. This type of state registration reduces the responsibility of the think tank's leaders, so this explains the type's attractiveness.

Having highlighted the participation of professional politicians in the activities of the UK think tanks, it can be noted that the involvement of professionals into the ranks of researchers by think tanks is a sign of the authority and influence of the centre, a direct fact of interaction with the British authorities. In comparison with other centres, the Royal United Services Institute, the Chatham House and the International Institute for Strategic Studies have a large list of politicians, diplomats and military confirming the fact of their authority and influence. Such personalities conduct researches in accordance with their interests, experience in a particular field and professional qualification. The political-party affiliated think tanks due to their involvement in the political life of the state also have the corresponding party representatives of the state structures in centres' teams, but their number is relatively small.

Having analysed the implementation of the British think tanks recommendations in the diplomatic and foreign policy practice of the UK

governments, we proved that the influence of British think tanks on government policy is carried out by providing recommendations and necessary documents which are, subsequently, used in official government documents. The examples are the development of the political ideology of the «Big Society» by the ResPublica and the Cameron government, the inclusion of the Institute for Public Policy Research political proposals in the election manifestos of the UK parties. Think tanks voluntarily or at the request of the government provide written recommendations which are included in the relevant documents of the UK Parliament. The most popular recommendations are provided by the Chatham House and the Royal United Services Institute.

Thus, determining the role of the UK think tanks in the process of state foreign policy's formation is a promising area of research in the modern world. The interaction of think tanks with the UK authorities can be an example of the influence of non-political structures on the adoption of effective foreign policy decisions by the state authorities, as well as an example of the integration of such structures into government bodies, both for most states of the world and for think tanks.

DIE ROLLE DER ANALYTISCHEN ZENTREN BEI DER BILDUNG DES MECHANISMUS DES AUSSENPOLITISCHEN KURSES VON GROSSBRITANNIEN 2010-2019

Schlüsselwörter: analytischen Zentren, Großbritannien, Außenpolitik, schriftliche Empfehlung, britische Regierung, Außenministerium, Konservative Partei Großbritanniens.

Die Aktualität des Forschungsthemas. Bis heute gibt es in der Welt Komplexität der politischen Prozesse, die Entstehung neuer gesellschaftlicher Trends, die eine fachkundige und analytische Unterstützung für politische Führer von speziellen Organisationen erfordert. In der modernen Welt spielen analytische Zentren die Rolle der Informationsunterstützung der staatlichen Politik und beeinflussen die Entscheidungsfindung der Regierung, denn sie bieten qualitative Analyse durch Forschungen von führenden Experten der analytischen Zentren. Die analytischen Zentren sind eine alternative Plattform für Lösung außenpolitischer Probleme. Die meisten analytischen Zentren existieren und funktionieren unabhängig von den Regierungsstrukturen des Staates, was das Vertrauen in die Ergebnisse ihrer Aktivitäten, Empfehlungen erhöht. Die Aktivitäten von den analytischen Zentren tragen dazu bei, mit der Gesellschaft des Staates zu interagieren und die Interessen sowohl der Bevölkerung als auch des Staates zu fördern, was ihre Bedeutung und Notwendigkeit betont.

Die Liste der analytischen Zentren in Großbritannien ist eines der größten in Europa und in der Welt. Ihr Status und Einfluss werden durch die Weltrangliste von analytischen Zentren bestätigt. In den letzten Jahren haben die britischen analytischen Zentren nur ihre eigenen Indikatoren verbessert und bewegen sich in Richtung, ihre Präsenz im politischen Bereich des Staates zu erhöhen. Infolgedessen nimmt der Einfluss von analytischen Zentren auf die britische Außenpolitik zu und auch es wird ihre Integration in die Regierung bemerkt. Die gezielte Förderung von Empfehlungen, die von Forschern von analytischen

Zentren entwickelt wurden, zeigt ihre Wirksamkeit und Nachfrage unter den Politikern Großbritanniens. Deshalb ist die Rolle der britischen analytischen Zentren bei der Bildung des Mechanismus des außenpolitischen Kurses von Großbritannien ein wichtiges Forschungsgebiet.

Das Objekt der Forschung sind analytische Zentren Großbritanniens.

Der Gegenstand der Forschung ist die Rolle der britischen analytischen Zentren bei Bildung des Mechanismus des außenpolitischen Kurses des Staates im Zeitraum von 2010 bis 2019.

Das Ziel dieser Forschung ist es, die Rolle der britischen analytischen Zentren bei Bildung des Mechanismus des außenpolitischen Kurses von Großbritannien zu analysieren und zu bestimmen.

Zur Erreichung des gestellten Ziels sind folgende **Aufgaben** zu lösen:

- die Quellenbasis, den Stand des wissenschaftlichen Forschungsproblems und Forschungsmethoden zu analysieren;
- die Struktur, Funktionen und die Richtung der Aktivitäten der britischen regierungsnahen analytischen Zentren zu charakterisieren;
- die Struktur, Funktionen und die Richtung der Aktivitäten der britischen analytischen Parteizentren zu analysieren;
- die Struktur, Funktionen und die Richtung der Aktivitäten der britischen unabhängigen analytischen Zentren zu untersuchen;
- die Rolle der analytischen Zentren in der strategischen außenpolitischen Planung der Regierung von David Cameron (2010-2016) zu klären;
- die Rolle der analytischen Zentren in der strategischen außenpolitischen Planung der Regierung von Theresa May (2016-2019) zu bestimmen;
- die Rolle der analytischen Zentren in der strategischen außenpolitischen Planung der Regierung von Boris Johnson (ab 2019) zu untersuchen;
- die institutionelle und legislative Unterstützung der britischen analytischen Zentren in Großbritannien zu klären;
- die Teilnahme von professionellen Politikern an den Aktivitäten der britischen analytischen Zentren zu untersuchen;

- die Umsetzung der Empfehlungen der britischen analytischen Zentren in die diplomatische und außenpolitische Praxis der britischen Regierungen zu analysieren.

Die geographischen Grenzen der Forschung erstrecken sich hauptsächlich auf Großbritannien. Es werden auch andere Länder in Anspruch genommen, um die Ziele der Forschung erreicht zu werden.

Die chronologischen Rahmen der Forschung umfassen den Zeitraum von 2010 bis 2019, d.h. mit der Machtübernahme vom konservativen Camerons Kabinetts und mit der Änderung der außenpolitischen Prioritäten nach einer langen Amtszeit der Labour-Partei. Um jedoch eine logische Darstellung des Materials zu erstellen, kann die Forschung über die festgelegten chronologischen Grenzen hinausgehen.

Die wissenschaftliche Neuheit der erhaltenen Ergebnisse wird durch die unzureichende Forschung dieser Problematik in den ukrainischen und ausländischen politischen und analytischen Arbeiten verursacht. Aufgrund der Notwendigkeit der wissenschaftlichen Entwicklung und der detaillierten Analyse des Forschungsproblems wurden das Wissen von den britischen analytischen Zentren und von moderner britischer Außenpolitik sowohl von Auswirkungen der britischen analytischen Zentren auf die Politik, als auch vom Einfluss der vertretenen britischen analytischen Zentren auf die Politik, insbesondere auf die Außenpolitik von britischen Behörden zusammengefasst.

Die theoretische Bedeutung dieser Forschungsarbeit besteht in vielseitiger Erfassung von Aspekten der Magisterarbeit und der Integrität des vorgestellten Materials. Die Untersuchungsergebnisse können berücksichtigt werden, damit das allgemeine theoretische Forschungsniveau auf dem Gebiet der internationalen Beziehungen verbessert wird und die Untersuchung der Rolle von analytischen Zentren bei der Gestaltung der Außenpolitik des Staates am Beispiel Großbritanniens optimiert wird.

Die praktische Bedeutung der Studie und ihrer Ergebnisse besteht in ihrer möglichen Verwendung im Unterricht an Hochschulen, für Verbesserung der

Aktivitäten von analytischen Zentren und für Ausweitung der Auswirkungen auf Regierungsbehörden und ihre Politik sowie für Beamte als Quelle von neuen und alternativen politischen Ideen.

Das erste Kapitel «Stand des wissenschaftlichen Forschungsproblems, die Quellenbasis und Forschungsmethodik» ist dem Stand der wissenschaftlichen Forschungsthemen, den Quellen und der Literaturanalyse des Forschungsproblems und der Bestimmung von methodologischen Grundlagen gewidmet.

Im zweiten Kapitel «Die Struktur, Funktionen und die Richtung der Aktivitäten der britischen analytischen Zentren im Bereich der Außenbeziehungen» werden solche Haupttypen von britischen analytischen Zentren, wie regierungsnahe (Royal United Services Institute), Parteizentren (Fabian Society, linke Ideologie, oder Policy Exchange, Rechte Ideologie) und unabhängige (International Institute for Strategic Studies und Chatham House) untersucht. Die Hauptaufgaben dieser analytischen Zentren und Richtungen ihrer Forschung wurden identifiziert, darunter Fragen der internationalen und nationalen Sicherheit, Probleme der Abrüstung und des Einsatzes von Atomwaffen, Reformen des politischen, wirtschaftlichen und sozialen Bereichs und andere. Sie verfügen aufgrund ihren unabhängigen Aktivitäten und ihrer Autorität über eine große Menge professioneller und erfahrener Forscher. Die analytischen Zentren arbeiten mit den britischen und ausländischen Behörden sowie mit Einzelpersonen und Institutionen zusammen, die auch finanzielle Spender für die Zentren sind. Die «linken» analytischen Zentren verfolgen eine relativ offene Finanzpolitik, während die «rechten» analytischen Zentren ihre eigenen Einnahmen nicht veröffentlichen. Nach der Zahl sind die analytischen Zentren relativ kleine Gruppen von bis zu 100 Mitarbeitern, aber es gibt Ausnahmen (Fabian Society – mehr als 7000 Mitarbeiter). Nach der Art der staatlichen Registrierung sind die analytischen Zentren Wohltätigkeitsorganisationen, Nichtregierungsorganisationen, nicht-korporierte Mitgliedsverbände, Gesellschaften mit beschränkter Haftung.

Im dritten Kapitel «Die Rolle der britischen analytischen Zentren bei der Gestaltung der außenpolitischen Prioritäten der britischen Regierungen in Jahren

2010-2019» wurde die Außenpolitik der Konservativen Regierung unter den Premierministern D. Cameron, T. May und B. Johnson analysiert. Die in der Arbeit untersuchten analytischen Zentren beleuchteten und analysierten aktiv die Politik von Premierminister D. Cameron (2010-2016). Zum Beispiel, das analytische Zentren von Chatham House schenkt eine große Aufmerksamkeit auf die Situation in Syrien und auf die Rolle Großbritanniens bei der Lösung der Konflikte im Nahen Osten. Laut der Meinung von Forschern sollte Großbritannien in Bezug auf Syrien internationale Verurteilung verwenden, was zum Verlust des Einflusses auf die politische Arena und auf Geschäftskontakte in meisten Bereichen zur Folge haben wird. Gleichzeitig wurde das analytische Zentren Fabian Society von D. Cameron Aktivitäten scharf kritisiert. In Bezug auf die Außenpolitik der Regierung von T. May (2016-2019) waren die analytischen Zentren der Analyse ihrer Politik durch die schwierige politische Lage des Staates nach der ehemaligen Regierung eher förderlich. Zum Beispiel, das Royal United Services Institute war daran interessiert, damit die Beziehungen Großbritanniens mit Indien als strategischer Partner in der Asiatischen Region betrachtet wurden, dass zu den geopolitischen Veränderungen in der Region führte. Was die Politik der Regierung von B. Johnson (ab 2019) angeht, sind wir zum Schluss gekommen, dass die meisten Forscher der Ansicht sind, dass B. Johnson als Premierminister den außenpolitischen Fragen nicht genügend Aufmerksamkeit geschenkt hat. Denn bei B. Johnson fand der Austritt Großbritanniens aus der Europäischen Union statt, die Aktivitäten die analytischen Zentren konzentrierten sich auf die Untersuchung der realen Auswirkungen von «Brexit» und auf mögliche außenpolitische Herausforderungen für Großbritannien.

Im vierten Kapitel «Die Zusammenarbeit der britischen analytischen Zentren mit den Behörden und der Verwaltung» wurde die institutionelle und legislative Unterstützung der britischen analytischen Zentren in Großbritannien untersucht. Laut der staatlichen Registrierung des analytischen Zentrums wird seine Aktivitäten durch Gesetz oder Dokument geregelt. Bei der Betrachtung der Beteiligung professioneller Politiker an den Aktivitäten britischer analytischer

Zentren lassen sich folgende Ergebnisse anführen: die Einbeziehung von Fachleuten in den Kreis der analytischen Zentren von Forschern ist das Zeichen der Autorität und des Einflusses des Zentrums und die Tatsache der Zusammenwirkung mit der britischen Regierung. Solche Fachkräfte arbeiten an der Forschung nach ihren Interessen, ihren Erfahrungen in einer bestimmten Richtung und beruflichen Qualifikationen. Nach der Analyse der Umsetzung der Empfehlungen von britischen analytischen Zentren in die diplomatische und außenpolitische Praxis der britischen Regierungen wurde nachgewiesen, dass der Einfluss der britischen analytischen Zentren auf die Regierungspolitik durch Empfehlungen und erforderliche offizielle Dokumente erfolgt.

Geprüft von O.W. Judina

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Матрєвич Катєрина Костянтинівна, студентка 2-го курсу, денної форми навчання, історичного факультету, спеціальність «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», адреса електронної пошти matrevich1998@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Роль аналітичних центрів у формуванні механізму зовнішньополітичного курсу Великобританії у 2010-2019 рр.» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) _____